

شناسنامه گزارش:

عنوان: برنامه ارتقاء وضعیت زنان و خانواده استان خراسان رضوی

تهیه و تنظیم: سوسن نیک ذات

ناظر: دکتر هما میرزا وزیری

این گزارش با نظارت و حمایت معاونت رئیس جمهور در امور زنان و خانواده در چارچوب موافقتنامه شماره ۱۲۹۴۸۷ مورخ ۹۶/۱۰/۱۶ با استانداری خراسان رضوی تهیه گردیده است.

کلیه حقوق مادی و معنوی این گزارش برای معاونت رئیس جمهور در امور زنان و خانواده و استانداری خراسان رضوی محفوظ می باشد.

تاریخ ارائه گزارش: ۱۳۹۷

با تشکر از :

معاونت محترم امور زنان و خانواده ریاست جمهوری

دفتر محترم امور زنان و خانواده استانداری خراسان رضوی

و همه کسانی که ما را در این امر یاری فرمودند.

فهرست مطالب

۱	خلاصه مدیریتی.....
۶	مقدمه
۸	کلیات مبانی مفهومی و روشی
۱۰	فصل اول : توصیف وضع موجود زنان و خانواده در سطح استان
۱۱	الف -توصیف وضع جمعیت شناختی
۲۷	جمعیت شناختی
۱۳	جمعیت به تفکیک جنس
۱۶	جمعیت به تفکیک گروه‌های عمده سنی.....
۱۸	خانواده‌های زن سرپرست.....
۲۰	مهاجرت.....
۲۱	مهاجرت بر حسب علت.....
۳۶	ب- توصیف وضع اقتصادی
۲۲	نرخ مشارکت اقتصادی.....
۳۸	نرخ اشتغال
۳۹	نرخ بیکاری
۴۰	بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی.....
۴۱	زنان خانه دار.....
۴۲	گروه‌های عمده شغلی
۴۴	ج - توصیف وضع اجتماعی
۴۴	وضعیت سواد.....
۴۷	وضعیت بهداشت و سلامت
۴۷	آگاهی صحیح زنان در باره پیشگیری از ایدز
۴۷	زایمان در سن پایین
۴۸	شیوع بیماریهای مزمن.....
۴۸	رفاه اجتماعی
۵۰	وضع ازدواج.....
۵۳	میانگین سن در اولین ازدواج
۵۵	وضع طلاق
۵۸	نسبت طلاق به ازدواج.....
۵۹	طول مدت زناشویی
۶۱	وضع زناشویی جمعیت ده ساله و بالاتر.....
۶۳	اعتیاد.....

۶۴	خودکشی
۶۶	فرار دختران و زنان از منزل
۶۷	د - توصیف وضع مشارکت سیاسی
۶۸	حضور زنان در شورای اسلامی شهر و روستا
۶۸	دهیاران زن
۷۰	حضور زنان در پست‌های مدیریتی
۷۳	ه - توصیف وضع مشارکت مدنی
۷۳	سازمان‌های مردم نهاد (سمن)
۷۶	سمن‌های صنفی - تخصصی زنان به تفکیک نوع فعالیت
۷۷	سمن‌های خیریه‌ای زنان به تفکیک نوع فعالیت
۷۲	فصل دوم : پتانسیل ها و محدودیت های استان خراسان رضوی در حوزه زنان
۸۲	فصل سوم : اولویت بندی مسائل زنان
۸۵	فصل چهارم : تجزیه و تحلیل با تاکید بر علل و زنجیره عوامل
۸۶	تغییرات جمعیتی
۸۷	ازدواج و طلاق و آسیب‌های اجتماعی
۸۹	سواد
۸۹	مشارکت اقتصادی
۹۱	بهداشت و سلامت
۹۲	فصل پنجم : راهکارها
۹۹	فصل ششم : چشم انداز و ترسیم وضع مطلوب با بهره گیری از زبان تغییر
۱۰۰	اثر مورد انتظار ۱: تقویت و تحکیم بنیان خانواده در استان
۱۰۹	اثر مورد انتظار ۲: کاهش ناهنجاریهای اجتماعی در زنان استان
۱۱۳	اثر مورد انتظار ۳: افزایش نقش زنان استان خراسان رضوی در فعالیتهای اقتصادی و ارتقای شاخص های اقتصادی استان توسط آنان
۱۱۸	فصل هفتم : ماتریس پایش و ارزیابی
۱۲۷	منابع و مآخذ

فهرست جداول

- جدول شماره ۱: تقسیمات سیاسی استان خراسان رضوی در سال ۹۵-۱۳۸۵..... ۱۱
- جدول شماره ۲: تعداد جمعیت استان خراسان رضوی و کشور در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵..... ۱۴
- جدول شماره ۳: نسبت جنسی..... ۱۴
- جدول شماره ۴: نسبت جنسی جمعیت استان خراسان رضوی به تفکیک وضع سکونت در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵..... ۱۴
- جدول شماره ۵: تعداد جمعیت استان خراسان رضوی و کشور بر حسب گروه عمده سنی و به تفکیک جنس و وضع سکونت در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵..... ۱۶
- جدول شماره ۶: توزیع درصد جمعیت استان خراسان رضوی و کشور بر حسب گروه عمده سنی و به تفکیک جنس و وضع سکونت در سال ۹۵ - ۱۳۸۵..... ۱۷
- جدول شماره ۷: تعداد خانوار زن سرپرست..... ۱۹
- جدول شماره ۸: تعداد و درصد خانوارهای استان خراسان رضوی و کشور بر حسب جنس سر پرست طی سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵..... ۱۹
- جدول شماره ۹: تعداد مهاجران وارد شده، خارج شده و خالص مهاجرت استان خراسان رضوی طی سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵..... ۲۰
- جدول شماره ۱۰: مقایسه تعداد و درصد مهاجران وارد شده به استان خراسان رضوی بر حسب علت مهاجرت و به تفکیک جنس..... ۲۱
- جدول شماره ۱۲: تعداد شاغلین و نرخ اشتغال جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع سکونت و جنس در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵..... ۲۴
- جدول شماره ۱۳: نرخ اشتغال زنان..... ۲۵
- جدول شماره ۱۴: تعداد بیکار و نرخ بیکاری جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع سکونت و جنس سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵..... ۲۵
- جدول شماره ۱۵: نرخ بیکاری زنان..... ۲۶
- جدول شماره ۱۶: تعداد و نرخ جمعیت بیکار کشور به تفکیک جنس و سطح سواد در سال ۱۳۹۵..... ۲۷
- جدول شماره ۱۸: تعداد و نرخ جمعیت خانه دار ۱۰ ساله و بیشتر استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع سکونت در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵..... ۲۸
- جدول شماره ۱۹: درصد زنان شاغل استان خراسان رضوی و کشور بر حسب گروه‌های عمده‌ی شغلی در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵..... ۲۹
- جدول شماره ۲۰: نرخ باسوادی در جمعیت ۶ ساله و بیشتر در استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع سکونت و جنس در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵..... ۳۰
- جدول شماره ۲۱: باسوادی زنان..... ۳۱
- جدول شماره ۲۳: درصد دانش آموختگان دانشگاهی مقاطع مختلف تحصیلی در استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع سکونت و جنس در سال ۱۳۹۵..... ۳۲
- جدول شماره ۲۴: درصد آگاهی صحیح زنان استان خراسان رضوی و کل کشور در باره پیشگیری از ایدز در سال ۱۳۸۹..... ۳۳
- جدول شماره ۲۵: درصد شیوع بیماری‌های مزمن در زنان ۵۴ - ۱۵ ساله استان خراسان رضوی و کل کشور بر اساس خود اظهاری در سال ۱۳۸۹..... ۳۵

جدول شماره ۲۶: تعداد و نسبت مرد به زن بیمه شدگان اصلی سازمان تامین اجتماعی کشور و استان خراسان رضوی در سال ۱۳۹۵.....	۳۶
جدول شماره ۲۷: تعداد و درصد مقرری بگیران سازمان تامین اجتماعی کشور و استان خراسان رضوی به تفکیک جنس در سال ۱۳۹۵.....	۳۶
جدول شماره ۲۸: تعداد و میزان ازدواج ثبت شده در استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع سکونت، در سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۸۵ (در هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر).....	۳۸
جدول شماره ۳۰: درصد رشد سالانه تعداد ازدواج‌های ثبت شده استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع سکونت طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۵.....	۴۰
جدول شماره ۳۱: میانگین سن در اولین ازدواج در استان خراسان رضوی در مقایسه با کشور به تفکیک جنس در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵.....	۴۱
جدول شماره ۳۲: میانگین سن در اولین ازدواج زنان.....	۴۲
جدول شماره ۳۳: تعداد و میزان طلاق ثبت شده استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع سکونت در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ (در هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر دارای همسر).....	۴۳
جدول شماره ۳۴: درصد رشد سالانه تعداد طلاق‌های استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع سکونت طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۵.....	۴۵
جدول شماره ۳۵: درصد تعداد طلاق ثبت شده.....	۴۵
جدول شماره ۳۶: نسبت طلاق به ازدواج.....	۴۶
جدول شماره ۳۷: نسبت طلاق به هر صد ازدواج استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع سکونت در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵.....	۴۶
جدول شماره ۳۸: تعداد طلاق‌های ثبت شده بر حسب طول مدت زناشویی در استان خراسان رضوی و کشور در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵.....	۴۷
جدول شماره ۴۰: تعداد جمعیت ده ساله و بیشتر در استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع زناشویی و جنس در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵.....	۴۹
جدول شماره ۴۱: توزیع درصد جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر در استان خراسان رضوی و کشور بر حسب وضع زناشویی و به تفکیک جنس در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵.....	۵۰
جدول شماره ۴۲: مقایسه میزان معتادین دستگیر شده استان خراسان رضوی و کل کشور در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ (در ده هزار نفر جمعیت).....	۵۱
جدول شماره ۴۳: تعداد و توزیع درصد معتادان دستگیر شده به تفکیک جنس در استان خراسان رضوی بر حسب گروه‌های سنی در سال ۱۳۹۵.....	۵۱
جدول شماره ۴۴: میزان معتادین زن دستگیر شده.....	۵۲
جدول شماره ۴۵: مقایسه میزان اقدام به خودکشی استان خراسان رضوی و کل کشور در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ (در هر صد هزار نفر جمعیت).....	۵۲
جدول شماره ۴۶: تعداد و توزیع درصد اقدام به خودکشی به تفکیک جنس استان خراسان رضوی بر حسب گروه‌های سنی در سال ۱۳۹۵.....	۵۳
جدول شماره ۴۷: میزان اقدام به خودکشی زنان.....	۵۴
جدول شماره ۴۸: مقایسه فرار دختران و زنان از منزل در استان خراسان رضوی و کل کشور در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ (در هر صد هزار نفر جمعیت).....	۵۴

- جدول شماره ۴۹: میزان فرار زنان و دختران از منزل..... ۵۵
- جدول شماره ۵۰: تعداد و درصد نمایندگان مجلس شورای اسلامی استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک جنس در دوره‌های هفتم تا دهم در سال‌های ۹۴ - ۱۳۸۲..... ۵۵
- جدول شماره ۵۱: تعداد و درصد نمایندگان شوراهای اسلامی شهر و روستا استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک جنس در دوره‌های سوم تا پنجم در سال‌های ۹۶ - ۱۳۸۵..... ۵۶
- جدول شماره ۵۲: تعداد و سهم (درصد) دهیاران زن شوراهای اسلامی شهر و روستا استان خراسان رضوی از کل کشور در دوره‌های سوم و چهارم در سال‌های ۹۲ - ۱۳۸۵..... ۵۷
- جدول شماره ۵۳: برنامه ارتقاء سطوح مدیریت زنان در استان خراسان رضوی طی سالهای برنامه ششم توسعه..... ۶۰
- جدول شماره ۵۴: آمار تفکیکی پستهای مدیریتی زنان در دستگاه‌های اجرایی استان خراسان رضوی - گزارش انتهایی سال ۱۳۹۶..... ۶۰
- جدول شماره ۵۵: وضعیت تعداد مدیران زن در استانداری، فرمانداری‌ها و بخشداری های استان خراسان رضوی در پایان سال ۹۶..... ۶۰
- جدول شماره ۵۶: تعداد و توزیع درصدسمن‌های زنان کشور و استان خراسان رضوی به تفکیک نوع فعالیت در سال‌های ۹۶ - ۱۳۹۳..... ۶۳
- جدول شماره ۵۷: تعداد و توزیع درصد سمن‌های فرهنگی - اجتماعی زنان کشور و استان خراسان رضوی به تفکیک نوع فعالیت در سال‌های ۹۶ - ۱۳۹۲..... ۶۵
- جدول شماره ۵۸: تعداد و توزیع درصد سمن‌های صنفی - تخصصی کشور و استان خراسان رضوی به تفکیک نوع فعالیت در سال‌های ۹۶ - ۱۳۹۳..... ۶۶
- جدول شماره ۵۹: تعداد و توزیع درصد سمن‌های خیریه‌ای زنان کشور و استان خراسان رضوی به تفکیک نوع فعالیت در سال‌های ۹۶ - ۱۳۹۳..... ۶۷
- جدول شماره ۶۰: نرخ اشتغال..... ۸۲
- جدول شماره ۶۱: نرخ بیکاری..... ۸۲
- جدول شماره ۶۲: امید به زندگی در زنان استان خراسان رضوی..... ۸۳
- در سال ۱۹۹۰، ۱۹۹۵، ۲۰۰۰، ۲۰۰۵، ۲۰۱۰ و ۲۰۱۵..... ۸۳
- جدول شماره ۶۳: امید به زندگی..... ۸۳

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار شماره ۱: نسبت جنسی جمعیت استان خراسان رضوی به تفکیک وضع سکونت در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵.....	۱۵
نمودار شماره ۲: گروه‌های عمده سنی جمعیت استان خراسان رضوی در سال ۱۳۹۵.....	۱۷
نمودار شماره ۳: توزیع درصد جمعیت استان خراسان رضوی بر حسب گروه‌های عمده سنی به تفکیک وضع سکونت در سال ۹۵.....	۱۸
نمودار شماره ۴: درصد خانوارهای دارای سرپرست زن در استان خراسان رضوی طی سال‌های ۹۵-۸۵.....	۱۹
نمودار شماره ۵: مقایسه درصد خانوارهای دارای سرپرست زن در کشور و استان خراسان رضوی طی سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۸۵.....	۲۰
نمودار شماره ۶: نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر زنان در کشور و استان خراسان رضوی طی سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۹۵.....	۲۳
نمودار شماره ۷: نرخ مشارکت اقتصادی زنان ۱۰ ساله و بیشتر استان خراسان رضوی به تفکیک وضع سکونت طی سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۹۵.....	۲۳
نمودار شماره ۸: نرخ اشتغال زنان ۱۰ ساله و بیشتر استان خراسان رضوی و کشور طی سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵.....	۲۴
نمودار شماره ۹: نرخ بیکاری زنان ۱۰ ساله و بیشتر استان خراسان رضوی و کشور طی سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵.....	۲۶
نمودار شماره ۱۰: نرخ جمعیت زنان خانه دار استان خراسان رضوی در مناطق شهری و روستایی طی سال‌های ۸۵ تا ۹۵.....	۲۸
نمودار شماره ۱۱: مقایسه نرخ با سوادی زنان استان خراسان رضوی در جمعیت ۶ ساله و بیشتر به تفکیک وضع سکونت طی سال‌های ۹۵-۸۵.....	۳۱
نمودار شماره ۱۲: مقایسه‌ای دانش آموختگان دانشگاهی استان خراسان رضوی به تفکیک جنس در سال ۱۳۹۵.....	۳۳
نمودار شماره ۱۳: مقایسه روند تغییرات میزان واقعه ازدواج ثبت شده استان خراسان رضوی و کشور در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ (در هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر).....	۳۸
نمودار شماره ۱۴: مقایسه روند تغییرات میزان طلاق ثبت شده استان خراسان رضوی و کشور در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵ (در هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر دارای همسر).....	۴۳
نمودار شماره ۱۵: نسبت طلاق به هر صد ازدواج استان خراسان رضوی و کشور، در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵.....	۴۶
جدول شماره ۲۹: درصد طلاقهای ثبت شده بر حسب طول مدت زناشویی در استان خراسان رضوی و کشور طی سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵.....	۴۸
نمودار شماره ۱۶: مقایسه تعداد اقدام به خودکشی زنان و مردان استان خراسان رضوی در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵.....	۵۳
نمودار شماره ۱۷: تعداد نمایندگان زن مجلس شورای اسلامی استان خراسان رضوی و کشور در دوره‌های هفتم تا دهم در سال‌های ۹۴ - ۱۳۸۲.....	۵۶
نمودار شماره ۱۸: سهم (درصد) دهیاران زن شوراهای اسلامی شهر و روستا استان خراسان رضوی از کل کشور در دوره‌های سوم و چهارم در سال‌های ۹۲ - ۱۳۸۵.....	۵۸
نمودار شماره ۱۹: توزیع درصد سمن‌های زنان کشور و استان خراسان رضوی به تفکیک نوع فعالیت در سال ۱۳۹۶.....	۶۳
نمودار شماره ۲۰: توزیع تعداد سمن‌های زنان استان خراسان رضوی به تفکیک نوع فعالیت در سال ۱۳۹۶.....	۶۴

فهرست نقشه ها

عنوان	صفحه
نقشه شماره ۱: تقسیمات سیاسی استان خراسان رضوی سال ۱۳۹۵.....	۱۲
نقشه شماره ۲: نسبت جنسی شهرستان های استان خراسان رضوی.....	۱۵
نقشه شماره ۳: میزان ازدواج در شهرستان های استان در سال ۹۵.....	۳۹
نقشه شماره ۴: میانگین سن در اولین ازدواج در شهرستان های استان خراسان رضوی در سال ۹۵.....	۴۱
نقشه شماره ۵: میزان طلاق در شهرستان های استان در سال ۹۵.....	۴۴
نقشه شماره ۶: طول مدت زناشویی در شهرستان های استان در سال ۹۵.....	۴۸
نقشه شماره ۷: سمن های حوزه زنان به تفکیک شهرستان.....	۶۴

خلاصه مدیریتی

تدوین سند ارتقای وضعیت زنان و خانواده در همه بخش‌ها با هدف کلان توسعه توازن دو کشور و شناسایی وضع موجود زنان و خانواده و مقایسه آن با میانگین‌های کشوری است بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ صورت پذیرفته است همچنین در راستای تقویت و تحکیم نهاد خانواده با تکیه بر ظرفیت سازی و نقش سازنده جایگاه زن در خانواده و اجتماع تقویت نقش زنان در جامعه و بهره برداری جامعه از این سرمایه‌های انسانی توسعه فرصت‌ها و گسترش سطوح مشارکت آنها در کشور همچنین پرداختن به مساله تحکیم خانواده با تاکید بر ظرفیت سازی ارتقای تاب آوری فردی و اجتماعی ساماندهی و تقویت زیر ساخت‌های اقتصادی، معیشتی و اجتماعی خانواده از آسیب‌های اجتماعی توسعه سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی زنان حقوق زنان و خانواده، تحقق عدالت جنسیتی، توسعه ظرفیتهای کلی در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی با تاکید بر شناسایی و رصد شاخص‌های موثر بر وضعیت زنان و خانواده، اصلاح ساختار اداری و تشکیلاتی زنان و خانواده تدوین گردیده است از این رو در تدوین این سند به بازنگری قانون و مقررات ارتقا توانمندیهای زنان مدیر پرداخته و ابعادی چون دانش، سلامت، امنیت و آگاهی را مورد توجه قرار داده و به مطالعه وضعیت موجود و تحلیل آنها پرداخته و راهکارهایی ارائه نموده است.

در رابطه با شناسایی وضع موجود زنان و خانواده در استان خراسان رضوی که یک اولویت جدی و یک مسئله ملی است با هدف توانمند سازی زنان و خانواده و بخشهای مختلف اقتصادی سیاسی و مشارکت مدنی و اجتماعی (شاخصهای ترکیب جمعیتی)، نسبت جنسیتی ترکیب سنی، زنان سرپرست خانواده، نرخ مشارکت اقتصادی، نرخ اشتغال و بیکاری زنان، نرخ با سوادان، باروری، ازدواج و طلاق مورد سنجش قرار گرفته است همچنین به رصد اطلاعات پایه و مستند جهت بهره گیری از برنامه ریزی عملیاتی محور، ارزیابی وضع موجود بر اساس مقایسه داده‌ها و میانگین کشوری با توجه به تفکیک جنسیتی و دیگر اینکه به تجزیه و تحلیل علل مسائل و مشکلات پرداخته و توجه مسئولین را به مسائل کلیدی به شکل اولویت بندی و فهرست شده مسائل مشکلات و خلاهای ظرفیتی زیر معطوف داشته ایم.

✓ پایین بودن نرخ مشارکت اقتصادی زنان علیرغم افزایش نرخ دسترسی آنان به خدمات آموزشی باعث ایجاد دوگانگی منزلتی، عدم بازدهی مناسب منابع انسانی و هدر رفتن سرمایه گذاری‌های انجام شده بر روی نیروی انسانی زنان شده است.

✓ عدم مشاوره‌های صحیح اقتصادی

✓ عدم شبکه‌ای بودن سازمان‌های مردم نهاد تا کنون

✓ عدم وا سپاری طرحهای اجرایی از سوی برخی از سازمانهای دولتی به بخشهای خصوصی و سازمانهای مردم نهاد با مدیران زن

✓ مهاجرپذیری بی رویه و مدیریت نشده در داخل استان و در پی آن ازدواجهای زود هنگام و تعرض جنسی به کودکان بالاخص دختران

✓ بالا بودن ووسیع بودن دامنه مشکلات حوزه زنان سرپرست خانوار

✓ وجود تفاوت وتنوع فرهنگی و نتیجتا ازدواجهای نا فرجام و در پی آن عدم درک متقابل و طلاق در استان

✓ پایین بودن آگاهی و سطح اشتغال زنان عدم درآمد مکفی و در پی آن تن دادن به فساد اخلاقی در مناطق حاشیه شهر عدم مدیریت زمان در اجرای سند

در کنار خلاهای ذکر شده به فرصتهای مهم و ظرفیتهای موجود در استان در تدوین سند اشاره نموده است با تاکید بر شناسایی شاخصهای موثر بر وضعیت زنان و خانواده و همچنین توجه به نقش سازنده زنان و بهره مندی جامعه از این سرمایههای انسانی و توانمند فرایند توسعه پایدار کشور به بیان فرصتهای مهم و ظرفیتهای موجود در استان که توسط زنان و مسئولین پرداخته شده است.

✓ راه اندازی مجمع مشورتی زنان در استان خراسان رضوی

✓ تاسیس خانه تشکلهای در استان

✓ پایین بودن آمار خودکشی در استان

✓ تنوع موضوعی مرتبط با مسائل زنان

✓ آمار بالای زنان در مشارکتهای مدنی

✓ خیریهها و مسائل مربوط به زنان و انجام فعالیتهای متعدد در سطح شهر و حاشیه شهر و روستاها در حوزه مسائل زنان

✓ همراهی دفتر محترم امور زنان و خانواده استانداری خراسان رضوی با سمنهای حوزه زنان و کودکان و برگذاری نشستهای متعدد توجیهی و مشارکتی و واسپاری طرحها به سازمانهای مردم نهاد

✓ تسهیل در صدور مجوز سازمانهای مردم نهاد و برگذاری جلسات توجیهی در رابطه با تاسیس سمنهای حوزه جوانان و زنان

✓ برگزاری دورههای مستمر آموزشی برای زنان و خانواده در حاشیه شهر

پس از تجزیه و تحلیل علل اصلی مسائل و خلاهای ظرفیتی ذکر شده به تدوین راهکارهایی در جهت رفع یا تقلیل خلاهای زیرنموده ایم

- ✓ راه اندازی کلاسهای مشاوره سیار در سطح شهر
- ✓ آموزش و فرهنگ سازی در جهت پرداختن به موضوعاتی همچون کاهش آسیبهای اجتماعی، آموزش حقوق دختران، آشنایی با دوران بلوغ، مهارتهای ارتباطی، کنترل خشم، سلامت و همچنین آموزش دختران و زنان بازمانده از تحصیل، آموزش فناوری و ای تی به زنان و دختران جوان برگذاری کلاسهای صلح و دوستی، تعامل، ارزشهای اخلاقی و انسانی ویژه زنان و خانواده
- ✓ برگزاری کارگاههای سیار آموزشی در جهت آموزش مشاغل زود بازده زنان در جهت کاهش نرخ بیکاری
- ✓ ایجاد بازارچههای ثابت جهت فروش کارهای دستی بانوان به صورت رایگان از سوی شهرداریهای کلیه مناطق در جای مناسب و امن و در شان زنان
- ✓ توان افزایی سازمانهای مردم نهاد به عنوان سرمایههای اجتماعی تا آنان بتوانند با نگاهی تخصصی، عمیق و علمی در حوزه زنان و با ابزار در امد زایی و نظارتی که در اختیار دارند جهت عملیاتی و اجرایی نمودن سند ارتقا زنان در قالب برنامههای استانی و ملی نقش آفرینی نمایند.
- ✓ برون سپاری برنامه ها، سازمانهای مردم نهاد، اعتماد به آنها، پذیرش انتقاد و توصیههای آنها
- ✓ ایجاد زمینه همکاری بین بخشی و تقسیم کار ملی
- ✓ ایجاد امکانات ورزشی ویژه زنان در محلههای مختلف شهر توسط شهرداری و تربیت بدنی در جهت ارتقا شادی در خانواده و زنان
- ✓ سهولت دریافت تسهیلات بانکی که دولت برای اشتغال فراگیر و پایدار زنان در روستاها و یا کارآفرینی و مشاغل خانگی و همچنین ایده پردازان و کسانی که دارای برنامه هستند و تذکر جدی به بانکها که در پرداخت آن تعلل یا کند کاری مینمایند و پیگیری و توییح برخی از سازمانهای دولتی که در معرفی سازمانها جهت دریافت این تسهیلات کوتاهی مینمایند.
- ✓ ایجاد استارت آپهای حوزه فناوری در جهت اشتغال زایی دختران جوان
- ✓ ایجاد شبکه تلویزیونی ویژه زنان و تخصیص بودجه جهت تولید محتوای آموزشی شاد و مفرح و متنوع
- ✓ ایجاد اتاقهای شاد ویژه زنان باردار در مراکز بهداشت یا شهرداریها
- ✓ در اختیار قرار دادن زمینهای کشاورزی بایر و بذر و کود به صورت رایگان در اختیار زنان علاقه مند به کارآفرینی در حوزه کشاورزی

✓ در اختیار قرار دادن تسهیلات به زنان دامدار با بهره کم و بدون ضامن. چرا که جامعه به آنان به دلیل عدم امکانات مالی اعتماد نداشته و ضامن افراد کم درآمد نخواهد بود.

✓ اعمال قانون جدی در موارد همسر آزاری

✓ باور و مشارکت زنان در عرصه‌های مختلف اجتماع به عنوان ابزار قوی برای بهبود سلامت خود خانواده و جامعه در اختیار قرار دادن سند تدوین شده به دستگاههای دولتی و کسب نظرات مختلف مدیران و کارشناسان دستگاههای مذکور و استفاده از ظرفیتهای موجود در دستگاههای دولتی

بر اساس این مولفه‌ها وضعیت زنان به عنوان بنیان خانواده بر اساس چارچوب ارائه شده از سوی معاونت محترم امور زنان و خانواده ریاست جمهوری شاخصهای جمعیت شناختی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، مدنی و مسائل کلیدی زنان و خانواده در استان استخراج و احصا گردید که در سند آورده شده است.

در بررسی نتایج مورد انتظار از توسعه جهت حل مسائل استفاده از زبان تغییر از طرف دفتر امور زنان و استانداری خراسان رضوی با کمک دیگر بخشهای دولتی و خصوصی، سازمانهای مردم نهاد اقداماتی صورت پذیرفته که در سند در بخش نتایج مورد انتظار به ان اشاره شده است.

جهت تنظیم و تدوین هرچه بهتر سند ارتقا وضعیت زنان تلاش گردیده است با یک تیم ثابت و یک تیم مدعو از دانشگاه با برگزاری نشست هم اندیشی با ظرفیتهای موجود در استان همچون افراد دانشگاهی علمی، تخصصی بالاخص اساتید جامعه شناسی، روانشناسی و مدیریتی، برنامه ریزان، مسئولین دولتی از جمله مدیران و کارشناسان محترم امور زنان و خانواده استانداری مدیران سازمانهای مردم نهاد همچنین با بهره گیری از تجارب و مهارتهای موجود در لایه‌های مختلف جامعه و جمع بندی نظرات بانوان فرهیخته در استان بهره مند گشته و سندی مستند از وقایع جامعه در استان را تقدیم می‌دارد. در روند کارجهت معتبر بودن هرچه بیشتر این سند نظارت دفتر محترم امور بانوان و خانواده استانداری رضوی را در فرایند این سند همراه و ناظر بر فعالیت خود داشته. در تهیه سند فوق از منابع زیر بهره جسته و مطالبی در قالب مقاله، امار، سخنرانی و مصاحبه‌های مسئولین در رابطه با زنان و خانواده گردآوری نموده که در متن سند و ضمائم آورده شده است.

کتاب سه جلدی اطلس زنان استان خراسان رضوی (گزارش اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی) شهرستان‌های

استان خراسان رضوی سال ۱۳۹۵

سایت‌های مختلف از جمله سایت (Amar org.ir) درگاه ملی آمار ایران) در فهرست منابع نام سایت‌ها آورده شده است.

اسناد بالا دستی مواد ۱۰۱-۸۰-۱۰۲ قانون برنامه ششم توسعه

سیاست‌های ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری در حوزه خانواده

در پایان اذعان میدارد در راستای اجرایی شدن سند ارتقا وضعیت زنان و خانواده استان خراسان رضوی گام‌های جدی در راستای تحکیم نظام و نهاد مقدس خانواده در استان برداشته شده است و برنامه ریزی مشارکتی بین دستگاهی با استفاده از دانش، تجربه و مهارت‌های موجود در بخش‌های مختلف صورت پذیرفته است.

امیدوار است توانسته باشیم با تدوین این سند توانسته باشیم نقش سازنده و اثر بخش در جهت ارتقا وضعیت زنان و خانواده استان خراسان رضوی برداشته باشیم و این سند بتواند محل رجوع مدیران و برنامه ریزان محترم دستگاه‌های دولتی قرار گیرد و با عمل گرایی و هم افزایی کلیه دست اندرکاران و متولیان به صورت برنامه محور بهترین راهکارها در جهت اهداف تدوین سند برداشته شود و عدالت اجتماعی را در سطح استان اجرا نموده و به حل موضوع و اصلاح مشکلات جامعه زنان، این قشر در معرض آسیب کمک نماییم ان شا الله.

مقدمه

طبق سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ درصد بالایی از جمعیت استان خراسان رضوی به بانوان اختصاص دارد که از این مقدار حدود ۳۱۵۹۲۲ نفر آن جمعیت فعال زن هستند که تعداد قابل توجهی محسوب میشوند، همچنین تحصیلات و سواد زنان رشد قابل قبولی نسبت به چندین سال گذشته داشته است. بنابراین توجه به مسائل خاص زنان و نقش بزرگ آنان در عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی مورد توجه قرار دارد. با توجه به اهمیت نقش منابع انسانی در فرآیند توسعه پایدار و اینکه زنان و مردان با هم منابع انسانی سازمان‌ها را می‌سازند، می‌توان گفت که زنان در افزایش بهره‌وری و توسعه اجتماعی و اقتصادی کشورها نقشی بنیادی دارند. اگر چه در سال‌های اخیر زنان بیشتری در بازار کار حضور پیدا کرده و از نظر کمی تعدادشان افزایش پیدا کرده است اما به لحاظ کیفی و ارتقا به سطوح مدیریتی نابرابری‌هایی دیده می‌شود و زنان سهم اندکی در انتخاب شدن برای رتبه‌های بالای مدیریت سازمانی داشته‌اند. از طرفی دیگر هنوز نگرش‌ها در ایران جنسیتی است و زمینه‌ها و ساختارهای مناسب و کارا برای حضور اجتماعی مناسب و پویا زنان فراهم نکرده است (صداقت‌زادگان و دیگران: ۱۳۹۶).

پژوهشگران نیز در این زمینه اتفاق نظر دارند که نگرش‌ها مادرزادی نیستند و همواره طی تجربه، در طول زندگی اجتماعی کسب می‌شوند. تشکیل نگرش مستلزم برخورد واقعی «عملی» یک فرد با موضوع نگرش و یا مواجهه نمادین «تصور ذهنی» با آن است. بوم (۱۳۹۳) نگرش‌ها را همان دوست داشتن‌ها و دوست نداشتن‌ها دانسته است. پتی و کاپوپو (۱۳۲۱) آن را چکیده همه ارزیابی‌ها دانسته‌اند که از روی آن میتوان رفتار گرایشی یا اجتنابی مردم را نسبت به موضوع در موقعیت‌های مختلف پیش بینی کرد. این موقعیت‌ها می‌تواند از درون خانه گرفته تا مدرسه، گردهمایی‌ها، خیابانها و هر جای دیگری باشد که در آن، پاسخ‌های رفتاری به دنبال محرک‌های محیطی ممکن است برانگیخته شود. نگرش از سالیان گذشته به جوامع امروزی رسیده و جامعه پذیری باعث تفکرات و باورهای قالبی جنسیتی در مورد زنان و مردان جامعه شده است. جنسیت از راه جامعه پذیری متفاوت بر رفتارهای افراد تاثیر می‌گذارد. جامعه پذیری در سه نهاد خانواده، مدرسه، نهاد اقتصادی «اشتغال» با نابرابری جنسیتی همراه است. مهم‌ترین بعد اصلاحات برای رفع نابرابریها، اصلاحات بینشی است که هم بینش فردی و هم بینش اجتماعی را در بر می‌گیرد (شجاعی، ۱۳۲۳: ۱۵۳). تغییر نگرش‌ها مستلزم ایجاد ساختارهای مناسب برای حضور فعال زنان در عرصه‌های اجتماعی و اقتصادی است. تغییر نگرش‌ها موضوعی است که در بعد فردی میبایست مورد توجه قرار گیرد و در بعد جمعی می‌توان گفت که بر طبق پژوهش‌های دقیق و تخصصی میبایست برنامه ریزی‌های بلند مدت جهت آموزش مهارت در جهت

توانمندی زنان، همچنین ایجاد تشکل‌های گروهی و گردهمایی‌ها به منظور ایجاد تعلق گروهی، اصلاح نگرش مردانه نسبت به جنس زن و فرهنگ سازی در رابطه با این موضوع از سنین کودکی انجام گیرد.

هر چه حضور زنان در اجتماع فعال تر و موثرتر باشد، کشور پیشرفته تر و توسعه یافته تر خواهد بود ولیکن میزان نقش و مشارکت زنان در هر جامعه به ویژه در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تا حد زیادی وابسته به برخورد و نگرش آن جامعه نسبت به زن می‌باشد. در سال‌های اخیر زنان به رغم پیشرفت‌های محسوس در زمینه تحصیلات و مشارکت اجتماعی در به دست آوردن نقش‌های مدیریتی نسبت به مردان از سهم بسیار کمتری برخوردارند.

باتوجه به این مسائل بررسی وضعیت موجود زنان و خانواده در جامعه امروزی ضروری به نظر می‌رسد لذا با تکیه بر توصیف دقیق وضعیت جمعیت شناختی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و مسایل و آسیب‌های خاص زنان در جامعه می‌توان تصویر واضح تری از وضع و چالش‌های موجود و همچنین ارائه راهکارهای مناسب ارائه کرد.

هدف این پژوهش ارائه راهکارهایی مناسب جهت ارتقای اجتماعی زنان با تکیه بر شناخت دقیق وضعیت موجود می‌باشد.

این سند در ۷ فصل به شرح ذیل تنظیم و ارایه شده است : توصیف وضع موجود زنان و خانواده در سطح استان (توصیف وضع جمعیت شناختی ، وضع اقتصادی ، وضع اجتماعی ، وضع مشارکت سیاسی ، وضع مشارکت مدنی) پتانسیل ها و محدودیت های استان خراسان رضوی در حوزه زنان ، اولویت بندی مسائل زنان ، تجزیه و تحلیل با تاکید بر علل و زنجیره عوامل ،راهکارها ، چشم انداز و ترسیم وضع مطلوب با بهره گیری از زبان تغییر و طرح پایش و ارزیابی

کلیات مبانی

مفهومی و روشی

زنان به عنوان یکی از مهم ترین و تاثیرگذارترین افراد جامعه و خانواده نقش اساسی در توسعه و پیشرفت هر جامعه دارند. طبق آمار حاصله از سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ ما با جمعیت کثیری از زنان فعال و تحصیل کرده در جامعه روبرو هستیم که به خودی خود نیروهای بالقوه‌ای برای اعتلای وضعیت کشور در زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و سیاسی می‌باشند. این مهم منوط به شناخت وضعیت موجود زنان و چالش‌ها و آسیب‌های موجود بر سر راه زنان و همچنین دادن آگاهی‌های لازم و مهارت‌های کافی و ایجاد بسترهای لازم برای رشد و شکوفایی استعدادهای آنان می‌باشد؛ بنابراین می‌توان از این ظرفیت بالقوه کشور استفاده بهینه کرد و آن را جهت رشد و شکوفایی و توسعه کشور سوق داد.

امروزه ما شاهد حضور بیشتر زنان در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی نسبت به سال‌های پیشین هستیم بنابراین می‌توان گفت که ساختارها در حال تغییر به سمت استفاده از زنان توانمند در عرصه‌های مختلف اجتماعی می‌باشد. همچنین با افزایش خودآگاهی که از طریق شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌های دیگر به زنان داده می‌شود می‌توان به این روند سرعت بخشید.

باید توجه داشت که عدم توجه به جمعیت تحصیل کرده و فعال زنان پیامدهای منفی فردی و اجتماعی از جمله به خطر افتادن سلامت روان، فرار مغزها و دیگر تبعات منفی و آسیب‌های اجتماعی جبران ناپذیر را خواهد داشت. لذا توجه به این موضوع لازم و ضروری به نظر می‌رسد.

در تدوین سند ارتقای وضعیت زنان و خانواده استان خراسان رضوی از روشهای کمی و کیفی استفاده شده است ابتدا کلیه اسناد و مدارک آمارهای رسمی منتشر شده از سوی مقامات رسمی و همچنین کتب مقالات و گزارشهای مختلف در خصوص وضعیت کلی استان و بویژه زنان مورد بررسی قرار گرفت سپس در قالب مصاحبه‌های مقدماتی با افراد مطلع در حوزه زنان و خانواده گفتگوهای کلی انجام شد وضعیت موجود زنان در استان شناسایی و توصیف گردد.

در ادامه نظرات کارشناسی گروههای تخصصی و نخبگان استان در حوزه‌های اجتماعی فرهنگی سیاسی و اقتصادی اخذ شد و طی فرایند سیستماتیک و با استفاده از تکنیک دلفی اطلاعات بدست آمده تجزیه و تحلیل گردید با استفاده به تکنیک فوق به نخبگان کارشناس متخصص فرصت مجدد داده شد تا تفاوت‌هایشان را مجدداً بررسی کنند و پاسخهای دریافتی را یک بار دیگر مرور نمایند و بر اساس اهمیت موضوعات و یافته‌های خود مسائل چالش‌ها، فرصت‌ها و قوت‌های حوزه زنان را در استان احصا نمایند.

در مرحله نهایی نشست‌های متمرکز با حضور کارشناسان و متخصصان حوزه‌های مدیریت جامع شناسی روان شناسی و اقتصاد و ..

در قالب بحث‌های گروهی انجام و نتایج آن و جمع‌بندی و سند نهایی تدوین شد که در آن ضمن ارائه تولید مشکلات در بخشهای مختلف و راهکارها ارائه گردید.

فصل اول

توصیف وضع موجود

زنان و خانواده

استان خراسان رضوی

الف-توصیف وضع جمعیت شناختی

شناخت از وضع جمعیت یکی از مبانی اساسی در هر برنامه ریزی است جمعیت و مسائل مربوط به آن از جمله مسائل چند بعدی و پیچیده جوامع انسانی است که هم تحت تاثیر عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و... است و هم بر آن تاثیر می گذارد بنابراین بدون اشراف بر وضع کنونی جمعیت، تحلیل اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی در افق های برنامه ریزی کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت، ناکارا و حتی گمراه کننده خواهد بود.

در این بخش از گزارش کوشش شده است تا به توصیف اطلاعات پایه ای در زمینه ویژگی های جمعیتی زنان در مقایسه با مردان نظیر ساختار مبنی بر وضع سر پرستی خانوار و مهاجرت طی سر شماری های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ پرداخته شود.

استان خراسان رضوی بخشی از استان پهناور خراسان است که با مصوبه دولت در سال ۱۳۸۳ و پس از تقسیم خراسان به سه قسمت شمالی رضوی و جنوبی ایجاد شده است. استان به لحاظ موقعیت جغرافیایی بین ۳۳ درجه و ۵۲ دقیقه تا ۳۷ درجه و ۴۲ دقیقه عرض شمالی از خط استوا و ۵۶ درجه و ۱۹ دقیقه تا ۶۱ درجه و ۱۶ دقیقه طول شرقی واقع گردیده است. این استان با وسعتی معادل ۱۱۸۸۵۴ کیلومتر مربع در شمال شرق ایران قرار گرفته است. خراسان رضوی از شمال به کشور ترکمنستان از شرق به افغانستان از شمال غربی و غرب به استان های خراسان شمالی و سمنان و از جنوب و جنوب غربی به استان های خراسان جنوبی و یزد محدود شده است. استان ۷/۳ درصد از کل مساحت کشور را داراست که از این جهت پنجمین استان ایران محسوب می شود.

طبق آخرین تقسیمات کشوری در سال ۱۳۹۵ استان خراسان رضوی از ۲۸ شهرستان، ۷۰ بخش، ۷۳ شهر و ۱۶۴ دهستان تشکیل شده و مرکز آن شهر مشهد است.

جدول شماره ۱: تقسیمات سیاسی استان خراسان رضوی در سال ۹۵-۱۳۸۵

محدوده	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵
شهرستان	۲۷	۲۶	۲۸
بخش	۶۲	۶۷	۷۰
شهر	۶۶	۷۰	۷۳
دهستان	۱۵۵	۱۵۹	۱۶۴

ماخذ: بر اساس اطلاعات سالنامه آماری کشور

نقشه شماره ۱: تقسیمات سیاسی استان خراسان رضوی سال ۱۳۹۵

جمعیت شناختی : ساختار، توزیع، ترکیب و تعداد جمعیت یکی از مهمترین عوامل در حیات اقتصادی- اجتماعی هر کشور است پرداختن به مباحث جمعیتی بسیار حائز اهمیت و توجه بوده و بسیاری از شاخصهای اجتماعی برگرفته از داده‌های جمعیتی است و با ارائه این میزان‌ها می‌توان زمینه توسعه و پیشرفت را فراهم نمود.

جمعیت به تفکیک جنس

جمعیت استان خراسان رضوی طی سه دهه اخیر به تبع تغییرات کشوری با افزایش همراه بوده است و از ۵۵۹۳۰۷۹ نفر در سال ۱۳۸۵ به ۶۴۳۴۵۰۱ نفر در سال ۱۳۹۵ رسیده است. البته این تغییرات در جمعیت مناطق شهری و روستایی چه در سطح کشوری و چه در سطح استانی یکسان نبوده است بطوریکه در سال ۱۳۸۵، ۳۸۱۱۹۰۰ نفر در مناطق شهری استان خراسان رضوی سکونت داشتند و این جمعیت در سال ۱۳۹۵ به ۴۷۰۰۹۲۴ نفر رسیده است. در حالی که در سال ۱۳۹۵، ۱۷۸۱۱۷۹ نفر در مناطق روستایی زندگی می‌کردند، طی دهه اخیر همواره از جمعیت ساکنین مناطق روستایی کاسته شده است اما در سال ۱۳۹۵ شاهد اندکی افزایش بوده است و در سال ۱۳۹۵ به ۱۷۳۳۵۷۷ نفر رسیده است. نسبت جنسی استان خراسان رضوی از ۱۰۰/۹ در سال ۱۳۸۵ به ۱۰۱/۸ در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است. در حالی که در مقایسه با کشور این روند معکوس است یعنی در کشور نسبت جنسی از سال ۸۵ تا سال ۹۵ کاهش یافته است (از ۱۰۳/۶ در سال ۸۵ به ۱۰۲/۷ در سال ۹۵ رسیده است). این نسبت در مناطق شهری استان خراسان رضوی طی سال‌های ۹۵-۸۵ با کاهش روبرو بوده (از ۱۰۱/۶ به ۱۰۱ درصد) در حالی که در مناطق روستایی این نسبت در سال ۹۵ افزایش یافته است (از ۹۹/۶ به ۱۰۳/۸).

این تغییرات جمعیتی در دهه اخیر باعث افزایش میزان شهرنشینی از ۶۸/۱ درصد به ۷۴ درصد و کاهش میزان روستا نشینی از ۴۵/۷ درصد به ۲۶ درصد طی سال‌های مورد بررسی در سطح کشور شده است. این الگوی تغییرات در استان خراسان رضوی نیز به تبع کشور رخ داده است و در سه دهه اخیر موجب افزایش میزان شهرنشینی در استان خراسان رضوی از ۴۸/۳ درصد به ۷۳/۱ درصد و کاهش میزان روستا نشینی از ۳۱/۸ درصد به ۲۶/۹ درصد طی سال‌های مورد بحث شده است. گفتنی است که افزایش میزان شهرنشینی در کشور و استان تابع عوامل بسیاری است که از مهمترین این عوامل می‌توان به تبدیل برخی از روستا به شهرها و مهاجرت روستاییان به مناطق شهری به دلیل توسعه نامتوازن شهری-روستایی یاد کرد.

نسبت جنسی استان خراسان رضوی از ۱۰۰/۹ در سال ۱۳۸۵ به ۱۰۱/۸ در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است. در حالی که در مقایسه با کشور این روند معکوس است یعنی نسبت جنسی از سال ۸۵ تا سال ۹۵ کاهش

یافته است. (از ۱۰۳/۶ در سال ۸۵ به ۱۰۲/۷ در سال ۹۵ رسیده است.) این نسبت در مناطق شهری استان خراسان رضوی طی سال‌های ۹۵-۸۵ با کاهش روبرو بوده است. (از ۱۰۱/۶ به ۱۰۱ درصد) در حالی که در مناطق روستایی این نسبت در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته (از ۹۹/۶ درصد به ۱۰۳/۸ درصد) است

جدول شماره ۲: تعداد جمعیت استان خراسان رضوی و کشور در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

شرح	سال	کل کشور			استان خراسان رضوی		
		کل	مرد	زن	کل	مرد	زن
کل	۱۳۸۵	۷۰۴۹۵۷۸۲	۳۵۸۶۶۳۶۲	۳۴۶۲۹۴۲۰	۵۵۹۳۰۷۹	۲۸۰۹۴۰۳	۲۷۸۳۶۷۶
	۱۳۹۰	۷۵۱۴۹۶۶۹	۳۷۹۰۵۶۶۹	۳۷۲۴۴۰۰۰	۵۹۹۴۴۰۲	۲۹۹۹۵۲۹	۲۹۹۴۸۷۳
	۱۳۹۵	۷۹۹۲۶۲۷۰	۴۰۴۹۸۴۴۲	۳۹۴۲۷۸۲۸	۶۴۳۴۵۰۱	۳۲۴۵۱۸۵	۳۱۸۹۳۱۶
مناطق شهری	۱۳۸۵	۴۸۲۵۹۹۶۴	۲۴۵۷۶۴۴۲	۲۳۶۸۳۵۲۲	۳۸۱۱۹۰۰	۱۹۲۰۷۷۴	۱۸۹۱۱۲۶
	۱۳۹۰	۵۳۶۴۶۶۶۱	۲۷۰۲۳۶۳۸	۲۶۶۲۳۰۲۳	۴۳۱۱۲۱۰	۲۱۶۰۱۵۳	۲۱۵۱۰۵۷
	۱۳۹۵	۵۹۱۴۶۸۴۷	۲۹۸۴۱۴۱۴	۲۹۳۰۵۴۳۳	۴۷۰۰۹۲۴	۲۳۶۲۰۹۷	۲۳۳۸۸۲۷
مناطق روستایی	۱۳۸۵	۲۲۲۳۵۸۱۸	۱۱۲۸۹۹۲۰	۱۰۹۴۵۸۹۸	۱۷۸۱۱۷۹	۸۸۸۶۲۹	۸۹۲۵۵۰
	۱۳۹۰	۲۱۵۰۳۰۰۸	۱۰۸۸۲۰۳۱	۱۰۶۲۰۹۷۷	۱۶۸۳۱۹۲	۸۳۹۳۷۶	۸۴۳۸۱۶
	۱۳۹۵	۲۰۷۷۹۴۲۳	۱۰۶۵۷۰۲۸	۱۰۱۲۲۳۹۵	۱۷۳۳۵۷۷	۸۸۳۰۸۸	۸۵۰۴۸۹

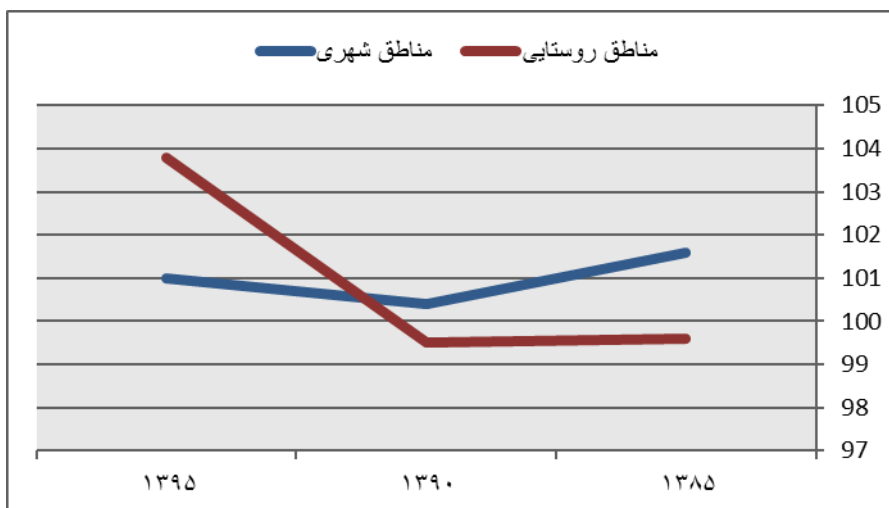
ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

جدول شماره ۳: نسبت جنسی

رتبه استان در کشور	میانگین استان	میانگین کشور	عنوان
۲۶	۱۰۱/۷۵	۱۰۳/۳۰	نسبت جنسی (تعداد مردان به ازای یک نفر زن)

جدول شماره ۴: نسبت جنسی جمعیت استان خراسان رضوی به تفکیک وضع سکونت در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

مناطق روستایی	مناطق شهری	محل سکونت
		سال
۹۹/۶	۱۰۱/۶	۱۳۸۵
۹۹/۵	۱۰۰/۴	۱۳۹۰
۱۰۳/۸	۱۰۱	۱۳۹۵

نمودار شماره ۱: نسبت جنسی جمعیت استان خراسان رضوی به تفکیک وضع سکونت در سال‌های ۹۵ -

۱۳۸۵

نقشه شماره ۲: نسبت جنسی شهرستان‌های استان خراسان رضوی

جمعیت به تفکیک گروه‌های عمده سنی

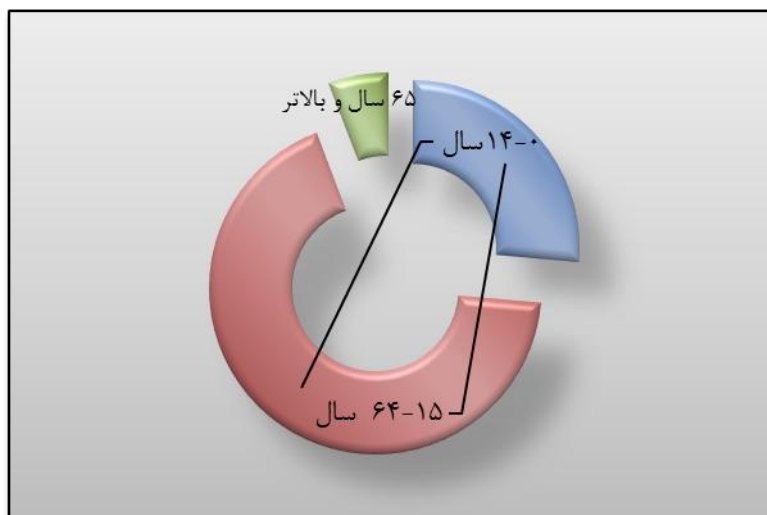
در جداول زیر توزیع تعداد و درصد جمعیت استان خراسان رضوی در مقایسه با کل کشور بر حسب سه گروه عمده سنی (۰-۱۴ ساله، ۱۵-۶۴ ساله و بالاتر) طی سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۹۵ نمایش داده شده است. همچنان که در جدول ملاحظه می‌شود طی سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ از درصد جمعیت گروه سنی ۱۴-۰ ساله در سطح کشور و استان طی روندی نسبتاً مشابه کاسته شده است اما طی ۵ سال اخیر درصد این گروه سنی چه در میان زنان و مردان و چه در نقاط شهری و روستایی کشور و استان اندکی افزایش یافته و در سال ۱۳۹۵ برای کشور به ۲۴/۳ درصد در مردان و ۲۳/۷ درصد در زنان رسیده است و در همین سال برای استان خراسان رضوی به ۲۷/۳ درصد در مردان و ۲۶/۴ درصد در زنان رسیده است. این در حالی است که در ده سال مورد بررسی تعداد و درصد جمعیت گروه‌های سنی ۱۵-۶۴ ساله و ۶۵ ساله و بالاتر هم در سطح کشور و هم در سطح استان افزایش یافته است اما اختلاف درصد جمعیت مردان و زنان در تمامی گروه‌های سنی بسیار کم می‌باشد. بررسی گروه‌های سنی بر حسب محل سکونت نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۵ در سطح کشور و استان درصد بیشتری از مردان و زنان ساکن در روستاها در مقایسه با مناطق شهری در گروه سنی ۱۴-۰ ساله و ۶۵ ساله و بالاتر قرار دارند و در مقابل سهم بیشتری از جمعیت شهری را افراد در سن فعالیت تشکیل داده اند.

جدول شماره ۵: تعداد جمعیت استان خراسان رضوی و کشور بر حسب گروه عمده سنی و به

تفکیک جنس و وضع سکونت در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

سال	شرح	مرد				زن			
		۰-۱۴	۱۵-۶۴	۶۵+	کل	۰-۱۴	۱۵-۶۴	۶۵+	کل
۱۳۸۵	کل کشور	۹۰۶۳۳۲۷	۲۴۸۷۴۶۴۱	۱۹۲۸۳۸۴	۳۵۸۶۶۳۶۲	۸۶۱۸۲۹۲	۲۴۲۸۲۹۲۱	۱۷۲۸۲۰۷	۳۲۶۲۹۴۲۰
۱۳۹۰		۸۹۷۹۲۵۹	۲۴۷۵۶۱۳۲	۲۱۴۱۷۶۰	۳۷۹۰۵۶۶۹	۸۵۸۲۵۱۹	۲۴۴۸۸۶۶۸	۲۱۵۵۰۰۹	۳۷۲۴۴۰۰۰
۱۳۹۵		۹۸۴۷۲۵۳	۲۸۲۴۵۴۴۷	۲۶۰۵۷۴۲	۴۰۴۹۸۴۴۲	۹۳۴۵۴۱۲	۲۷۶۱۶۶۴۰	۲۴۶۵۷۷۷۶	۳۹۴۲۷۸۲۸
۱۳۸۵	مناطق شهری کل کشور	۵۸۶۲۵۵۲	۱۷۵۲۴۳۹۷	۱۱۸۹۴۹۳	۲۴۵۷۶۶۴۲	۵۵۷۹۴۱۷	۱۶۹۹۳۴۷۰	۱۱۱۰۶۳۵	۲۳۶۸۳۵۲۲
۱۳۹۰		۶۱۰۷۲۵۳	۱۹۴۶۷۸۱۸	۱۴۲۴۷۳۵	۲۷۰۲۳۶۳۸	۵۸۴۱۰۱۸	۱۹۲۹۴۱۲۹	۱۴۷۲۶۸۵	۲۶۶۲۳۰۲۳
۱۳۹۵		۶۹۷۴۵۴۵	۲۱۱۶۳۹۹۹	۱۷۰۲۸۷۰	۲۹۸۴۱۴۱۴	۶۶۳۰۰۱۶	۲۰۹۲۳۱۲۴	۱۷۵۲۲۹۳	۲۹۳۰۵۴۳۳
۱۳۸۵	مناطق روستایی	۳۲۰۰۷۸۵	۷۳۵۰۲۴۴	۷۳۸۸۹۱	۱۱۲۸۹۹۲۰	۳۰۳۸۸۷۵	۷۲۸۹۴۵۱	۶۱۷۵۷۲	۱۰۹۴۵۸۹۸
۱۳۹۰		۲۸۷۲۰۰۶	۷۲۸۸۳۱۴	۷۱۷۰۲۵	۱۰۸۸۲۰۳۱	۲۷۴۱۵۰۱	۷۱۹۴۵۳۹	۶۸۲۳۲۴	۱۰۶۲۰۹۷۷
۱۳۹۵		۲۸۷۲۷۰۸	۷۰۸۱۴۴۸	۷۰۲۸۷۲	۱۰۶۵۷۰۲۸	۲۷۱۵۳۹۶	۶۶۹۳۵۱۶	۷۱۳۴۸۳	۱۰۱۲۲۳۹۵
۱۳۸۵	کل استان خراسان رضوی	۷۷۶۱۱۹	۱۸۷۹۶۱۷	۱۵۳۶۶۷	۲۸۰۹۴۰۳	۷۴۱۲۸۸	۱۹۰۴۸۹۳	۱۳۷۴۹۵	۲۷۸۲۶۷۶
۱۳۹۰		۷۸۷۶۹۷	۲۰۳۹۹۵۱	۱۷۰۲۹۲	۲۹۹۹۵۲۹	۷۵۵۷۰۶	۲۰۶۴۹۶۱	۱۷۳۰۶۰	۲۹۹۴۸۷۳
۱۳۹۵		۸۸۶۸۶۷	۲۱۸۱۷۳۰	۱۷۶۵۸۸	۳۲۴۵۱۸۵	۸۴۱۶۹۵	۲۱۶۴۴۶۶	۱۸۳۱۵۵	۳۱۸۹۳۱۶
۱۳۸۵	مناطق شهری استان خراسان رضوی	۵۰۳۴۸۳	۱۳۲۷۹۰۰	۸۹۳۹۱	۱۹۲۰۷۷۲	۴۸۲۸۱۳	۱۳۲۴۷۰۷	۸۳۶۰۶	۱۸۹۱۱۲۶
۱۳۹۰		۵۴۵۳۲۲	۱۵۰۵۳۵۸	۱۰۸۱۶۹	۲۱۶۰۱۵۳	۵۲۴۷۶۷	۱۵۱۲۹۱۶	۱۱۲۵۵۹	۲۱۵۱۰۵۷
۱۳۹۵		۶۲۱۵۰۵	۱۶۲۱۲۴۴	۱۱۹۳۴۸	۲۳۶۲۰۹۷	۵۹۲۵۷۲	۱۶۲۲۲۸۴	۱۳۲۸۷۱	۲۳۳۸۸۲۷
۱۳۸۵	مناطق روستایی	۲۷۲۶۳۶	۵۵۱۷۱۷	۶۴۲۷۶	۸۸۸۶۲۹	۲۵۸۴۷۵	۵۸۰۱۸۶	۵۳۸۸۹	۸۹۲۵۵۰
۱۳۹۰		۲۴۲۳۷۵	۵۳۴۵۹۳	۶۲۱۲۳	۸۳۹۳۷۶	۲۳۰۹۳۹	۵۵۲۰۴۵	۶۰۵۰۱	۸۴۳۸۱۶
۱۳۹۵		۲۶۵۳۶۲	۵۶۰۴۸۶	۵۷۲۴۰	۸۸۳۰۸۸	۲۴۹۱۲۳	۵۴۲۰۸۲	۵۹۲۸۴	۸۵۰۴۸۹

ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

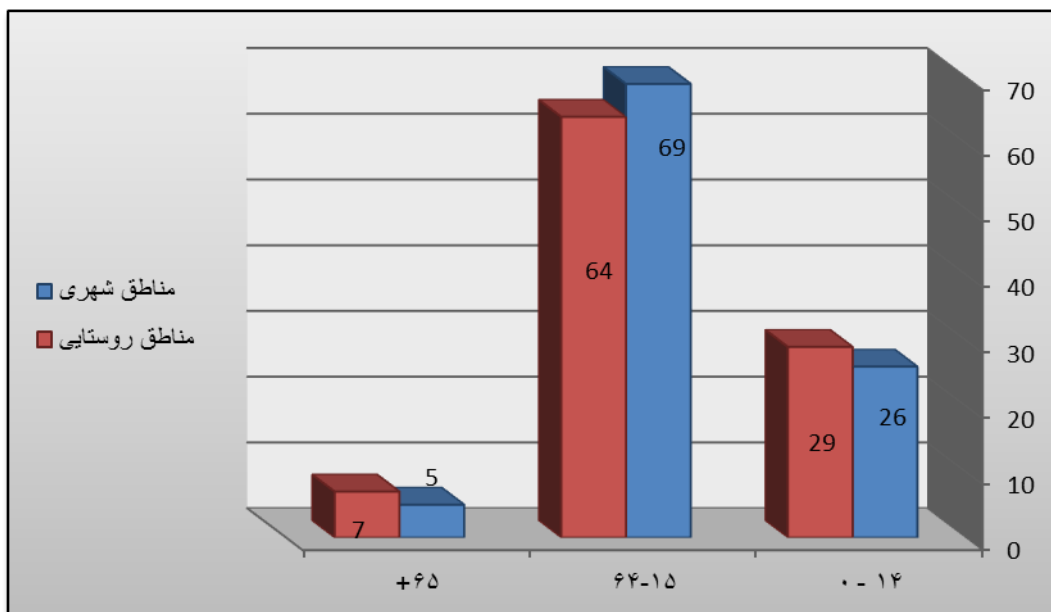
نمودار شماره ۲: گروه‌های عمده سنی جمعیت استان خراسان رضوی در سال ۱۳۹۵

جدول شماره ۶: توزیع درصد جمعیت استان خراسان رضوی و کشور بر حسب گروه عمده سنی و به تفکیک جنس و وضع

سکونت در سال ۹۵ - ۱۳۸۵

زن				مرد				سال	شرح
کل	+۶۵	۱۵-۶۴	۰-۱۴	کل	+۶۵	۱۵-۶۴	۰-۱۴		
۱۰۰	۵/۰	۷۰/۱	۲۴/۹	۱۰۰	۵/۴	۶۹/۴	۲۵/۳	۱۳۸۵	کل کشور
۱۰۰	۵/۸	۷۱/۱	۲۳/۰	۱۰۰	۵/۷	۷۰/۶	۲۳/۷	۱۳۹۰	
۱۰۰	۶/۳	۷۰/۰	۲۳/۷	۱۰۰	۵/۹	۶۹/۷	۲۴/۳	۱۳۹۵	
۱۰۰	۴/۷	۷۱/۸	۲۳/۶	۱۰۰	۴/۸	۷۱/۳	۲۳/۹	۱۳۸۵	مناطق شهری
۱۰۰	۵/۵	۷۲/۵	۲۱/۹	۱۰۰	۵/۳	۷۲/۰	۲۲/۶	۱۳۹۰	
۱۰۰	۶/۰	۷۱/۴	۲۲/۶	۱۰۰	۵/۷	۷۰/۹	۲۳/۴	۱۳۹۵	
۱۰۰	۵/۶	۶۶/۶	۲۷/۸	۱۰۰	۶/۵	۶۵/۱	۲۸/۴	۱۳۸۵	مناطق روستایی
۱۰۰	۶/۴	۶۷/۷	۲۵/۸	۱۰۰	۶/۶	۶۷/۰	۲۶/۴	۱۳۹۰	
۱۰۰	۷/۰	۶۶/۱	۲۶/۸	۱۰۰	۶/۶	۶۶/۴	۲۷/۰	۱۳۹۵	
۱۰۰	۴/۹	۶۸/۴	۲۶/۶	۱۰۰	۵/۵	۶۶/۹	۲۷/۶	۱۳۸۵	کل
۱۰۰	۵/۸	۶۸/۹	۲۵/۲	۱۰۰	۵/۷	۶۸/۰	۲۶/۳	۱۳۹۰	
۱۰۰	۵/۷	۶۷/۹	۲۶/۴	۱۰۰	۵/۴	۶۷/۲	۲۷/۳	۱۳۹۵	
۱۰۰	۴/۴	۷۰/۰	۲۵/۵	۱۰۰	۴/۷	۶۹/۱	۲۶/۲	۱۳۸۵	مناطق شهری
۱۰۰	۵/۲	۷۰/۳	۲۴/۴	۱۰۰	۵/۰	۶۹/۷	۲۵/۲	۱۳۹۰	
۱۰۰	۵/۳	۶۹/۴	۲۵/۳	۱۰۰	۵/۱	۶۸/۶	۲۶/۳	۱۳۹۵	
۱۰۰	۶/۰	۶۵/۰	۲۹/۰	۱۰۰	۷/۲	۶۲/۱	۳۰/۷	۱۳۸۵	مناطق روستایی
۱۰۰	۷/۲	۶۵/۴	۲۷/۴	۱۰۰	۷/۴	۶۳/۷	۲۸/۹	۱۳۹۰	
۱۰۰	۷/۰	۶۳/۷	۲۹/۳	۱۰۰	۵/۶	۶۳/۵	۳۰/۰	۱۳۹۵	

ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نمودار شماره ۳: توزیع درصد جمعیت استان خراسان رضوی بر حسب گروه‌های عمده سنی به تفکیک وضع سکونت در سال ۹۵

خانواده‌های زن سرپرست

در جدول زیر تعداد و توزیع درصد خانوارها بر حسب جنس سرپرست در کل کشور و استان خراسان رضوی طی سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۹۵ ارائه شده است. نتایج جدول، افزایش خانوارهای زن سرپرست را طی این سال‌ها نشان می‌دهند. در سال ۱۳۸۵ زنان، سرپرستی ۹/۵ درصد از کل خانوارهای ایران را به عهده داشتند که این میزان در سال ۱۳۹۵ به ۱۲/۷ درصد افزایش یافته است. همچنین در استان خراسان رضوی نیز این رقم از ۱۰/۸ درصد به ۱۳/۴ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است و در مقایسه با وضعیت کشور همواره بالاتر بوده است.

هرچند در ۵ سال اخیر رشد خانوارهای زن سرپرست نسبت به ۵ سال پیشین (۱۳۸۵-۱۳۹۰) هم در سطح کشور و هم در استان خراسان رضوی کندتر شده است، اما تعداد خانوارهای زن سرپرست همچنان به شکل قابل توجه‌ای در حال افزایش است و طبق آخرین آمار رسمی موجود سرپرستی بالغ بر ۳ میلیون خانوار به عهده زنان می‌باشد به عبارت دیگر بنابر محاسبات به عمل آمده حدود ۸ درصد از جمعیت کشور دارای سرپرست زن می‌باشد.

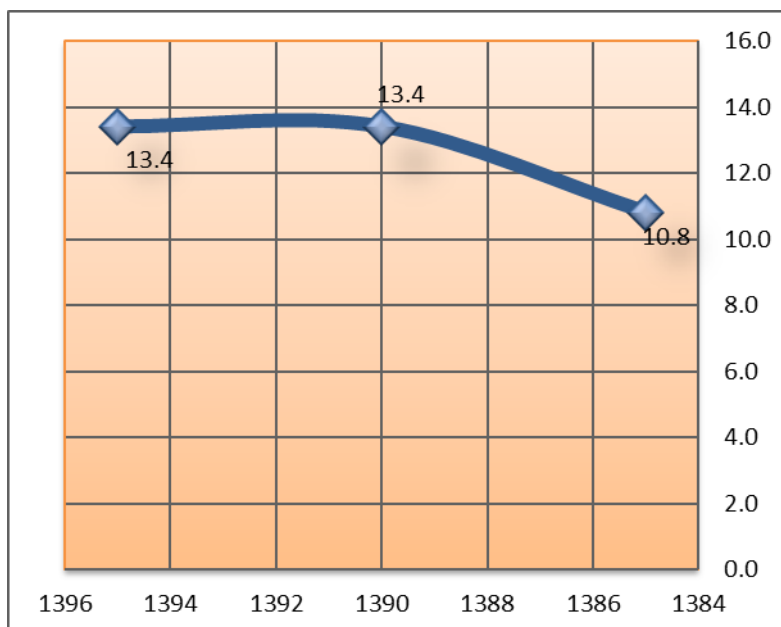
جدول شماره ۷: تعداد خانوار زن سرپرست

رتبه استان در کشور	میانگین استان	میانگین کشور	عنوان
۲	۲۵۸۹۰۸	۹۸۷۶۶	تعداد خانوار زن سرپرست

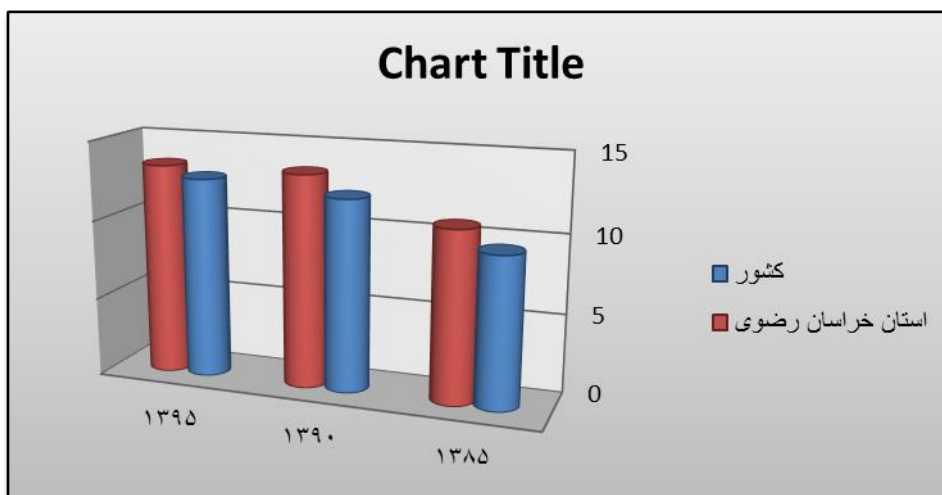
جدول شماره ۸: تعداد و درصد خانوارهای استان خراسان رضوی و کشور بر حسب جنس سرپرست طی سالهای ۹۵-۱۳۸۵

سال	شرح	کل کشور			استان خراسان رضوی		
		کل	مرد	زن	کل	مرد	زن
۱۳۸۵	تعداد	۱۷۳۵۲۶۸۶	۱۵۷۱۱۶۴۲	۱۶۴۱۰۴۴	۱۴۱۹۴۶۱	۱۲۶۶۴۰۰	۱۵۳۰۶۱
	درصد	۱۰۰	۹۰/۵	۹/۵	۱۰۰	۸۹/۲	۱۰/۸
۱۳۹۰	تعداد	۲۱۱۱۰۴۸۱	۱۸۵۶۲۴۰۹	۲۵۴۸۰۷۲	۱۷۱۳۴۰۸	۱۴۸۴۱۵۰	۲۲۹۲۵۸
	درصد	۱۰۰	۸۷/۹	۱۲/۱	۱۰۰	۸۶/۶	۱۳/۴
۱۳۹۵	تعداد	۲۴۱۲۹۴۹۰	۲۱۰۶۷۷۳۷	۳۰۶۱۷۵۳	۱۹۳۴۸۲۴	۱۶۷۵۹۱۶	۲۵۸۹۰۸
	درصد	۱۰۰	۸۷/۳	۱۲/۷	۱۰۰	۸۶/۶	۱۳/۴

ماخذ: نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نمودار شماره ۴: درصد خانوارهای دارای سرپرست زن در استان خراسان رضوی طی سال‌های ۸۵-۹۵

نمودار شماره ۵: مقایسه درصد خانوارهای دارای سرپرست زن در کشور و استان خراسان رضوی طی سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۹۵

مهاجرت

تعداد مهاجرت وارد شده است و خارج شده استان خراسان رضوی از سال ۱۳۸۵ تا ۹۵ روندی کاهشی داشته است به نحوی که از رقم ۴۰۷۶۸۰ نفر وارد شده در میان سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۸۵ به ۳۱۴۸۵۹ نفر در بازه‌ی زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ کاهش یافته است و همانطور که در جدول نیز مشخص است آمار و ارقام مربوط به مهاجران خارج شده از استان خراسان رضوی طی دهه گذشته نیز از همین الگو پیروی می‌نماید با توجه به مثبت بودن خالص مهاجرت طی دو دوره مورد بررسی، استان خراسان رضوی یک استان مهاجرپذیر به شمار می‌رود همچنین نسبت خالص مهاجرت نیز حاکی از این است که عامل مهاجرت در تغییرات جمعیتی استان به شکلی جدی اثر گذار نبوده است.

جدول شماره ۹: تعداد مهاجران وارد شده، خارج شده و خالص مهاجرت استان خراسان رضوی طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

دوره	مهاجران وارد شده	مهاجران خارج شده	خالص مهاجرت	نسبت خالص مهاجرت به جمعیت استان (درصد)	نسبت مهاجران وارد شده به مهاجران خارج شده (درصد)
۱۳۸۵-۹۰	۴۰۷۶۸۰	۳۷۹۲۶۲	۲۸۴۱۸	۰/۵	۱۰۷/۵
۱۳۹۰-۹۵	۳۱۴۸۵۹	۳۰۱۶۵۴	۱۳۲۰۵	۰	۱۰۴

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

مهاجرت بر حسب علت

مهاجران وارد شده با استان خراسان رضوی علت‌های مختلفی را برای مهاجرت خود ذکر کرده اند که تفکیک آن‌ها بر حسب جنس ما را در شناخت بیشتر مهاجران و برنامه ریزی برای آنان یاری می‌دهد. بر این اساس جدای از بحث مهاجرت‌هایی که به علت پیروی از خانوار صورت می‌گیرد و در همه استان‌های ایران معمولاً بالاترین درصد را به ویژه در مورد زنان به خود اختصاص می‌دهد، بیشتر مهاجران علت مهاجرت خود به استان خراسان رضوی را تحصیل بیان داشته اند و مهاجرت به علت جستجوی کار در این استان در مرتبه بعد قرار گرفته اند. بررسی این شاخص (مهاجرت بر حسب علت) در مورد زنان بیانگر این نکته می‌باشد که جدای از بحث پیروی از خانوار که ۷۲/۸ درصد از زنان به این علت به استان مهاجرت داشته اند ۱۲/۴ درصد از زنان مهاجر به این استان تحصیل را علت مهاجرت خود دانسته اند.

جدول شماره ۱۰: مقایسه تعداد و درصد مهاجران وارد شده به استان خراسان رضوی بر حسب

علت مهاجرت و به تفکیک جنس

شرح	جستجوی کار	جستجوی کار بهتر	انتقال شغلی	تحصیل	پایان تحصیل	انجام یا پایان خدمت وظیفه	دستیابی به مسکن مناسب تر	پیروی از خانوار	سایر	اظهار نشده	جمع	تعداد	
												مرد	زن
کل	۱۰۷۳۵	۵۰۵۹	۳۹۵۹	۱۴۲۹۲	۵۷۸	۶۵۹۹	۸۳۵۰	۵۲۲۹۵	۶۸۰۱	۱۷۹۷	۱۱۰۴۶۵	تعداد	درصد
	۹/۷	۴/۶	۳/۶	۱۲/۹	۰/۵	۶/۰	۷/۶	۴۷/۳	۶/۲	۱/۶	۱۰۰/۰	تعداد	درصد
مرد	۹۹۲۴	۴۶۴۱	۳۵۳۳	۷۹۰۴	۳۳۱	۶۵۹۹	۶۷۷۷	۱۴۶۸۱	۳۵۲۷	۹۰۵	۵۸۸۲۲	تعداد	درصد
	۱۶/۹	۷/۹	۶/۰	۱۳/۴	۰/۶	۱۱/۲	۱۱/۵	۲۵/۰	۶/۰	۱/۵	۱۰۰/۰	تعداد	درصد
زن	۸۱۱	۴۱۸	۴۲۶	۶۳۸۸	۲۴۷	۰	۱۵۷۳	۳۷۶۱۴	۳۲۷۴	۸۹۲	۵۱۶۴۳	تعداد	درصد
	۱/۶	۰/۸	۰/۸	۱۲/۴	۰/۵	۰/۰	۳/۰	۷۲/۸	۶/۳	۱/۷	۱۰۰/۰	تعداد	درصد

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۰

ب- توصیف وضع اقتصادی: در بسیاری از کشورهای توسعه یافته نزدیک به ۵۰ درصد جمعیت فعال اقتصادی را زنان تشکیل می‌دهند در کل، دوسوم کارهای انجام شده در جهان را زنان بر عهده دارند اما میزان فعالیت زنان در کشورهای در حال توسعه از جمله ایران کمتر است. اگرچه فعالیت اقتصادی زنان یکی از مهمترین موضوعات اقتصاد است اما به ندرت در مباحث اقتصادی به صورت جدی مطرح می‌شود زیرا مشارکت زنان در جامعه ایران بیشتر از جنبه اجتماعی مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. نقش زنان در بازار کار ایران نیاز به بررسی در سطوح ملی و استانی از جنبه‌های مختلف به ویژه توسعه منابع انسانی، ارزشهای اجتماعی، شرایط خانوادگی و سیاست‌های اشتغال دارد. در این گزارش با تکیه بر داده‌های سال‌های ۹۵-۸۵ سعی بر این است که نرخ اشتغال و بیکاری کارآفرینی زنان، اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی، وضعیت درآمدی در استان خراسان رضوی مورد بررسی قرار بگیرد و وضعیت زنان به لحاظ شاخص‌های اقتصادی توصیف شود.

نرخ مشارکت اقتصادی

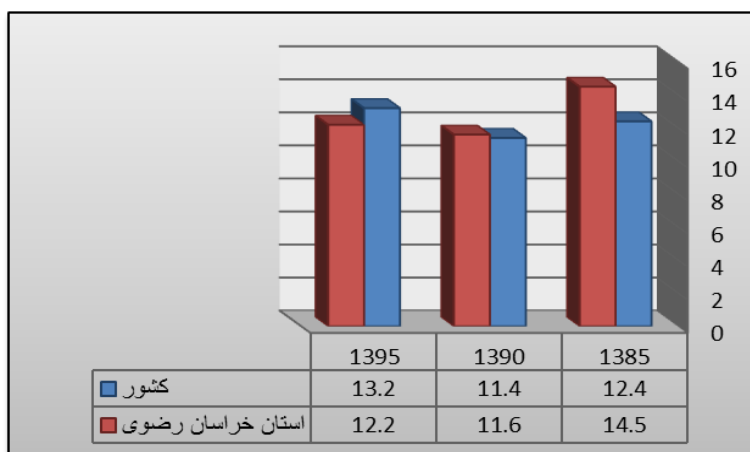
نرخ مشارکت اقتصادی نشان می‌دهد چند درصد از جمعیت در سن کار، فعال (یعنی شاغل و یا بیکار) هستند. در جدول ذی تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت استان خراسان رضوی در سال‌های ۹۵-۸۵ و بر حسب وضع سکونت و به تفکیک جنس در مقایسه با کل کشور نشان داده شده است در سال ۸۵ نرخ مشارکت اقتصادی زنان در استان خراسان رضوی برابر با ۱۴/۵ درصد از کل جمعیت ده ساله و بالاتر زنان بوده، در مقایسه با مردان نرخ مشارکت اقتصادی زنان در این سال پایین بوده است. طی ۱۰ سال بعد (در سرشماری ۱۳۹۵)، نرخ مشارکت اقتصادی زنان این استان با روند کاهشی، به ۱۲/۲ درصد رسیده که نرخ بسیار پایین است و میتوان ادعان داشت بخش بزرگی از نیروی انسانی که میتواند نقش مهمی در توسعه اقتصادی و بهبود شرایط اجتماعی ایفا کنند بنا به دلایلی از مشارکت در بازار کار باز مانده اند. به علاوه همانطور که در جدول ملاحظه می‌شود به استثنای سال ۸۵ در سایر دوره‌های مورد بررسی، نرخ مشارکت اقتصادی زنان ساکن در مناطق شهری بیشتر از مناطق روستایی استان بوده است.

مقایسه نرخ مشارکت اقتصادی زنان استان خراسان رضوی و کشور نیز گویای آن است که تنها در سال ۹۵ نرخ مشارکت اقتصادی زنان استان خراسان رضوی پایین تر از کشور بوده است البته گفتنی است که روند نرخ مشارکت اقتصادی زنان در این استان عکس کشور به صورت کاهشی بوده و همین امر باعث شده تا در سال ۹۵ نرخ مورد بررسی در استان به کمتر از نرخ کشوری برسد.

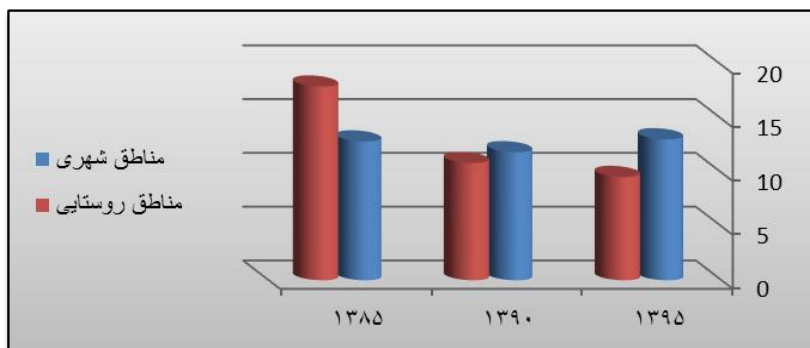
جدول شماره ۱۱: تعداد جمعیت فعال و نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان خراسان رضوی به تفکیک وضع سکونت و جنس در سال ۹۵ - ۱۳۸۵

شرح	سال	کل کشور						استان خراسان رضوی					
		کل		مرد		زن		کل		مرد		زن	
		نرخ	تعداد	نرخ	تعداد	نرخ	تعداد	نرخ	تعداد	نرخ	تعداد	نرخ	تعداد
کل	۱۳۸۵	۳۹/۴	۱۹۳۷۷۸۳۷	۶۵/۶	۳۵۳۲۲۶۶	۱۲/۴	۱۸۹۵۸۲۰	۴۰/۹	۱۵۵۹۱۲۷	۶۷/۲	۳۳۶۶۹۳	۱۴/۵	۳۳۶۶۹۳
	۱۳۹۰	۳۸/۱	۲۰۵۳۱۵۵۷	۶۴/۶	۳۵۷۵۳۳۹	۱۱/۴	۱۹۰۹۴۱۵	۳۸/۶	۱۶۲۱۵۸۶	۶۵/۹	۲۸۷۸۲۹	۱۱/۶	۲۸۷۸۲۹
	۱۳۹۵	۳۹/۰	۲۱۵۷۲۷۰۸	۶۴/۳	۴۳۳۲۷۷۹	۱۳/۲	۲۰۶۵۸۷۶	۳۹/۷	۱۷۵۰۰۴۶	۶۷/۰	۳۱۵۸۳۰	۱۲/۲	۳۱۵۸۳۰
مناطق شهری	۱۳۸۵	۳۸/۸	۱۳۱۴۶۳۷۶	۶۴/۲	۲۴۶۱۳۵۹	۱۲/۴	۱۲۴۸۶۵۵	۳۹/۲	۱۰۴۳۶۳۴	۶۵/۲	۲۰۵۰۲۱	۱۲/۹	۲۰۵۰۲۱
	۱۳۹۰	۳۷/۶	۱۴۳۴۴۸۸۴	۶۲/۶	۲۷۹۰۱۸۱	۱۲/۳	۱۳۴۸۶۶۸	۳۷/۶	۱۱۳۵۱۶۹	۶۳/۴	۲۱۳۴۹۹	۱۱/۹	۲۱۳۴۹۹
	۱۳۹۵	۳۸/۴	۱۵۶۷۰۴۹۵	۶۲/۸	۳۳۹۵۰۴۵	۱۳/۸	۱۵۰۱۶۷۲	۳۹/۱	۱۲۵۰۶۳۲	۶۵/۱	۲۵۱۰۵۰	۱۳/۱	۲۵۱۰۵۰
مناطق روستایی	۱۳۸۵	۴۰/۸	۶۲۳۱۴۶۱	۶۸/۸	۱۰۷۰۹۰۷	۱۲/۱	۶۴۷۱۶۵	۴۴/۶	۵۱۵۴۹۳	۷۱/۶	۱۳۱۶۷۲	۱۸/۰	۱۳۱۶۷۲
	۱۳۹۰	۳۹/۵	۶۱۸۶۶۷۳	۶۹/۵	۷۸۵۱۵۸	۹/۰	۵۶۰۷۴۷	۴۱/۴	۴۸۶۴۱۷	۷۲/۴	۷۴۳۳۰	۱۰/۹	۷۴۳۳۰
	۱۳۹۵	۴۰/۸	۵۹۰۲۲۱۳	۶۸/۶	۹۳۷۷۳۴	۱۱/۵	۵۶۴۲۰۴	۴۱/۴	۴۹۹۴۲۴	۷۲/۲	۶۴۷۸۰	۹/۶	۶۴۷۸۰

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نمودار شماره ۶: نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر زنان در کشور و استان خراسان رضوی طی سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۹۵

نمودار شماره ۷: نرخ مشارکت اقتصادی زنان ۱۰ ساله و بیشتر استان خراسان رضوی به تفکیک وضع سکونت طی سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۹۵

نرخ اشتغال

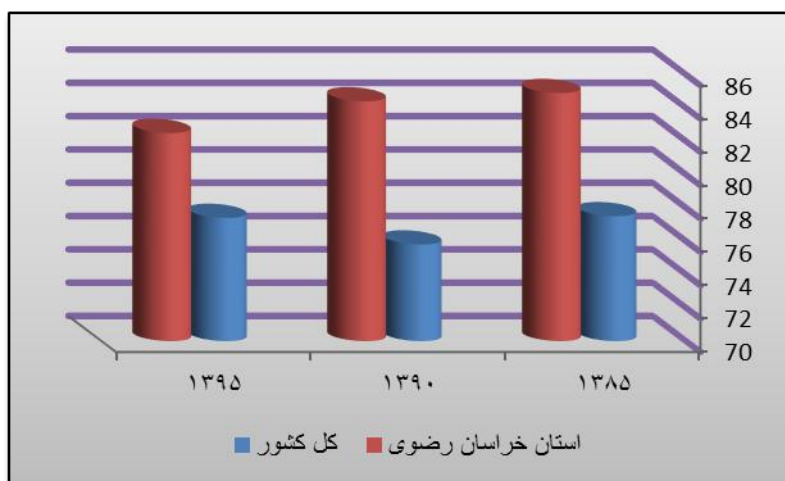
نرخ اشتغال نشان می‌دهد چند درصد جمعیت فعال شاغل هستند همانطور که در جدول مشاهده می‌شود در سال ۸۵ از کل جمعیت فعال زن در استان خراسان رضوی ۸۴/۹ درصد شاغل بوده اند شاخص یاد شده در ۱۰ سال بعد با روند کاهنده به ۸۲,۵ درصد در سال ۹۵ رسیده است که نسبت به سال ۱۳۸۵ به میزان ۲/۴ درصد کاهش داشته است همچنین در تمامی دوره‌های ۹۵-۸۵ بررسی نرخ اشتغال زنان گویای آن است که با وجود تغییرات در این سال‌ها نرخ اشتغال زنان در استان خراسان رضوی بالاتر از کشور است. با مقایسه نرخ اشتغال زنان ساکن در مناطق شهری و روستایی استان میتوان اذعان داشت که در دوره‌های مورد بررسی با وجود تغییراتی، نرخ اشتغال زنان شهری همواره از نرخ اشتغال زنان روستایی بالاتر بوده است.

جدول شماره ۱۲: تعداد شاغلین و نرخ اشتغال جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان خراسان رضوی و کشور به

تفکیک وضع سکونت و جنس در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

شرح	سال	کل کشور						استان خراسان رضوی					
		کل		مرد		زن		کل		مرد		زن	
		تعداد	نرخ	تعداد	نرخ	تعداد	نرخ	تعداد	نرخ	تعداد	نرخ	تعداد	نرخ
کل	۱۳۸۵	۲۰۷۵۲۷۶	۸۷/۶	۱۷۳۳۶۱۲	۸۹/۵	۲۷۳۹۱۹۴	۷۷/۵	۱۷۳۹۵۰۵	۹۱/۸	۱۴۵۳۷۹۸	۹۳/۲	۲۸۵۷۰۷	۸۴/۹
	۱۳۹۰	۲۰۵۴۶۸۷۴	۸۵/۳	۱۷۸۳۵۳۱۷	۸۶/۹	۲۷۱۱۵۵۷	۷۵/۸	۱۷۳۹۶۶۷	۹۰/۶	۱۴۸۶۶۹۰	۹۱/۷	۲۴۲۹۷۷	۸۴/۴
	۱۳۹۵	۲۲۴۴۸۶۳۲	۸۷/۴	۱۹۳۹۵۰۶۴	۸۹/۴	۳۲۵۳۵۵۸	۷۷/۴	۱۸۳۴۰۴۶	۸۸/۸	۱۵۷۳۶۰۲	۸۹/۹	۲۶۰۴۴۴	۸۲/۵
مناطق شهری	۱۳۸۵	۱۳۸۱۰۱۱۳	۸۸/۵	۱۱۸۸۴۱۵۰	۹۰/۴	۱۹۲۵۹۶۳	۷۸/۲	۱۱۴۸۶۶۸	۹۲/۰	۹۷۶۲۷۰	۹۳/۵	۱۷۲۳۹۸	۸۴/۱
	۱۳۹۰	۱۴۴۴۹۸۱۳	۸۴/۳	۱۲۴۰۵۱۹۴	۸۶/۵	۲۰۴۴۶۱۹	۷۳/۳	۱۲۰۷۳۶۲	۸۹/۵	۱۰۳۳۸۸۰	۹۱/۰	۱۷۴۴۸۲	۸۱/۷
	۱۳۹۵	۱۶۵۴۴۲۵۸	۸۶/۸	۱۳۹۵۳۴۰۵	۸۹/۰	۲۵۹۱۸۵۳	۷۶/۳	۱۲۲۱۷۲۵	۸۸/۰	۱۱۱۷۹۳۳	۸۹/۴	۲۰۲۷۹۲	۸۱/۲
مناطق روستایی	۱۳۸۵	۶۲۶۵۲۶۳	۸۵/۸	۵۴۵۲۰۲۲	۸۷/۵	۸۱۳۳۱	۷۵/۹	۵۹۰۸۳۷	۹۱/۳	۴۷۷۵۲۸	۹۲/۶	۱۱۲۳۰۹	۸۶/۱
	۱۳۹۰	۶۰۹۷۰۶۱	۸۷/۵	۵۴۳۰۱۲۳	۸۷/۱	۶۶۶۹۴۸	۸۴/۹	۵۳۳۳۰۵	۹۳/۱	۴۵۳۸۱۰	۹۳/۳	۶۸۴۹۵	۹۲/۱
	۱۳۹۵	۶۱۰۴۳۶۴	۸۹/۳	۵۳۴۲۶۵۹	۹۰/۵	۷۶۱۷۰۵	۸۱/۲	۵۱۳۳۱	۹۰/۸	۴۵۵۶۶۹	۹۱/۲	۵۶۶۵۲	۸۷/۵

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نمودار شماره ۸: نرخ اشتغال زنان ۱۰ ساله و بیشتر استان خراسان رضوی و کشور طی سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

جدول شماره ۱۳: نرخ اشتغال زنان

رتبه استان در کشور	میانگین استان	میانگین کشور	عنوان
۲	۸۲/۴۶	۷۶/۱۳	نرخ اشتغال زنان

نرخ بیکاری

نرخ بیکاری نشان می‌دهد چند درصد جمعیت فعال، بیکار هستند در جدول شماره ۱۰ نرخ بیکاری جمعیت فعال استان خراسان رضوی در مقایسه با کشور طی سال‌های ۹۵-۸۵ به تفکیک جنس و وضع سکونت نشان داده شده است. چنانکه ملاحظه می‌شود در سال ۸۵ از کل جمعیت فعال زن در استان رضوی ۱۵/۱ درصد بیکار بوده اند طی سال‌های بعد نرخ بیکاری زنان استان روندی افزایشی داشته و براساس آخرین نتایج سرشماری (سال ۹۵) این نرخ برابر با ۱۷/۵ درصد می‌باشد اما همچنان کمتر از نرخ بیکاری زنان در کشور (۲۲/۶ درصد) است.

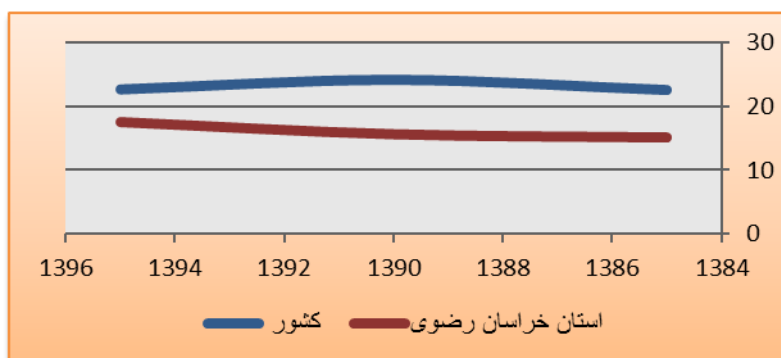
مقایسه نرخ بیکاری زنان و مردان استان خراسان رضوی در همه دوره‌های بررسی شده نشان می‌دهد که نرخ بیکاری زنان بالاتر از نرخ بیکاری مردان بوده است بنابر این از نظر شاخص‌های اشتغال و بیکاری استان، وضعیت زنان نامطلوب تر از وضعیت مردان محسوب می‌شود. همچنین بررسی نرخ بیکاری زنان این استان از نظر وضع سکونت در سال‌های ۹۵-۸۵ نشان می‌دهد که با وجود تغییراتی در این شاخص، نرخ بیکاری زنان شهری همواره بسیار بالاتر از نرخ بیکاری زنان روستایی بوده است.

جدول شماره ۱۴: تعداد بیکار و نرخ بیکاری جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان خراسان رضوی و کشور به

تفکیک وضع سکونت و جنس سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

شرح	سال	کل کشور						استان خراسان رضوی					
		کل		مرد		زن		کل		مرد		زن	
		تعداد	نرخ	تعداد	نرخ	تعداد	نرخ	تعداد	نرخ	تعداد	نرخ	تعداد	نرخ
کل	۱۳۸۵	۲۸۳۴۷۲۷	۱۲/۴	۲۰۴۱۶۵۵	۱۰/۵	۷۹۲۰۷۲	۲۲/۵	۱۵۶۳۱۵	۸/۲	۱۰۵۳۲۹	۶/۸	۵۰۹۸۶	۱۵/۱
	۱۳۹۰	۲۵۶۰۰۲۲	۱۴/۸	۲۶۹۶۲۴۰	۱۳/۱	۸۶۳۷۸۲	۲۴/۲	۱۷۹۷۴۸	۹/۴	۱۳۲۸۹۶	۸/۳	۴۴۸۵۲	۱۵/۶
	۱۳۹۵	۲۲۵۶۸۶۵	۱۲/۶	۲۲۷۷۶۴۴	۱۰/۶	۹۷۹۲۲۱	۲۲/۶	۲۳۱۸۳۰	۱۱/۲	۱۷۶۴۴۴	۱۰/۱	۵۵۳۸۶	۱۷/۵
مناطق شهری	۱۳۸۵	۱۷۹۷۶۲۲	۱۱/۵	۱۲۶۲۲۲۶	۹/۶	۵۳۵۳۹۶	۲۱/۸	۹۹۹۸۷	۸/۰	۶۷۳۶۴	۶/۵	۳۲۶۲۳	۱۵/۹
	۱۳۹۰	۲۶۸۵۲۵۲	۱۵/۷	۱۹۳۹۶۹۰	۱۳/۵	۷۴۵۵۶۲	۲۶/۷	۱۴۱۳۰۶	۱۰/۵	۱۰۲۲۸۹	۹/۰	۳۹۰۱۷	۱۸/۲
	۱۳۹۵	۲۵۲۱۲۸۲	۱۳/۲	۱۷۱۸۰۹۰	۱۱/۰	۸۰۳۱۹۲	۲۳/۷	۱۷۹۹۴۷	۱۲/۰	۱۳۲۶۸۹	۱۰/۶	۴۷۲۵۸	۱۸/۸
مناطق روستایی	۱۳۸۵	۱۰۳۷۱۰۵	۱۴/۲	۷۷۹۴۲۹	۱۲/۵	۲۵۷۶۷۶	۲۴/۱	۵۶۳۲۸	۸/۷	۳۷۹۶۵	۷/۲	۱۸۳۶۳	۱۳/۹
	۱۳۹۰	۸۷۴۷۷۰	۱۲/۵	۷۵۶۵۵۰	۱۲/۲	۱۱۸۲۲۰	۱۵/۱	۳۸۴۴۲	۶/۹	۳۲۶۰۷	۶/۷	۵۸۳۵	۷/۹
	۱۳۹۵	۷۳۵۵۸۳	۱۰/۸	۵۵۹۵۵۴	۹/۵	۱۷۶۰۲۹	۱۸/۸	۵۱۸۸۳	۹/۲	۴۳۷۵۵	۸/۸	۸۱۲۸	۱۲/۵

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نمودار شماره ۹: نرخ بیکاری زنان ۱۰ ساله و بیشتر استان خراسان رضوی و کشور طی سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

مقایسه نرخ بیکاری زنان ۱۰ ساله و بیشتر استان خراسان رضوی در مقایسه با سایر استانها نشان می‌دهد که نرخ بیکاری زنان در این استان پایین تر از کشور است (در سال ۹۵ رتبه سی ام را به خود اختصاص داده است) از نظر این شاخص و وضع استان خراسان رضوی نسبت به کشور مناسب تر است.

جدول شماره ۱۵: نرخ بیکاری زنان

عنوان	میانگین کشور	میانگین استان	رتبه استان در کشور
نرخ بیکاری زنان (جمعیت ۱۰ ساله بالاتر)	۲۳/۸۷	۱۷/۵۴	۳۰
نرخ بیکاری زنان (جمعیت ۱۰ ساله بالاتر) نقاط شهری	۲۵/۲۵	۱۸/۸۲	۳۰
نرخ بیکاری زنان (جمعیت ۱۰ ساله بالاتر) نقاط روستایی	۱۹/۶۷	۱۲/۵۵	۲۸

بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی

در جدول زیر سطح تحصیلات جمعیت بیکار استان خراسان رضوی در مقایسه با کشور به تفکیک جنس در سال ۹۵ نشان داده شده است چنانکه در جدول مشاهده می‌شود در سال ۹۵ از کل زنان بیکار در استان ۲۳/۳ درصد دارای مدرک دیپلم و پیش دانشگاهی و ۵۲/۶ درصد دارای تحصیلات عالی هستند این در حالی است که تنها ۲۰/۵ درصد مردان بیکار استان دارای تحصیلات عالی می‌باشند. همچنین درصد بیکاران زن دارای تحصیلات عالی در استان خراسان رضوی پایین تر از کشور (۵۸/۷ درصد) است که نشان دهنده وضعیت مناسبتر این استان می‌باشد.

جدول شماره ۱۶: تعداد و نرخ جمعیت بیکار کشور به تفکیک جنس و سطح سواد در سال ۱۳۹۵

شرح	ابتدایی-پایان ابتدایی/سواد آموزی	سیکل اول/راهنمایی/پایان راهنمایی/متوسطه ۱	سیکل دوم/متوسطه /متوسطه ۲/فقد مدرک دیپلم	دیپلم و پیش دانشگاهی	عالی	سایر دوره‌های تخصصی، دوره تحصیلی نامشخص و اظہار نشده	اظہار نشده	بی سواد	کل		
										تعداد	درصد
کل کشور	تعداد	۲۹۵۷۷۷	۴۶۲۳۹۳	۲۹۵۷۴۱	۸۶۶۸۸۷	۱۱۸۵۲۹۴	۵۴۷۰	۳۵۴	۱۴۶۲۹۹	۳۲۵۸۲۱۵	تعداد
	درصد	۹/۱	۱۴/۲	۹/۱	۲۶/۶	۳۶/۴	۰/۲	۰/۰	۴/۵	۱۰۰/۰	درصد
	تعداد	۲۳۷۳۴۵	۴۰۴۹۱۶	۲۵۹۳۵۳	۶۵۰۵۸۱	۶۱۰۰۳۰	۴۰۴۲	۲۳۷	۱۱۲۰۶۸	۲۲۷۸۵۷۲	تعداد
مرد	درصد	۱۰/۴	۱۷/۸	۱۱/۴	۲۸/۶	۲۶/۸	۰/۲	۰/۰	۴/۹	۱۰۰/۰	درصد
	تعداد	۵۸۴۳۲	۵۷۴۷۷	۳۶۳۸۸	۲۱۶۳۰۶	۵۷۵۲۶۴	۱۴۲۸	۱۱۷	۳۲۲۳۱	۹۷۹۶۲۳	تعداد
زن	درصد	۶/۰	۵/۹	۳/۷	۲۲/۱	۵۸/۷	۰/۱	۰/۰	۳/۵	۱۰۰/۰	درصد
	تعداد	۳۵۹۶۰	۴۳۰۴۲	۲۰۹۲۰	۵۶۵۳۵	۶۵۲۶۵	۳۱۰	۳۹	۹۷۷۴	۲۳۱۸۴۵	تعداد
استان خراسان رضوی	درصد	۱۵/۵	۱۸/۶	۹/۰	۲۴/۴	۲۸/۲	۰/۱	۰/۰	۴/۲	۱۰۰/۰	درصد
	تعداد	۳۰۷۷۰	۳۸۶۰۸	۱۸۷۳۶	۴۲۶۵۱	۳۶۱۵۷	۲۴۶	۳۱	۸۲۵۶	۱۷۶۴۵۵	تعداد
	درصد	۱۷/۴	۲۱/۹	۱۰/۶	۲۴/۷	۲۰/۵	۰/۱	۰/۰	۴/۷	۱۰۰/۰	درصد
	تعداد	۵۱۹۰	۴۴۳۴	۲۱۸۴	۱۲۸۸۴	۲۹۱۰۸	۶۴	۸	۱۵۱۸	۵۵۳۹۰	تعداد
زن	درصد	۹/۴	۸/۰	۳/۹	۲۳/۳	۵۲/۶	۰/۱	۰/۰	۲/۷	۱۰۰/۰	درصد

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

زنان خانه دار

علیرغم تغییرات زیادی که در چند سال اخیر در جهت مشارکت زنان در عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی صورت گرفته، همچنان تاثیر جو گذشته حاکم بر زنان که در آن زنان لزوماً وابسته و خانه دار بودند در بسیاری از زوایای زندگی زنان بارز است.

در جدول زیر سهم جمعیت زنان خانه دار از کل جمعیت غیر فعال زنان استان خراسان رضوی در مقایسه با کشور در طی سال‌های ۸۵ تا ۹۵ نشان داده شده است چنانکه ملاحظه می‌شود در سال ۸۵ از کل جمعیت زنان غیر فعال ساکن در استان ۵۲٫۵ درصد خانه دار بوده اند. در سرشماری‌های بعد این نرخ رو به افزایش بوده است و براساس نتایج آخرین سرشماری، نرخ زنان خانه دار از کل جمعیت غیر فعال زنان استان برابر با ۶۴٫۸ درصد بوده که بالاتر از همین نرخ در کشور (۶۲٫۲ درصد) قرار داشته است. به علاوه نه تنها نرخ زنان خانه دار مناطق روستایی بالاتر از نرخ زنان خانه دار مناطق شهری استان می‌باشد بلکه شکاف بین این دو گروه نیز در حال افزایش است.

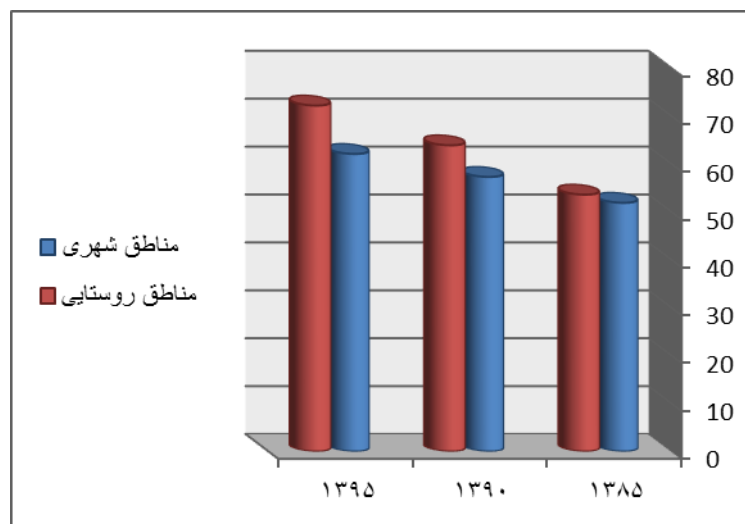
جدول شماره ۱۷: درصد زنان خانه دار

رتبه استان در کشور	میانگین استان	میانگین کشور	عنوان
۱۱	۶۴/۷۶	۶۲/۰۸	درصد زنان خانه دار ۱۰ ساله و بیشتر به جمعیت در سن کار

جدول شماره ۱۸: تعداد و نرخ جمعیت خانه دار ۱۰ ساله و بیشتر استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع سکونت در سالهای ۹۵ - ۱۳۸۵

استان خراسان رضوی (زن)		کل کشور(زن)		سال	شرح
نرخ	تعداد	نرخ	تعداد		
۵۲/۵	۱۲۱۴۵۸۷	۵۴/۷	۱۵۶۴۱۶۰۴	۱۳۸۵	کل
۵۹/۱	۱۴۶۷۷۶۱	۵۹/۹	۱۸۸۴۴۸۶۲	۱۳۹۰	
۶۴/۸	۱۶۷۶۸۶۳	۶۲/۲	۲۰۴۱۸۶۷۲	۱۳۹۵	
۵۱/۹	۸۲۲۷۱۶	۵۳/۳	۱۰۵۳۸۸۹۴	۱۳۸۵	مناطق شهری
۵۷/۳	۱۰۳۰۴۷۵	۵۷/۵	۱۳۰۶۱۴۰۴	۱۳۹۰	
۶۲/۱	۱۱۹۰۷۷۹	۶۰/۴	۱۴۸۸۹۲۷۴	۱۳۹۵	
۵۳/۶	۳۹۱۸۷۱	۵۷/۸	۵۱۰۲۷۱۰	۱۳۸۵	مناطق روستایی
۶۳/۹	۴۳۷۲۸۶	۶۶/۲	۵۷۸۳۴۵۸	۱۳۹۰	
۷۲/۲	۴۸۶۰۸۴	۶۷/۶	۵۵۲۹۳۹۸	۱۳۹۵	

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نمودار شماره ۱۰: نرخ جمعیت زنان خانه دار استان خراسان رضوی در مناطق شهری و روستایی طی سال‌های ۸۵ تا ۹۵

گروه‌های عمده شغلی

در جدول زیر سهم زنان از هر گروه عمده شغلی در سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۸۵ نشان داده شده است. در استان خراسان رضوی در گروه قانونگذاران، مقامات عالی رتبه و مدیران طی سال‌های مذکور روند افزایشی مشاهده می‌شود. در گروه شغلی صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوط سهم زنان استان در سال ۱۳۹۰ در مقایسه با سال ۱۳۸۵ کاهشی ۲/۷ درصدی مشاهده می‌شود در حالی که طی همان دوره به سهم زنان در گروه شغلی کارگران ساده افزوده شده است. گفتنی است این روند در کشور نیز ملاحظه می‌شود که این مسئله با در نظر گرفتن افزایش زنان با تحصیلات دانشگاهی، نشان دهنده جهت گیری نادرست سیاست‌های اشتغال زایی زنان در کشور و استان می‌باشد که هدررفت سرمایه نیروی انسانی را به دنبال داشته است.

گروه شغلی قانون گذاران، مقامات عالی رتبه و مدیران پایین ترین سهم را در اشتغال زنان استان و کشور داشته است که یکی از موانع اصلی عدم حضور زنان در شغل‌های مدیریتی، ترس از شکست، عدم اعتماد به نفس و ترس از بینش مردسالارانه محیط کار می‌باشد. البته باید توجه داشت که بسترهای مورد نیاز برای حضور در زنان در این گروه شغلی از نظر اجتماعی و در برخی موارد حقوقی در کشور آنچنان که بایسته و شایسته است فراهم نشده است.

جدول شماره ۱۹: درصد زنان شاغل استان خراسان رضوی و کشور بر حسب گروه‌های عمده‌ی شغلی در

سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

سایر و اظهار نشده	کارگران ساده	منتصدیان و مونتاز کاران ماشین آلات و دستگاهها و-	صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوط	کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	کارکنان خدماتی و فروشندگان فروشگاهها و بازارها	کارمندان لهوراداری و دفتری	تکنسین‌ها و دستیاران	متخصصان	قانون گذاران، مقلات عالی رتبه و مدیران	کل	سال	شرح	
												درصد	کشور
۵/۴	۱۲/۵	۱۱/۷	۱۹/۷	۱۵/۸	۱۲/۷	۴/۵	۵/۳	۹/۴	۳/۰	۱۰۰	۱۳۸۵	درصد	کل کشور
۶/۰	۱۵/۳	۱۰/۹	۱۷/۰	۱۷/۴	۱۱/۳	۴/۲	۵/۴	۸/۸	۳/۶	۱۰۰	۱۳۹۰		
-	-	۱۰/۰	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۳۹۵		
۳/۳	۱۵/۸	۱۰/۲	۲۱/۲	۱۸/۱	۱۲/۷	۳/۴	۴/۷	۸/۴	۲/۴	۱۰۰	۱۳۸۵	درصد	استان خراسان رضوی
۴/۲	۱۸/۵	-	۱۸/۶	۱۷/۷	۱۱/۵	۳/۵	۴/۸	۷/۸	۳/۲	۱۰۰	۱۳۹۰		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۳۹۵		

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

ج - توصیف وضع اجتماعی زنان :

وضعیت سواد

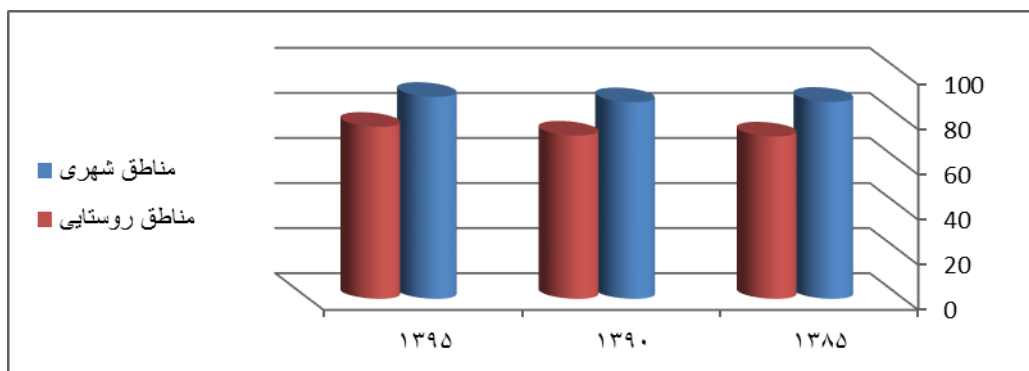
جداول زیر بیانگر وضع باسوادی جمعیت زنان و مردان ۶ ساله و بیشتر در استان خراسان رضوی در مقایسه با کل کشور می‌باشد. آنگونه که ارقام نشان می‌دهند، باسواد شدن زنان و مردان استان خراسان رضوی در سال‌های مورد بررسی دارای روند افزایشی بوده است اما این روند افزایشی به یکسان در میان زنان و مردان اتفاق نمی‌افتد. قابل ذکر است در سال ۱۳۸۵، تفاوت ۷/۲ درصدی در میزان باسوادی مردان و زنان و به نفع مردان وجود داشته، این تفاوت در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ به ترتیب به ۶/۲ درصد و ۵/۷ درصد کاهش یافته، اما همچنان نرخ باسوادی مردان بالاتر از زنان است. با استناد به نتایج سرشماریهای مورد بررسی در سال ۱۳۸۵، ۷۲/۱ درصد از جمعیت زنان ۶ ساله و بیشتر ساکن در نقاط روستایی با سواد بوده اند که طی ۳۰ سال بعد یعنی در سال ۱۳۹۵ این شاخص بهبود قابل توجه‌ای یافته و به ۷۶/۴ درصد رسیده است. همچنین در مورد زنان ساکن در نقاط شهری استان می‌توان اظهار کرد که وضعیت زنان ساکن در نقاط شهری به لحاظ سواد و آموزش مناسب تر از وضعیت زنان و مردان در نقاط روستایی در تمام دوره‌ها و نامطلوب تر از مردان ساکن در نقاط شهری در تمام دوره‌های ذکر شده می‌باشد. از سویی دیگر فاصله نرخ باسوادی زنان در استان خراسان رضوی و کل کشور نشان می‌دهد که در تمام دوره‌های ذکر شده استان خراسان رضوی به لحاظ شاخص سواد و آموزش وضعیت مطلوب تری نسبت به کل کشور داشته است.

جدول شماره ۲۰: نرخ باسوادی در جمعیت ۶ ساله و بیشتر در استان خراسان رضوی و کشور به

تفکیک وضع سکونت و جنس در سال‌های ۱۳۸۵ - ۹۵

استان خراسان رضوی			کل کشور			سال	وضع سکونت
زن	مرد	کل	زن	مرد	کل		
۸۲/۶	۸۹/۸	۸۶/۲	۸۰/۳	۸۸/۷	۸۴/۶	۱۳۸۵	کل
۸۳/۳	۸۹/۴	۸۶/۳	۸۱/۱	۸۸/۴	۸۴/۸	۱۳۹۰	
۸۶/۲	۹۱/۹	۸۹/۱	۸۴/۲	۹۱/۰	۸۷/۶	۱۳۹۵	
۸۷/۵	۹۳/۲	۹۰/۴	۸۵/۶	۹۲/۲	۸۸/۹	۱۳۸۵	مناطق شهری
۸۷/۳	۹۲/۲	۸۹/۷	۸۵/۶	۹۱/۵	۸۸/۶	۱۳۹۰	
۸۹/۷	۹۴/۲	۹۲/۰	۸۸/۰	۹۳/۵	۹۰/۸	۱۳۹۵	
۷۲/۱	۸۲/۲	۷۷/۱	۶۸/۹	۸۱/۱	۷۵/۱	۱۳۸۵	مناطق روستایی
۷۲/۵	۸۲/۲	۷۷/۳	۶۹/۴	۸۰/۶	۷۵/۰	۱۳۹۰	
۷۶/۴	۸۵/۶	۸۱/۰	۷۲/۸	۸۳/۹	۸۷/۵	۱۳۹۵	

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نمودار شماره ۱۱: مقایسه نرخ باسوادی زنان استان خراسان رضوی در جمعیت ۶ ساله و بیشتر به تفکیک وضع سکونت طی سال‌های ۸۵-۹۵

جدول شماره ۲۱: باسوادی زنان

رتبه استان در کشور	میانگین استان	میانگین کشور	عنوان
۶	۸۶/۲۱	۸۲/۵۲	باسوادی زنان در سنین بالای ۶ سال
۷	۸۹/۷۰	۸۶/۷۶	باسوادی زنان در سنین بالای ۶ سال نقاط شهری
۱۱	۷۶/۳۷	۷۲/۸۹	باسوادی زنان در سنین بالای ۶ سال نقاط روستایی

در جدول زیر تعداد و میزان دانش‌آموختگان نظام دانشگاهی در استان خراسان رضوی و کل کشور بر حسب جنس و وضع سکونت در طول سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ نشان داده شده است. چنانکه ملاحظه می‌شود در سال ۱۳۸۵ در استان خراسان رضوی در برابر هر هزار نفر زن با سواد ۶ ساله و بالاتر ۶۰/۲ زن دانش‌آموخته‌ی دانشگاهی وجود داشته است. میزان دانش‌آموختگان دانشگاهی هم در میان زنان و هم در میان مردان در طول سرشماری‌های بعد همواره روند افزایشی داشته است. میزان دانش‌آموختگان دانشگاهی در سال ۱۳۹۵ برای مردان برابر با ۱۲۲/۳ نفر در برابر هر هزار نفر مرد با سواد ۶ ساله و بالاتر و برای زنان برابر با ۱۲۷/۱ نفر در برابر هر هزار نفر زن با سواد ۶ ساله و بالاتر بوده است. هر چند طی ۱۰ سال ذکر شده تعداد دانش‌آموختگان دانشگاهی افزایش یافته است اما این روند صعودی یکسان در میان زنان و مردان و در نقاط شهری و روستایی رخ نداده است، به عبارت دیگر با توجه به جدول می‌توان اینگونه اظهار کرد که میزان دانش‌آموختگان دانشگاهی مرد تنها در سال ۱۳۹۵ در نقاط شهری از دانش‌آموختگان زن دانشگاهی پایین‌تر است و در مناطق روستایی در تمام نقاط مورد بررسی میزان دانش‌آموختگان مرد بیشتر از میزان دانش‌آموختگان زن در این استان می‌باشد و همچنین میزان دانش‌آموختگان زن ساکن در نقاط شهری بسیار بالاتر از میزان دانش‌آموختگان زن ساکن در نقاط روستایی می‌باشد. همچنین در مقایسه با کل کشور می‌توان گفت شاخص میزان دانش‌آموختگان زن دانشگاهی استان در تمام سال‌های مذکور از میزان دانش‌آموختگان زن دانشگاهی کشور پایین‌تر است.

جدول شماره ۲۲: تعداد دانش آموختگان دانشگاهی در استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع

سکونت و جنس در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

وضع سکونت	سال	کل کشور			استان خراسان رضوی		
		کل	مرد	زن	کل	مرد	زن
کل	۱۳۸۵	۴۳۳۰۸۵۰	۲۵۲۱۴۸۴	۱۸۰۹۳۶۶	۴۳۲۶۵۴۰	۲۲۵۸۲۲۱	۲۰۶۸۳۱۹
	۱۳۹۰	۶۹۲۱۰۶۴	۳۷۳۶۹۶۹	۳۱۸۴۰۹۵	۴۴۷۸۷۷	۲۳۵۸۶۲	۲۱۲۰۱۵
	۱۳۹۵	۹۶۳۸۸۵۳	۵۰۰۵۹۸۹	۴۶۳۲۸۶۴	۶۲۶۹۵۹	۳۱۹۳۲۴	۳۰۷۶۳۵
مناطق شهری	۱۳۸۵	۳۹۶۳۶۲۲	۲۲۷۴۶۳۵	۱۶۸۸۹۸۸	۳۱۰۴۷۶۵	۱۶۱۰۵۸۴	۱۴۹۴۱۸۳
	۱۳۹۰	۶۳۶۱۲۹۱	۳۴۰۶۰۹۳	۲۹۵۵۱۹۸	۴۲۵۰۹۸	۲۲۲۷۱۵	۲۰۲۳۸۳
	۱۳۹۵	۸۷۲۶۹۴۲	۴۴۶۱۴۸۱	۴۲۶۵۴۶۱	۵۸۷۱۲۸	۲۹۶۵۸۰	۲۹۰۵۴۸
مناطق روستایی	۱۳۸۵	۳۶۶۷۲۳	۲۴۶۴۶۷	۱۲۰۲۵۵	۱۲۲۱۷۷۵	۶۴۷۶۳۹	۵۷۴۱۳۶
	۱۳۹۰	۵۵۹۷۷۳	۳۳۰۸۷۶	۲۲۸۸۹۷	۲۲۷۷۹	۱۳۱۴۷	۹۶۳۲
	۱۳۹۵	۹۱۱۹۱۱	۵۴۴۵۰۸	۳۶۷۴۰۳	۳۹۸۳۱	۲۲۷۴۴	۱۷۰۸۷

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

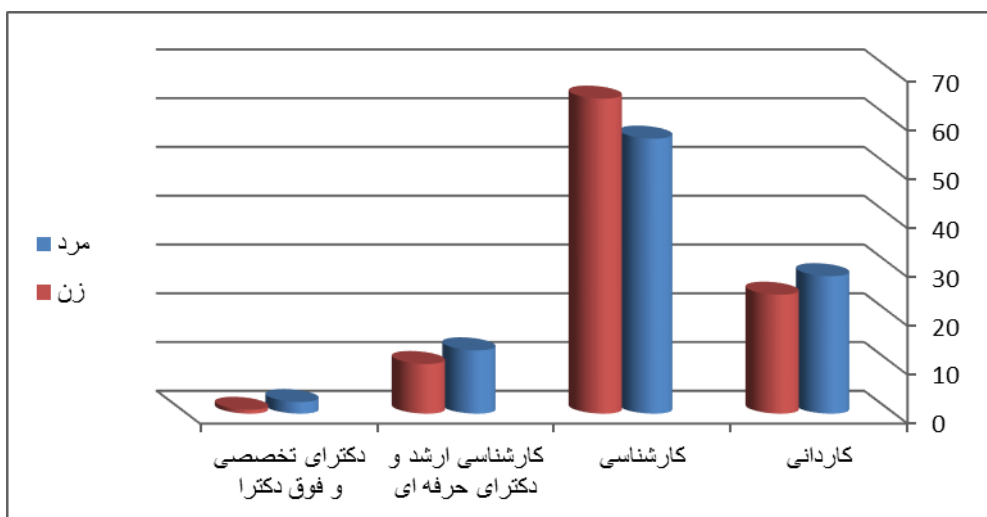
بر اساس نتایج سرشماری سال ۱۳۹۵، در کل استان خراسان رضوی ۶۲۶۹۵۹ نفر زن دارای تحصیلات دانشگاهی هستند. آخرین مدرک تحصیلی حجم قابل توجهی از زنان دانش آموخته نیز کارشناسی بوده است (۶۴/۶ درصد) در مقایسه با مردان نسبت زنان دارای مدرک کارشناسی بیشتر می‌باشد. در سایر مقاطع تحصیلی نسبت مردان بالاتر از نسبت زنان است. در مقایسه با کل کشور می‌توان گفت شرایط حاکم در استان در کل کشور نیز صادق است.

جدول شماره ۲۳: درصد دانش آموختگان دانشگاهی مقاطع مختلف تحصیلی در استان خراسان رضوی و

کشور به تفکیک وضع سکونت و جنس در سال ۱۳۹۵

شرح	درصد		
	کل	مرد	زن
کل کشور	۲۴/۷	۲۷/۳	۲۱/۹
	۶۰/۴	۵۵/۹	۶۵/۲
	۱۳/۴	۱۴/۷	۱۱/۹
	۱/۵	۲/۱	۰/۹
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
استان خراسان رضوی	۲۶/۳	۲۸/۲	۲۴/۴
	۶۰/۴	۵۶/۴	۶۴/۶
	۱۱/۶	۱۳/۰	۱۰/۲
	۱/۶	۲/۴	۰/۸
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نمودار شماره ۱۲: مقایسه‌ای دانش آموختگان دانشگاهی استان خراسان رضوی به تفکیک جنس در سال ۱۳۹۵

وضعیت بهداشت و سلامت

آگاهی صحیح زنان در باره پیشگیری از ایدز

در جدول زیر درصد آگاهی زنان استان خراسان رضوی در باره پیشگیری از ایدز در مقایسه با کل کشور در سال ۱۳۸۹ نشان داده شده است از میان زنان ۱۵-۵۴ ساله در استان خراسان رضوی ۳۴ درصد و از میان زنان ۱۵ - ۲۴ ساله در استان ۲۶،۶ درصد آگاهی صحیحی در باره پیشگیری از ایدز داشته اند. همانطور که ملاحظه می‌شود در هر دو گروه سنی درصد آگاهی زنان استان خراسان رضوی در باره پیشگیری از ایدز در مقایسه با کل کشور بیشتر است.

جدول شماره ۲۴: درصد آگاهی صحیح زنان استان خراسان رضوی و کل کشور در باره پیشگیری از ایدز در سال ۱۳۸۹

استان خراسان رضوی	کشور	گروه سنی
۳۴/۰	۳۱/۹	۱۵-۵۴ ساله
۲۶/۶	۱۹/۶	۱۵ - ۲۴ ساله

ماخذ: بر اساس اطلاعات گزارش شاخص‌های سیمای سلامت در جمهوری اسلامی ایران

زایمان در سن پایین

بارداری در سنین پایین عوارض جبران ناپذیری برای سلامت مادر و نوزاد به همراه دارد. بارداری در سنین زیر ۱۸ سال به دلیل نیازهای تغذیه‌ای و تداوم دوران رشد باعث ایجاد سوء تغذیه و کم خونی در مادر می‌شود. احتمال ابتلا به مسمومیت‌های حاملگی، زایمان سخت، تولد نوزاد کم وزن، عفونت‌های بعد از زایمان، ایجاد افسردگی و احتمال اختلال‌های خلقی و سایکوز پس از زایمان و همچنین زایمان زود رس از عوارض بارداری در سنین زیر ۱۸ سال به شمار می‌رود.

شیوع بیماریهای مزمن

بیماری مزمن بیماری طولانی مدتی است که تغییرات جسمانی در بدن ایجاد کرده و کار کردهای بیمار را محدود می‌کند. بیماری مزمن معمولاً صعب‌العلاج بوده و دوره درمان آن طولانی و مراحل بهبود آن دشوار است. در برخی موارد این بیماری لا علاج است و درمان قطعی و مشخصی برای آن وجود ندارد بیمار ناچار است برای یک دوره طولانی از عمرش و یا تا پایان عمر این بیماری را تحمل کرده و با عوارض ناشی از آن کنار بیاید. همچنین بیمار باید خود را با شرایط دشوار و ناگوار بیماری سازگار کند و بپذیرد که دیگر هرگز نمی‌تواند از نظر جسمانی به وضعیت قبل از بیماری خود برگردد.

جدول زیر، درصد شیوع بیماریهای مزمن در زنان ۵۴ - ۱۵ ساله استان خراسان رضوی را در مقایسه با زنان ۵۴ - ۱۵ ساله کل کشور نشان می‌دهد. از میان زنانی که در استان خراسان رضوی ساکن بوده‌اند، ۱۴/۱ درصد مبتلا به بیماریهای مفصلی، ۳/۸ درصد مبتلا به بیماریهای قلبی و عروقی، ۱/۳ درصد مبتلا به بیماری آسم، ۲/۳ درصد مبتلا به بیماری دیابت و ۲/۱ درصد مبتلا به بیماریهای پوستی بوده‌اند.

درصد شیوع بیماریهای مزمن (حداقل یک بیماری) در زنان ۵۴ - ۱۵ ساله استان خراسان رضوی به طور کلی از میانگین کل کشور اندکی کمتر است.

جدول شماره ۲۵: درصد شیوع بیماری‌های مزمن در زنان ۵۴ - ۱۵ ساله استان خراسان رضوی و کل کشور بر اساس خود اظهاری در سال ۱۳۸۹

شرح	بیماری‌های مفصلی	قلبی عروقی/آنژین	آسم	دیابت	بیماری‌های پوستی	کل زنان با حداقل یک بیماری مزمن
کشور	۱۳/۸	۴/۱	۱/۷	۲/۷	۲/۵	۲۰/۰
استان خراسان رضوی	۱۴/۱	۳/۸	۱/۲	۲/۳	۲/۱	۱۹/۷

ماخذ: بر اساس اطلاعات گزارش شاخص‌های سیمای سلامت در جمهوری اسلامی ایران

رفاه اجتماعی

به طور کلی بیمه‌های اجتماعی به عنوان یکی از شاخص‌های کلیدی رفاه اجتماعی باعث ایجاد آرامش و استقلال اجتماعی گردیده و این استقلال در نزد زن به عنوان یک سرمایه اجتماعی تلقی می‌گردد. لذا به منظور ایجاد انسجام در سیاست‌های رفاهی اجتماعی و توسعه عدالت اجتماعی و حمایت از همه افراد، دولت می‌بایست آحاد زنان جامعه را از حیث برخورداری از رفاه اجتماعی تحت پوشش و حمایت بیمه‌های اجتماعی در آورد.

علاوه بر بیمه تامین اجتماعی یکی دیگر از ضرورت‌های موجود در جامعه که موثر بر زندگی و آرامش خاطر افراد بویژه زنان است بیمه بیکاری آنان و به تبع آن دریافت مقرری بیمه بیکاری برای آنهاست.

حمایت‌های ناشی از بیمه بیکاری از مدرن ترین حمایت‌های اجتماعی از قشر کارگری می‌باشد که امروزه در ۶۵ کشور جهان در حال اجراست که اکثرا از کشورهای پیشرفته هستند. این نوع بیمه که مبتنی بر نظام بیمه‌های اجتماعی است به منظور بخشی از زیان از دست دادن مرد که خود ناشی از بیکاری ناخواسته کارگران است طراحی شده است.

اطلاعات آماری مربوط به تعداد و نسبت مرد به زن بیمه شدگان اصلی سازمان تامین اجتماعی در سطح کشور در استان خراسان رضوی در جدول زیر ارائه شده است. مطابق با اطلاعات جدول مذکور در سطح کشور نسبت مردان بیمه شده اصلی به زنان بیمه شده اصلی سازمان تامین اجتماعی برابر با ۴/۳ و در استان خراسان رضوی نیز نسبت مردان بیمه شده اصلی به زنان بیمه شده اصلی تامین اجتماعی برابر با ۴/۳ می‌باشد دقت در اطلاعات جدول مذکور حاکی از این است که زنان در استان خراسان رضوی در مقایسه با زنان در سطح کشور از شرایط یکسانی برای برخورداری از بیمه اصلی سازمان تامین اجتماعی برخوردار هستند.

جدول شماره ۲۶: تعداد و نسبت مرد به زن بیمه شدگان اصلی سازمان تامین اجتماعی کشور و

استان خراسان رضوی در سال ۱۳۹۵

شرح	کل	مرد	زن	نسبت مرد به زن
کشور	۱۳۷۷۹۶۲۰	۱۱۱۸۳۸۳۵	۲۵۹۵۷۸۵	۴/۳
استان خراسان رضوی	۸۶۵۱۰۶	۷۰۰۳۹۹	۱۶۴۷۰۷	۴/۳

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سالنامه آماری تامین اجتماعی

* نسبت مرد به زن عبارت است از تعداد مردان بیمه شده اصلی به زنان بیمه شده اصلی سازمان تامین اجتماعی

اطلاعات مربوط به تعداد و درصد مقرری بگیران بیمه بیکاری سازمان تامین اجتماعی در سطح کشور و استان خراسان رضوی به تفکیک جنس در جدول زیر ارائه شده است. مطابق با اطلاعات جدول مذکور در سطح کشور ۱/۴ درصد از مردان و ۱/۹ درصد از زنان مقرری بگیر سازمان تامین اجتماعی می‌باشند. در استان خراسان رضوی نیز ۱/۶ درصد از مردان و ۲/۱ درصد از زنان مقرری بگیر سازمان تامین اجتماعی می‌باشند.

دقت دراطلاعات جدول مذکور نشان دهنده این است که درصد مقرری بگیران زن هم در سطح کشور و هم در سطح استان خراسان رضوی بیشتر از درصد مقرری بگیران مرد می‌باشد. علاوه بر این درصد کل مقرری بگیران مرد و زن در استان خراسان رضوی بیشتر از درصد کل مقرری بگیران مرد و زن در سطح کشور می‌باشد.

جدول شماره ۲۷: تعداد و درصد مقرری بگیران سازمان تامین اجتماعی کشور و استان خراسان

رضوی به تفکیک جنس در سال ۱۳۹۵

شرح	تعداد بیمه شده اصلی			تعداد مقرری بگیر			درصد مقرری بگیر		
	کل	مرد	زن	کل	مرد	زن	کل	مرد	زن
کل کشور	۱۳۷۷۹۶۲۰	۱۱۱۸۳۸۳۵	۲۵۹۵۷۸۵	۲۰۴۷۷۵	۱۵۵۵۷۲	۴۹۲۰۳	۱/۵	۱/۴	۱/۹
استان خراسان رضوی	۸۶۵۱۰۶	۷۰۰۳۹۹	۱۶۴۷۰۷	۱۳۷۹۳	۱۱۲۸۹	۳۵۰۴	۱/۷	۱/۶	۲/۱

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سالنامه آماری تامین اجتماعی

درصد مقرری بگیر بیمه بیکاری عبارت است از تعداد مقرری بگیر به تعداد بیمه شده اصلی سازمان تامین اجتماعی

وضع ازدواج

ازدواج یکی از وقایع چهار گانه و از مهم ترین آمارهای جمعیتی است که تعداد و میزان آن به عنوان رکن اساسی و پایه‌ای در برنامه ریزی، تحلیل و تبیین شرایط اجتماعی، فرهنگی هر جامعه کاربرد فراوان دارد. در این گزارش سعی بر این است که روند ازدواج و وضعیت زناشویی خراسان رضوی طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ مورد بررسی قرار گیرد.

همچنان که در جدول ملاحظه می‌شود در سال ۱۳۸۵ میزان ازدواج استان خراسان رضوی در میان هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر برابر با ۱۵/۷ واقعه بوده است. در سال ۱۳۹۰ در میان هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر ۱۶/۵ واقعه ازدواج رخ داده است. در سال ۱۳۹۵ در میان هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر ۱۱/۶ واقعه ازدواج رخ داده است. تعداد وقایع ازدواج در سال ۱۳۹۰ در مقایسه با پنج قبل روند افزایشی داشته و در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است.

نکته‌ای که لازم به اشاره است تفاوت نسبتاً چشمگیر تعداد و میزان ازدواج‌های نقاط شهری و روستایی این استان در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۵ و برابری میزان مذکور در سال ۱۳۹۰ می‌باشد، به گونه‌ای که در سال‌های ۱۳۸۵ میزان واقعه‌ی ازدواج نقاط روستایی بالاتر از نقاط شهری و در سال ۱۳۹۵ میزان واقعه ازدواج نقاط شهری بالاتر از نقاط روستایی می‌باشد. اما در سال ۱۳۹۰، فاصله این تفاوت کاهش یافته است و میزان ازدواج‌های نقاط شهری و روستایی نسبتاً برابر می‌باشد.

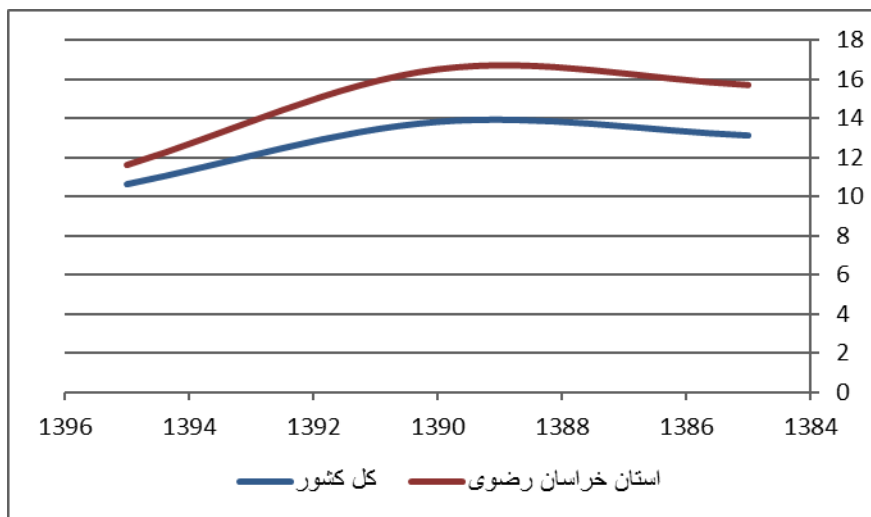
همچنین میزان محاسبه شده برای وقایع مربوط به ازدواج کشور نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۵ در میان هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر کشور در حدود ۱۱ واقعه ازدواج رخ داده است. بنا بر این در مقایسه‌ی وضعیت ازدواج‌های رخ داده در استان خراسان رضوی با کشور باید اذعان داشت که میزان واقعه ازدواج در استان خراسان رضوی از میانگین کل کشور بیشتر می‌باشد.

در توضیح کاهش آمارهای ثبت شده مربوط به ازدواج باید تغییرات ساختار سنی جمعیت نیز توجه داشت با نگاهی به تغییرات ساختار سنی جمعیت که در فصل اول این گزارش ارایه شده است آشکار خواهد شد که بخش قابل توجهی از کاهش ازدواج‌های ثبت شده به کاهش جمعیت جوان طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ مربوط است. در واقع باید اذعان داشت که جمعیت جامعه‌ی ما از جوانی به سمت میانسالی میل می‌کند. بنابر این بسیاری از وقایع مانند ازدواج و تحصیل که متأثر از ساختار سنی جمعیت می‌باشد تحت تاثیر قرار گرفته است.

جدول شماره ۲۸: تعداد و میزان ازدواج ثبت شده در استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع سکونت، در سال های ۱۳۸۵-۱۳۹۵ (در هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر)

شرح	سال	کل		مناطق شهری		مناطق روستایی	
		تعداد	میزان	تعداد	میزان	تعداد	میزان
کل کشور	۱۳۸۵	۷۷۸۰۲۳	۱۳/۱	۵۵۶۶۵۸	۱۳/۵	۲۲۱۳۶۵	۱۲/۰
	۱۳۹۰	۸۷۴۷۹۲	۱۳/۸	۶۳۱۴۵۷	۱۳/۸	۲۴۳۳۳۵	۱۳/۸
	۱۳۹۵	۷۰۴۷۱۶	۱۰/۶	۶۱۶۰۴۲	۱۲/۴	۸۸۶۷۴	۵/۳
استان خراسان رضوی	۱۳۸۵	۷۲۸۶۳	۱۵/۷	۴۶۶۰۶	۱۴/۶	۲۶۲۵۷	۱۸/۱
	۱۳۹۰	۸۱۵۷۲	۱۶/۵	۵۹۵۵۴	۱۶/۶	۲۲۰۱۸	۱۶/۲
	۱۳۹۵	۶۰۵۳۶	۱۱/۶	۵۴۱۹۲	۱۴/۱	۶۳۴۴	۴/۷

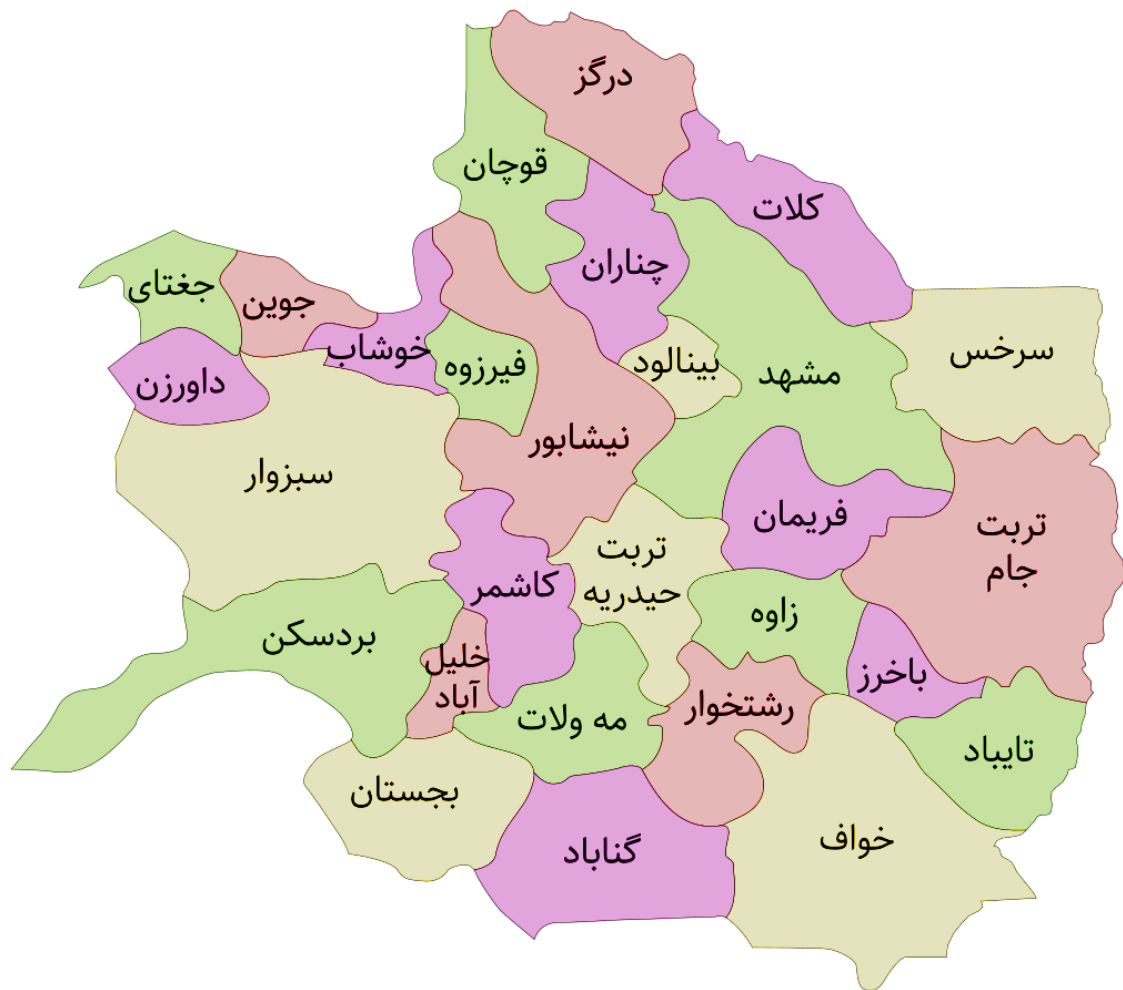
ماخذ: محاسبه شده بر اساس سر شماری های مرکز آمار ایران و آمار سازمان ثبت احوال کشور

نمودار شماره ۱۳: مقایسه روند تغییرات میزان واقعه ازدواج ثبت شده استان خراسان رضوی و کشور در سال های ۹۵-۱۳۸۵ (در هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر)

جدول شماره ۲۹: درصد تعداد ازدواج ثبت شده

عنوان	میانگین کشور	میانگین استان	رتبه استان در کشور
درصد رشد سالانه تعداد ازدواج ثبت شده طی سال های ۹۵-۹۰ (در تمام کشور منفی است)	-۴/۷۸	-۵/۷۹	۲۴
درصد رشد سالانه تعداد ازدواج ثبت شده طی سال های ۹۵-۹۰ در نقاط شهری (در ۱۴ استان مثبت است)	-۰/۱۶	-۱/۸۷	۲۱
درصد رشد سالانه تعداد ازدواج ثبت شده طی سال های ۹۵-۹۰ در نقاط روستایی (در تمام کشور منفی است)	-۱۷/۸۹	-۲۲/۰۳	۲۳

نقشه شماره ۳: میزان ازدواج در شهرستان‌های استان در سال ۹۵

در جدول زیر درصد رشد سالانه تعداد ازدواج‌های استان خراسان رضوی به تفکیک وضع سکونت نمایش داده شده است. همچنان که مشاهده می‌شود درصد رشد تعداد ازدواج‌ها برای کل استان طی ۱۰ سال ذکر شده روند یکسانی نداشته است. طی دوره ۹۰-۱۳۸۵ تعداد ازدواج‌های استان خراسان رضوی دارای رشدی برابر با ۲/۳ درصد بوده و در سال‌های ۹۵-۱۳۹۰ به ۵/۸ درصد رسیده است. به علاوه درصد رشد سالانه تعداد ازدواج‌های نقاط شهری و نقاط روستایی، در دوره‌ی ۹۰-۱۳۸۵ به ترتیب برابر با ۵ درصد و ۳/۵ درصد بوده و در دوره‌ی ۹۵-۱۳۹۰ به ترتیب با ۱/۹- درصد و ۲/۲- درصد بوده است.

بررسی مقایسه‌ای وضعیت استان خراسان رضوی با کل کشور به لحاظ درصد رشد سالانه تعداد ازدواج‌ها نشان می‌دهد طی سال‌های ۹۰-۱۳۸۵ درصد رشد سالانه تعداد ازدواج‌های استان با میانگین کل کشور، نسبتاً برابر می‌باشد. طی سال‌های ۹۵-۱۳۹۰ درصد رشد سالانه تعداد ازدواج‌های استان و میانگین کل کشور منفی بوده است.

جدول شماره ۳۰: درصد رشد سالانه تعداد ازدواج‌های ثبت شده استان خراسان رضوی و کشور به

تفکیک وضع سکونت طی سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

شرح	سال	کل	مناطق شهری	مناطق روستایی
کل کشور	۱۳۸۵ - ۹۰	۲/۴	۲/۶	۱/۹
	۱۳۹۰ - ۹۵	-۴/۲	-۰/۵	-۱۸/۳
خراسان رضوی	۱۳۸۵ - ۹۰	۲/۳	۵/۰	-۳/۵
	۱۳۹۰ - ۹۵	-۵/۸	-۱/۹	-۲۲/۰

ماخذ: محاسبه شده بر اساس آمار سازمان ثبت احوال کشور

میانگین سن در اولین ازدواج

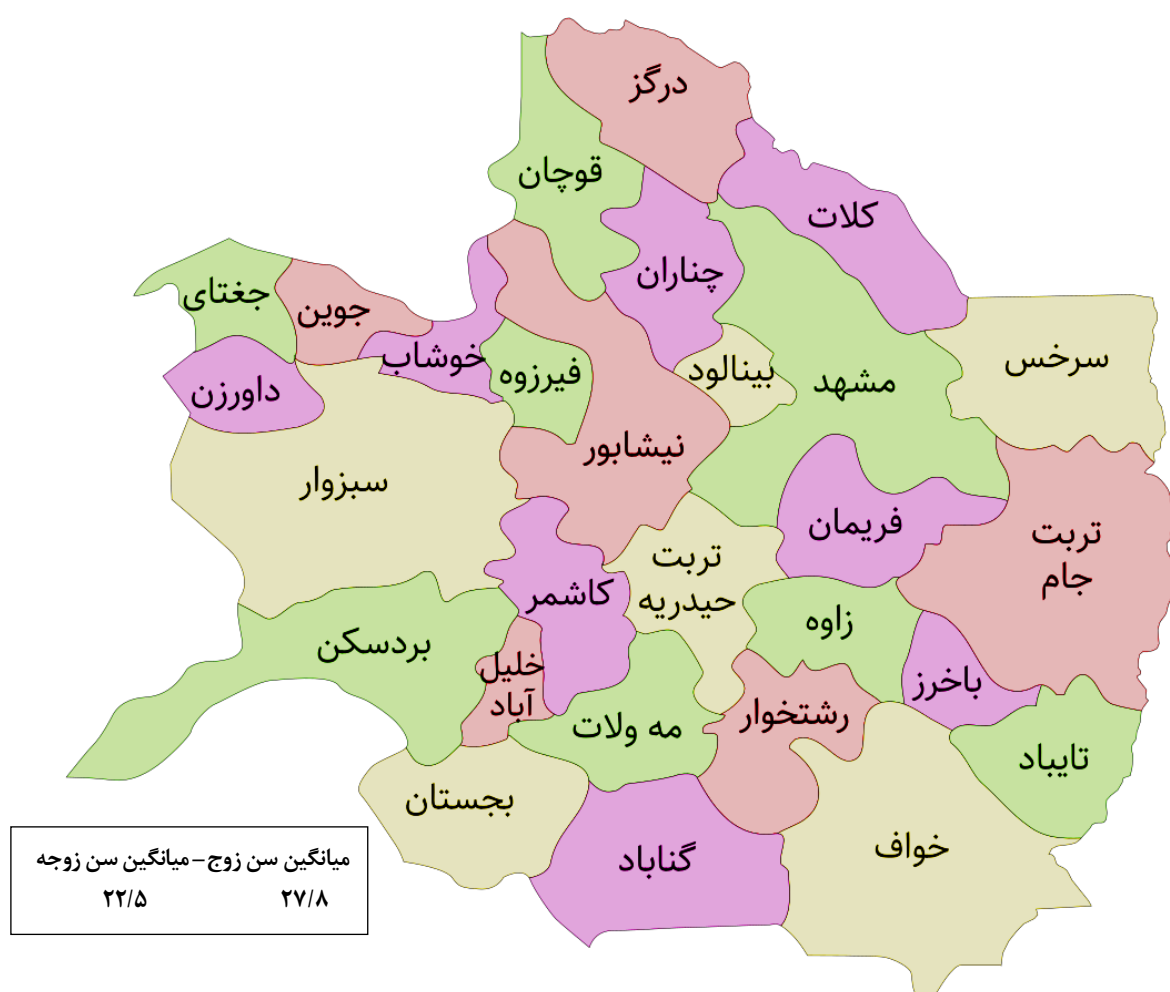
در این شاخص بررسی می‌شود که یک فرد به طور متوسط تا چه سنی مجرد است که در واقع این سن همان میانگین سن در اولین ازدواج است در جدول زیر، متوسط سن در اولین ازدواج زنان و مردان ساکن در استان خراسان رضوی در مقایسه با کشور نمایش داده شده است، ارقام بیانگر این مطلب هستند که متوسط سن در اولین ازدواج برای مردان در سال ۱۳۸۵ برابر با ۲۴/۶ سال بوده است که طی ۱۰ سال بعد (۱۳۹۵) به ۲۵،۶ سال افزایش یافته است. شاخص مذکور برای زنان از ۲۲/۱ سال به ۲۱/۲ سال کاهش یافته است به عبارتی متوسط سن در اولین ازدواج در مردان افزایش و در زنان کاهش یافته است.

به علاوه همچنان که در جدول نیز مشاهده می‌شود، در سال ۱۳۹۵ میانگین سن در اولین ازدواج، برای مردان و زنان کشور به ترتیب برابر با ۲۷/۵ و ۲۳/۲ سال می‌باشد. اگر با نگرش مقایسه‌ای وضعیت استان خراسان رضوی و کشور مورد مطالعه قرار بگیرد باید اذعان داشت که متوسط سن در اولین ازدواج مردان و زنان استان خراسان رضوی از کشور کمتر می‌باشد.

جدول شماره ۳۱: میانگین سن در اولین ازدواج در استان خراسان رضوی در مقایسه با کشور به تفکیک جنس در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

سال	کل کشور		استان خراسان رضوی	
	مرد	زن	مرد	زن
۱۳۸۵	۲۶/۱	۲۳/۴	۲۴/۶	۲۲/۱
۱۳۹۰	۲۶/۸	۲۳/۵	۲۵/۰	۲۱/۷
۱۳۹۵	۲۷/۵	۲۳/۲	۲۵/۶	۲۱/۲

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

نقشه شماره ۴: میانگین سن در اولین ازدواج در شهرستان‌های استان خراسان رضوی در سال ۹۵

جدول شماره ۳۲: میانگین سن در اولین ازدواج زنان

رتبه استان در کشور	میانگین استان	میانگین کشور	عنوان
۳۱	۲۱/۱۸	۲۳/۱۵	میانگین سن در اولین ازدواج زنان

وضع طلاق

میزان خالص طلاق از تقسیم تعداد طلاق‌های صورت گرفته طی یک سال معین بر جمعیت افراد دارای همسر در وسط همان سال به دست می‌آید.

همان گونه که در جدول زیر نمایش داده شده است آمار واقعه‌ی طلاق در استان خراسان رضوی بیانگر این مطلب است که در سال ۱۳۸۵ تعداد طلاق‌ها رخ داده از ۹۲۶۶ طلاق به ۱۶۵۸۰ طلاق طی ۱۰ سال (در سال ۱۳۹۵) افزایش یافته است و میزان واقعه‌ی طلاق نیز از ۳/۴ واقعه در هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر دارای همسر به ۴/۸ واقعه در هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر دارای همسر افزایش یافته است.

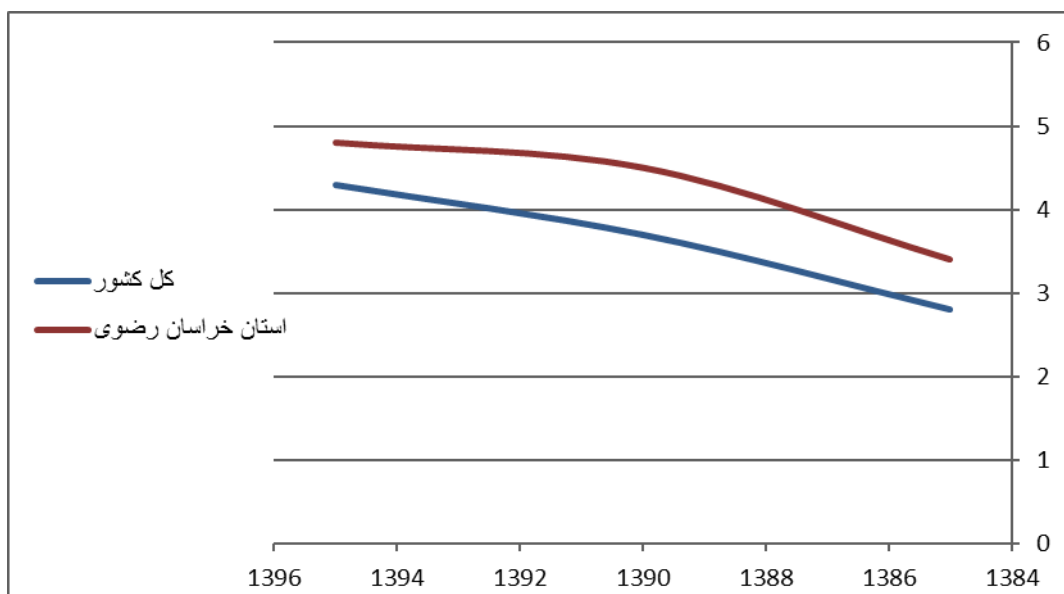
همچنین تفاوت فاحشی در شاخص مذکور بین جمعیت ساکن در نقاط شهری و نقاط روستایی در دوره‌های ذکر شده وجود دارد، به عبارتی در سال ۱۳۸۵ در نقاط روستایی استان خراسان رضوی به ازای هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر دارای همسر ۳ واقعه‌ی طلاق ثبت شده است که طی ۱۰ سال (در سال ۱۳۹۵) به ۱ واقعه طلاق به ازای هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر دارای همسر رسیده است. اما در مورد نقاط شهری استان می‌توان این گونه بیان کرد که میزان طلاق ثبت شده در سال ۱۳۸۵ برابر با ۳/۶ واقعه‌ی طلاق در برابر هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر دارای همسر بوده که در سال ۱۳۹۵ با افزایشی نسبی به ۶/۲ واقعه‌ی طلاق در برابر هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر دارای همسر رسیده است.

بررسی مقایسه‌ای شاخص تعداد طلاق‌های رخ داده در میان هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر دارای همسر در استان خراسان رضوی و کشور نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۵، میانگین میزان طلاق‌های ثبت شده برای کل کشور از میزان طلاق‌های ثبت شده در استان خراسان رضوی کمتر می‌باشد. بنا بر این کاملاً مشهود است که وضعیت استان به لحاظ شاخص از کشور نا مناسب تر می‌باشد.

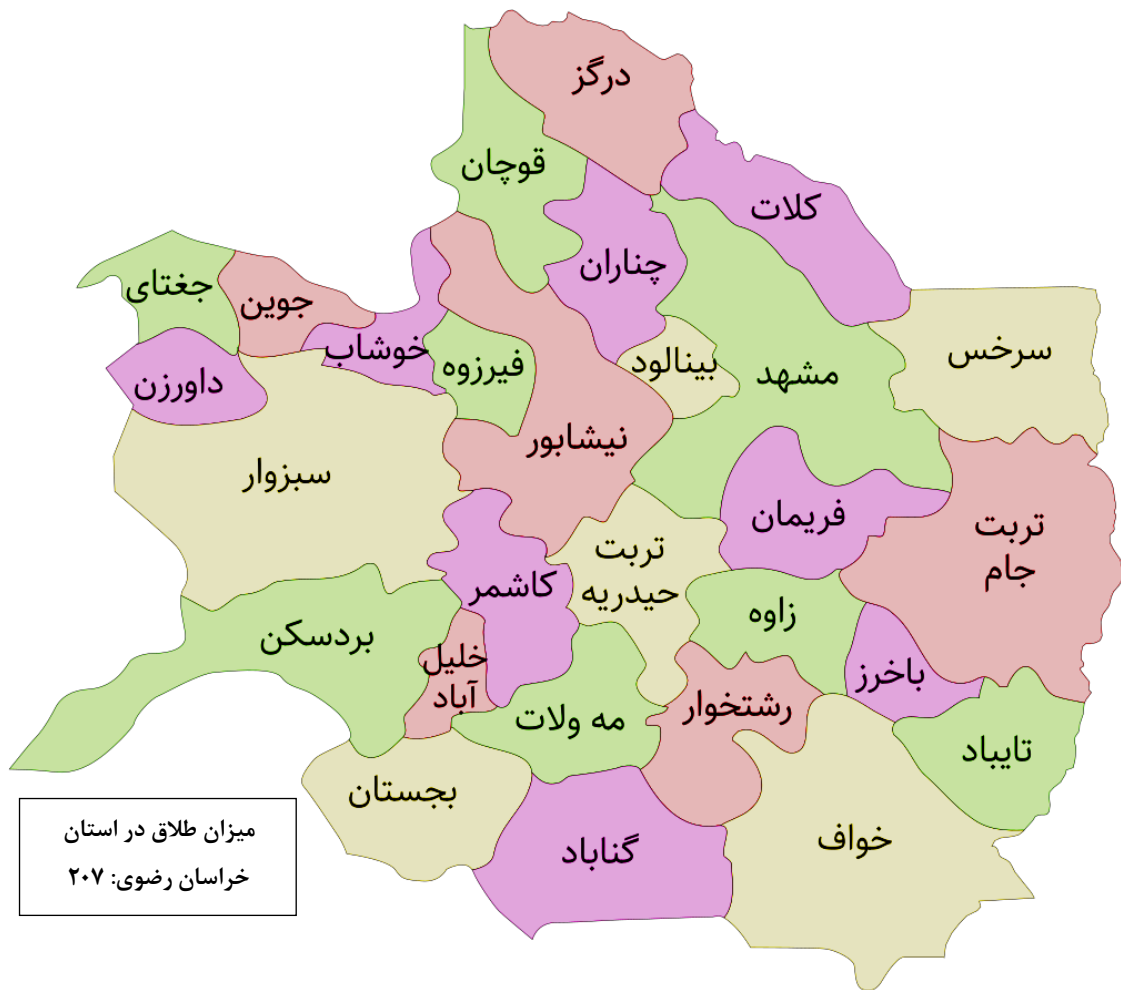
جدول شماره ۳۳: تعداد و میزان طلاق ثبت شده استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع سکونت در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵ (در هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر دارای همسر)

شرح	سال	کل		مناطق شهری		مناطق روستایی	
		تعداد	میزان	تعداد	میزان	تعداد	میزان
کل کشور	۱۳۸۵	۹۴۰۴۰	۲/۸	۷۸۸۰۱	۳/۲	۱۵۲۳۹	۱/۵
	۱۳۹۰	۱۴۲۸۴۱	۳/۷	۱۲۱۰۹۱	۴/۴	۲۱۷۵۰	۲/۰
	۱۳۹۵	۱۸۱۰۴۹	۴/۳	۱۶۸۷۷۴	۵/۳	۱۲۲۷۵	۱/۱
استان خراسان رضوی	۱۳۸۵	۹۲۶۶	۳/۴	۶۷۲۳	۳/۶	۲۵۴۳	۳/۰
	۱۳۹۰	۱۴۳۲۸	۴/۵	۱۲۰۲۹	۵/۳	۲۲۹۹	۲/۶
	۱۳۹۵	۱۶۵۸۰	۴/۸	۱۵۶۰۲	۶/۲	۹۷۸	۱/۰

ماخذ: محاسبه شده بر اساس آمار سر شماری‌های مرکز آمار ایران و آمار ثبت احوال کشور

نمودار شماره ۱۴: مقایسه روند تغییرات میزان طلاق ثبت شده استان خراسان رضوی و کشور در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵ (در هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر دارای همسر)

نقشه شماره ۵: میزان طلاق در شهرستان‌های استان در سال ۹۵

مقایسه درصد رشد سالانه تعداد طلاق در استان خراسان رضوی طی سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵ در جدول زیر نمایش داده شده است. ارقام به خوبی بیانگر بالا بودن رشد طلاق در سال‌های ۹۰ - ۱۳۸۵ می‌باشد. در سال‌های ۹۵ - ۱۳۹۰ درصد رشد سالانه تعداد طلاق به ۳ درصد کاهش یافته است قابل ذکر است که درصد رشد سالانه‌ی طلاق استان خراسان رضوی در نقاط شهری و روستایی دارای اختلاف زیادی می‌باشد. بررسی مقایسه‌ای وضعیت استان خراسان رضوی با کل کشور به لحاظ درصد رشد سالانه تعداد طلاق‌ها نشان می‌دهد طی دوره‌ی ۹۰ - ۱۳۸۵ درصد رشد سالانه‌ی طلاق‌های استان از میانگین کل کشور بیشتر می‌باشد. طی دوره ۹۵ - ۱۳۹۰ درصد رشد سالانه تعداد طلاق‌های استان از میانگین کل کشور کمتر می‌باشد.

جدول شماره ۳۴: درصد رشد سالانه تعداد طلاق‌های استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک
وضع سکونت طی سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

شرح	سال	کل	مناطق شهری	مناطق روستایی
کل کشور	۱۳۸۵ - ۹۰	۸/۷	۹/۰	۷/۴
	۱۳۹۰ - ۹۵	۴/۹	۶/۹	-۱۰/۸
استان خراسان رضوی	۱۳۸۵ - ۹۰	۹/۱	۱۲/۳	-۲/۰
	۱۳۹۰ - ۹۵	۳/۰	۵/۳	-۱۵/۷

ماخذ: محاسبه شده بر اساس آمار سازمان ثبت احوال کشور

جدول شماره ۳۵: درصد تعداد طلاق ثبت شده

عنوان	میانگین کشور	میانگین استان	رتبه استان در کشور
درصد رشد سالانه تعداد طلاق ثبت شده طی سال‌های ۹۰ تا ۹۵	۵/۴۴	۲/۹۶	۲۷
درصد رشد سالانه تعداد طلاق ثبت شده طی سال‌های ۹۰ تا ۹۵ در نقاط شهری	۸/۹۲	۵/۳۴	۲۶
درصد رشد سالانه تعداد طلاق ثبت شده طی سال‌های ۹۰ تا ۹۵ در نقاط روستایی	- ۱۰/۸۷	- ۱۵/۷۱	۲۱

نسبت طلاق به ازدواج

شاخص دیگری که در مطالعه وضعیت ازدواج و طلاق مورد استفاده قرار می‌گیرد نسبت طلاق به ازدواج است و نماینده‌ای از موقعیت تشکیل خانواده و استحکام زندگی زناشویی و مقاومت آن در مقابل مشکلات و مسائل تهدید کننده رابطه نکاحی زن و مرد است. این شاخص نشان می‌دهد در یک سال به ازای هر یک صد مورد پدیده ازدواج چند مورد طلاق روی داده است. برای محاسبه این شاخص، تعداد کل طلاق‌های رخ داده در یک سال مشخص را به تعداد کل ازدواج‌های همان سال تقسیم نموده، در عدد ۱۰۰ ضرب می‌کنیم.

در سال ۱۳۸۵ نسبت طلاق به ازدواج استان خراسان رضوی برابر با ۱۲/۷ درصد بوده است به عبارت دیگر در این سال به ازای هر صد ازدواج، بیش از ۱۲ طلاق رخ داده است. در همین سال نسبت طلاق به ازدواج کشور ۱۲/۱ درصد بوده، در مقایسه با کل کشور وضعیت استان خراسان رضوی به لحاظ این شاخص نا مطلوب تر بوده است. نسبت طلاق به ازدواج استان خراسان رضوی در سال ۱۳۹۵، در مقایسه با سال ۱۳۸۵ افزایشی قابل توجه داشته و به ۲۷/۴ درصد رسیده است. چنان که ملاحظه می‌شود استان خراسان رضوی نیز روندی مشابه با روند کشور داشته است اما نسبت طلاق به ازدواج استان در این سال نیز بالاتر از کشور بوده است.

جدول شماره ۳۶: نسبت طلاق به ازدواج

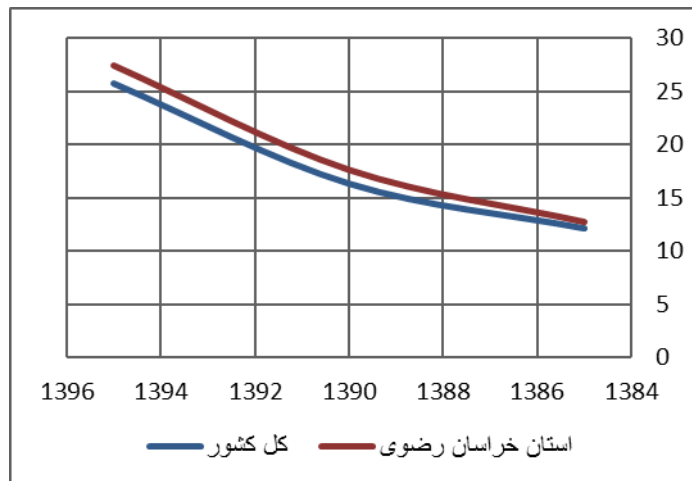
رتبه استان در کشور	میانگین استان	میانگین کشور	عنوان
۹	۲۷/۳۹	۲۳/۵۹	نسبت طلاق به ازدواج (درصد)
۹	۲۸/۷۹	۲۵/۱۲	نسبت طلاق به ازدواج (درصد) نقاط شهری
۱۱	۱۵/۴۲	۱۵/۲۰	نسبت طلاق به ازدواج (درصد) نقاط روستایی

جدول شماره ۳۷: نسبت طلاق به هر صد ازدواج استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع

سکونت در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

مناطق روستایی	مناطق شهری	کل	سال	شرح
۶/۹	۱۴/۲	۱۲/۱	۱۳۸۵	کل کشور
۸/۹	۱۹/۲	۱۶/۳	۱۳۹۰	
۱۳/۸	۲۷/۴	۲۵/۷	۱۳۹۵	
۹/۷	۱۴/۴	۱۲/۷	۱۳۸۵	استان خراسان رضوی
۱۰/۴	۲۰/۲	۱۷/۶	۱۳۹۰	
۱۵/۴	۲۸/۸	۲۷/۴	۱۳۹۵	

ماخذ: محاسبه شده بر اساس آمار سازمان ثبت احوال کشور

نمودار شماره ۱۵: نسبت طلاق به هر صد ازدواج استان خراسان رضوی و کشور، در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

طول مدت زناشویی

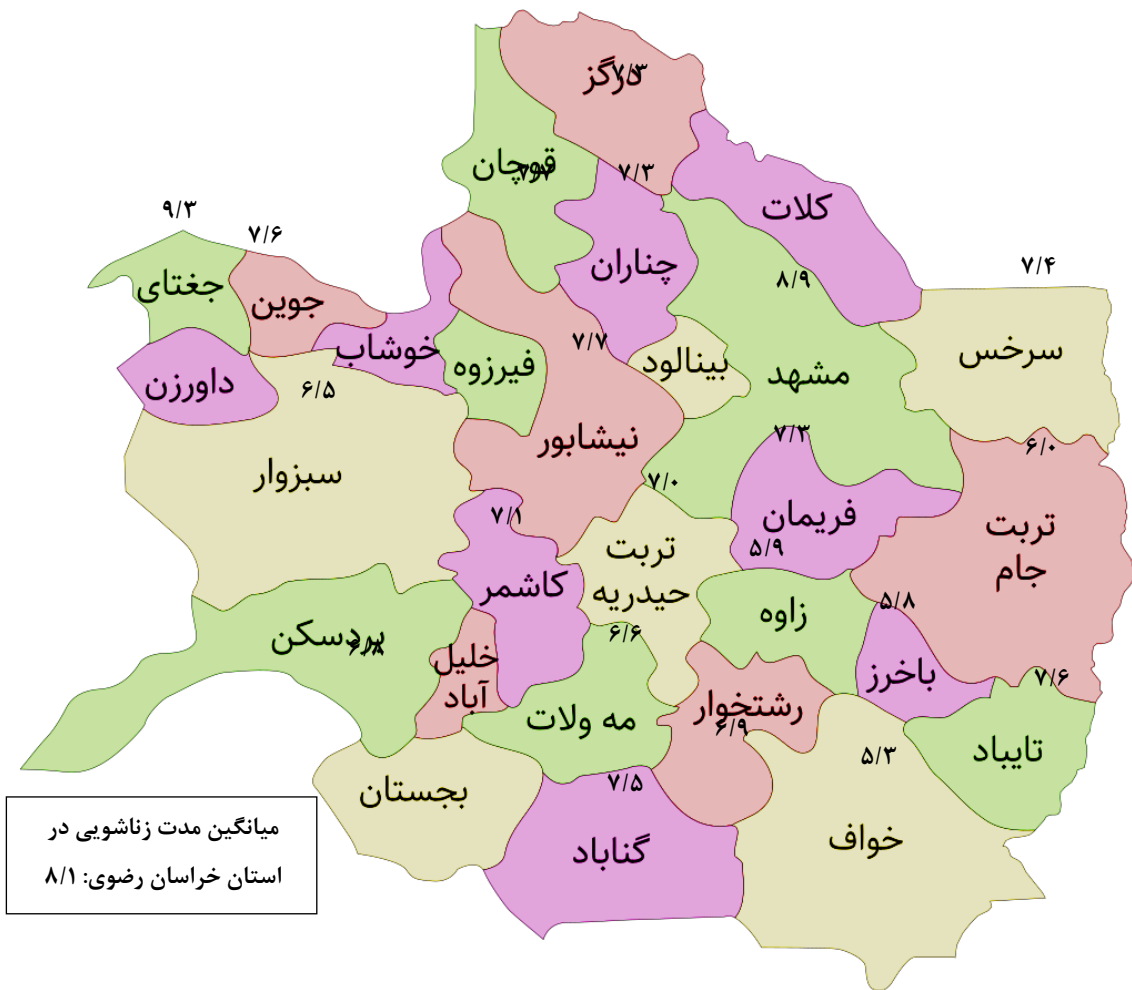
در جداول زیر تعداد و درصد طلاق‌های ثبت شده بر حسب طول مدت زناشویی در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ نمایش داده شده است. اگر با نگرش مقایسه‌ای به این ده سال، شاخص طلاق بر حسب طول مدت زناشویی مورد بررسی قرار بگیرد، ملاحظه می‌شود که در سال‌های مذکور در کل استان خراسان رضوی بیشترین درصد طلاق‌های ثبت شده مربوط به همسرانی می‌باشد که ۴ تا ۱۰ سال از زندگی مشترک آنان سپری شده است. درصد طلاق ثبت شده‌ی استان در زوجینی که کمتر از یک سال از زندگی مشترک آنان گذشته است در سال ۱۳۸۵ برابر با ۱۲/۸ درصد بوده که در سال ۱۳۹۵ به ۹/۶ درصد کاهش یافته است. در مقایسه کشور و استان خراسان رضوی به لحاظ شاخص مذکور باید اذعان داشت که در سال ۱۳۹۵ درصد طلاق‌های ثبت شده مربوط به استان در همسرانی که کمتر از یک سال، ۱۰ تا ۱۵ سال و ۱۵ سال و بیشتر از زندگی زناشویی آنان گذشته، کمتر از میانگین کل کشور می‌باشد. در مقابل درصد طلاق‌های ثبت شده زوجینی که ۱ تا ۲ سال، ۲ تا ۳ سال، ۳ تا ۴ سال و ۴ تا ۱۰ سال از زندگی زناشویی آنان گذشته، از میانگین کل کشور بیشتر می‌باشد.

جدول شماره ۳۸: تعداد طلاق‌های ثبت شده بر حسب طول مدت زناشویی در استان خراسان رضوی و

کشور در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

شرح	سال	جمع	کمتر از یک سال	۱ تا ۲	۲ تا ۳	۳ تا ۴	۴ تا ۱۰	۱۰ تا ۱۵	۱۵ سال و بیشتر
کل کشور	۱۳۸۵	۹۴۰۳۹	۱۵۳۳۱	۱۲۹۸۶	۹۴۹۹	۷۶۳۵	۲۵۲۱۴	۹۴۹۶	۱۳۸۷۸
	۱۳۹۰	۱۴۴۸۴۱	۱۹۷۳۰	۱۷۰۹۱	۱۳۷۶۱	۱۱۷۶۳	۴۰۹۹۲	۱۶۲۸۲	۲۳۲۲۲
	۱۳۹۵	۱۸۱۰۴۹	۱۹۹۷۷	۱۹۴۱۸	۱۶۲۴۰	۱۴۰۰۶	۵۲۸۲۹	۲۴۸۶۷	۳۳۷۱۲
استان خراسان رضوی	۱۳۸۵	۹۲۶۶	۱۱۸۷	۱۲۳۴	۱۰۴۵	۸۵۱	۲۷۴۳	۹۵۴	۱۲۵۲
	۱۳۹۰	۱۴۳۲۸	۱۷۲۳	۱۷۵۴	۱۵۱۵	۱۲۹۹	۴۳۴۰	۱۷۰۵	۱۹۹۲
	۱۳۹۵	۱۶۵۸۰	۱۵۸۵	۱۸۷۳	۱۶۱۲	۱۴۸۱	۵۱۸۴	۲۱۷۱	۲۶۷۴

ماخذ: بر اساس آمار سازمان ثبت احوال کشور

نقشه شماره ۶: طول مدت زناشویی در شهرستان‌های استان در سال ۹۵

جدول شماره ۳۹: درصد طلاق‌های ثبت شده بر حسب طول مدت زناشویی در استان خراسان رضوی و کشور طی سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

شرح	سال	جمع	کمتر از یک سال	۱ تا ۲	۲ تا ۳	۳ تا ۴	۴ تا ۱۰	۱۰ تا ۱۵	۱۵ سال و بیشتر
کل کشور	۱۳۸۵	۱۰۰	۱۶/۴	۱۳/۸	۱۰/۱	۸/۱	۲۶/۸	۱۰/۱	۱۴/۸
	۱۳۹۰	۱۰۰	۱۳/۸	۱۲/۰	۹/۶	۸/۲	۲۸/۷	۱۱/۴	۱۶/۳
	۱۳۹۵	۱۰۰	۱۱/۰	۱۰/۷	۹/۰	۷/۷	۲۹/۲	۱۳/۷	۱۸/۶
استان خراسان رضوی	۱۳۸۵	۱۰۰	۱۲/۸	۱۳/۳	۱۱/۳	۹/۲	۲۹/۶	۱۰/۳	۱۳/۵
	۱۳۹۰	۱۰۰	۱۲/۰	۱۲/۲	۱۰/۶	۹/۱	۳۰/۳	۱۱/۹	۱۳/۹
	۱۳۹۵	۱۰۰	۹/۶	۱۱/۳	۹/۷	۸/۹	۳۱/۳	۱۳/۱	۱۶/۱

ماخذ: محاسبه شده بر سس آمار سازمان ثبت احوال کشور

وضع زناشویی جمعیت ده ساله و بالاتر

وضع زناشویی به جمعیت دارای همسر، بدون همسر، بدون همسر بر اثر طلاق و هرگز ازدواج نکرده تقسیم بندی می‌شود. جهت مقایسه بهتر تغییر و تحولات وضعیت زناشویی زنان و مردان، ابتدا تعداد جمعیت زنان و مردان ده ساله و بیشتر را در هر یک از وضعیت‌های مختلف زناشویی در جدول زیر ارائه نموده ایم. چنان که ملاحظه می‌شود برابر آمار حاصل از سر شماری در سال ۱۳۹۵ در شاخص افراد هرگز ازدواج نکرده تعداد زنان کمتر از تعداد مردان می‌باشد. اما در شاخص افراد دارای همسر و افراد بی همسر بر اثر فوت همسر و افراد بی همسر به دلیل طلاق تعداد زنان بیشتر از تعداد مردان می‌باشد.

جدول شماره ۴۰: تعداد جمعیت ده ساله و بیشتر در استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک وضع زناشویی و جنس در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

شرح	سال	کل کشور			استان خراسان رضوی		
		کل	مرد	زن	کل	مرد	زن
افراد دارای همسر	۱۳۸۵	۳۳۱۱۳۱۵۸	۱۶۵۱۶۱۹۶	۱۶۵۹۶۹۶۲	۲۷۰۸۰۰۷	۱۳۶۹۳۹۷	
	۱۳۹۰	۳۸۲۶۲۰۱۴۴۲۳۹۹۷۹۲	۱۹۰۸۷۶۷۷	۱۹۱۷۴۳۳۷	۳۱۵۸۵۶۵	۱۵۶۶۱۹۷	
	۱۳۹۵	۲۱۸۹۷۶۹	۲۱۲۵۹۲۶۹	۲۱۱۴۰۵۲۳	۳۴۷۶۴۷۵	۱۷۳۴۱۱۶	
افراد بی همسر بر اثر فوت همسر	۱۳۸۵	۲۶۵۲۲۵۷	۲۹۸۵۹۸	۱۸۹۱۱۷۱	۱۷۰۵۰۳	۱۴۷۳۴۰	
	۱۳۹۰	۲۷۲۸۰۱۸	۳۳۲۲۶۰	۲۳۱۹۹۹۷	۲۰۶۵۲۸	۱۸۰۸۵۵	
	۱۳۹۵	۲۹۲۰۷۵	۳۲۹۰۳۱	۲۳۹۸۹۸۷	۲۰۸۲۷۱	۱۸۴۴۵۶	
افراد بی همسر بر اثر طلاق	۱۳۸۵	۶۵۶۸۵۲	۱۳۹۷۸۷	۲۵۲۲۸۸	۳۶۴۴۱	۲۵۳۴۴	
	۱۳۹۰	۱۱۱۱۸۶۶	۲۱۳۹۸۹	۴۲۲۸۶۳	۶۵۶۴۱	۴۷۴۸۳	
	۱۳۹۵	- ۲۳۵۰۰۸۶۳	۳۹۹۰۸۲	۷۱۲۷۸۲	۱۰۲۸۴۳	۶۹۵۴۷	
افراد هرگز ازدواج نکرده	۱۳۸۵	۲۱۵۸۱۵۲۷	۱۳۱۳۰۹۷۰	۱۰۳۶۹۸۹۳	۱۶۹۹۲۸۵	۷۶۲۹۰۳	
	۱۳۹۰	۲۱۵۸۱۵۲۷	۱۲۰۹۸۳۰۳	۹۴۸۳۲۲۴	۱۵۰۹۹۷۰	۶۶۰۵۴۵	
	۱۳۹۵	۲۰۱۵۲۶۲۶	۱۱۵۵۷۸۳۷	۸۵۹۶۷۸۹	۱۴۱۲۰۶۴	۵۹۲۳۹۳	
کل	۱۳۸۵	۵۹۱۹۵۸۶۵	۳۰۰۸۵۵۵۱	۲۹۱۱۰۳۱۴	۴۶۱۴۲۳۶	۲۳۰۴۹۸۴	
	۱۳۹۰	۶۳۱۵۲۶۵۰	۳۱۷۳۲۲۲۹	۳۱۴۲۰۴۲۱	۴۹۴۰۷۱۴	۲۴۸۱۲۵۱	
	۱۳۹۵	۶۶۳۹۴۳۰۲	۳۳۵۴۵۲۲۱	۳۲۸۴۹۰۸۱	۵۱۹۹۶۵۳	۲۶۱۰۸۹۸	

ماخذ: سر شماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

مطابق با نتایج سر شماری سال ۱۳۸۵ در میان جمعیت ده ساله و بالاتر استان خراسان رضوی، ۵۸ درصد از مردان و ۵۹/۴ درصد از زنان دارای همسر بوده‌اند. این نسبت در سر شماری ۱۳۹۵ به ۶۶/۴ درصد برای مردان و ۶۷/۳ درصد برای زنان افزایش یافته است.

مقایسه‌ی وضعیت زنان و مردان بی همسر بر اثر فوت همسر استان خراسان رضوی در طول ۱۰ سال مورد بررسی نشان می‌دهد که نسبت زنان همواره بسیار بیشتر از مردان بوده است. بر اساس سر شماری سال ۱۳۹۵ نسبت زنان بی همسر بر اثر فوت همسر برابر با ۷/۱ درصد و نسبت مردان بی همسر بر اثر فوت همسر برابر با ۰/۹ درصد می‌باشد. همچنین نسبت زنان و مردان بی همسر بر اثر فوت همسر در استان کمتر از میانگین شاخص مذکور برای کل کشور است.

طی سر شماری‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ به درصد جمعیت بدون همسر در اثر طلاق استان افزوده شده اما مشابه با وضعیت بی همسران به علت فوت همسر، در این شاخص نیز درصد زنان بالاتر از مردان می‌باشد. در مقایسه با کشور در همه‌ی دوره‌های مورد بررسی درصد زنان مطلقه استان بیشتر از کشور است.

وضعیت جمعیت هرگز ازدواج نکرده نشان می‌دهد بر خلاف انتظار در طول سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ درصد جمعیت هرگز ازدواج نکرده مردان و زنان استان همواره روند کاهشی طی کرده است. در سر شماری سال ۱۳۹۵ سهم مردان هرگز ازدواج نکرده بیشتر از زنان می‌باشد. (از کل افراد هرگز ازدواج نکرده سال ۱۳۹۵، ۵۸ درصد مرد و ۴۲ درصد زن بوده است.) به علاوه همانطور که ملاحظه می‌شود در سال ۱۳۹۵ درصد مردان و زنان هرگز ازدواج نکرده استان کمتر از میانگین شاخص مذکور برای کل کشور بوده است.

جدول شماره ۴۱: توزیع درصد جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر در استان خراسان رضوی و کشور بر حسب وضع زناشویی و به تفکیک جنس در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵

شرح	سال	کل کشور			استان خراسان رضوی		
		کل	مرد	زن	کل	مرد	زن
افراد دارای همسر	۱۳۸۵	۵۵/۹	۵۴/۹	۵۷/۰	۵۸/۷	۵۸/۰	۵۹/۴
	۱۳۹۰	۶۰/۶	۶۰/۲	۶۱/۰	۶۳/۹	۶۳/۷	۶۴/۲
	۱۳۹۵	۶۳/۹	۶۳/۴	۶۴/۲	۶۶/۹	۶۶/۴	۶۷/۳
افراد بی همسر بر اثر فوت همسر	۱۳۸۵	۳/۷	۱/۰	۶/۵	۳/۷	۱/۰	۶/۴
	۱۳۹۰	۴/۲	۱/۰	۷/۴	۴/۲	۱/۰	۷/۳
	۱۳۹۵	۴/۱	۱/۰	۷/۳	۴/۰	۰/۹	۷/۱
افراد بی همسر بر اثر طلاق	۱۳۸۵	۰/۷	۰/۵	۰/۹	۰/۸	۰/۵	۱/۱
	۱۳۹۰	۱/۰	۰/۷	۱/۴	۱/۳	۰/۷	۱/۹
	۱۳۹۵	۱/۷	۱/۲	۲/۲	۲/۰	۱/۳	۲/۷
افراد هرگز ازدواج نکرده	۱۳۸۵	۳۹/۷	۴۳/۶	۳۵/۶	۳۶/۸	۴۰/۵	۳۳/۱
	۱۳۹۰	۳۴/۲	۳۸/۱	۳۰/۲	۳۰/۶	۳۴/۵	۲۶/۶
	۱۳۹۵	۳۰/۴	۳۴/۵	۳۶/۲	۲۷/۲	۳۱/۴	۲۲/۹
کل	۱۳۸۵	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
	۱۳۹۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
	۱۳۹۵	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

ماخذ: محاسبه شده بر اساس نتایج سر شماری‌های عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران

اعتیاد

اعتیاد نوعی بیماری زیستی، روانی و اجتماعی است و به عوامل زیادی مربوط می‌شود که تاثیر این عوامل از فردی به فرد دیگر، از سنی به سن دیگر و از جنسی به جنس دیگر متفاوت است، اما آنچه مسلم است اینکه اعتیاد تمام گروه‌های در معرض خطر را هدف قرار می‌دهد و در این میان متغیر جنسیت فقط اندک تاثیری در محافظت افراد از شرایط پر خطر اجتماعی دارد، به عبارت دیگر، هر چند آمار اعتیاد زنان در جهان بسیار پایین تر از آمار اعتیاد در مردان است. ولی علل و عوامل فردی، اجتماعی، خانوادگی و محیطی گرایش به اعتیاد، برای هر دو جنس یکسان است.

در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۰ روند معتادین زن دستگیر شده استان خراسان رضوی نوسانی بوده است.

در تمام سال‌ها اعتیاد مردان استان از اعتیاد زنان استان بسیار بیشتر بوده است. همچنین اعتیاد زنان استان از اعتیاد زنان کل کشور در سال ۱۳۸۵ بیشتر بوده است. بیشترین میزان دستگیر شدگان زن استان در سال ۱۳۸۵ بوده که در ده هزار زن استان ۵٫۷ معتاد دستگیر شده است.

جدول شماره ۴۲: مقایسه میزان معتادین دستگیر شده استان خراسان رضوی و کل کشور در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵ (در ده هزار نفر جمعیت)

میزان			تعداد			شرح	
زن	مرد	کل	زن	مرد	کل		
۲/۳	۸۲/۳	۴۳/۰	۸۱۱۷	۲۹۵۱۱۷	۳۰۳۲۳۴	۱۳۸۵	کل کشور
۰/۸	۲۸/۶	۱۴/۸	۲۸۲۱	۱۰۸۳۹۸	۱۱۱۲۱۹	۱۳۹۰	
۱/۸	۵۰/۶	۲۶/۵	۷۰۹۰	۲۰۵۰۴۸	۲۱۲۱۳۸	۱۳۹۵	
۵/۷	۱۵۸/۶	۸۲/۵	۱۶۰۰	۴۴۵۶۴	۴۶۱۶۴	۱۳۸۵	استان خراسان رضوی
---	---	---	---	---	---	۱۳۹۰	
---	۵/۵	۲/۸	۱۲	۱۷۷۶	۱۷۸۸	۱۳۹۵	

ماخذ: محاسبه شده بر اساس آمار نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

جدول شماره ۴۳: تعداد و توزیع درصد معتادان دستگیر شده به تفکیک جنس در استان خراسان رضوی بر حسب گروه‌های سنی در سال ۱۳۹۵

جمع	۳۵ سال و بیشتر	۲۵ تا ۳۴ سال	۱۸ تا ۲۴ سال	تا ۱۷ سال	شرح	
۱۷۸۸	۲۵	۲۵	۴۰	۱۶۹۸	کل	تعداد
۱۷۷۶	۲۵	۲۵	۲۸	۱۶۹۸	مرد	
۱۲	۰	۰	۱۲	۰	زن	
۱۰۰/۰	۱/۴	۱/۴	۲/۲	۹۵/۰	کل	توزیع درصد
۱۰۰/۰	۱/۴	۱/۴	۱/۶	۹۵/۶	مرد	
۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۰	زن	

جدول شماره ۴۴: میزان معتادین زن دستگیر شده

رتبه استان در کشور	میانگین استان	میانگین کشور	عنوان
۲۶	۰/۰۴	۲/۴۱	میزان معتادین زن مواد مخدر دستگیر شده در هر ده هزار نفر جمعیت زن
۱	۱۰۰/-	۱۲/۲۳	درصد زنان معتاد دستگیر شده در رده سنی ۱۸ تا ۲۴ ساله از کل زنان معتاد و دستگیر شده

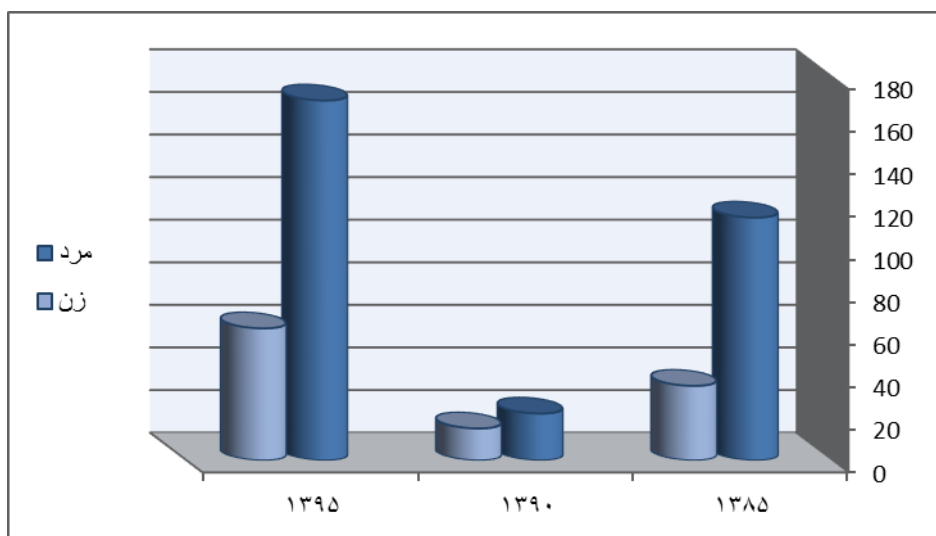
خودکشی

خودکشی و اقدام به خودکشی یکی از آسیب‌های اجتماعی به شمار می‌آید. خودکشی زنان استان خراسان رضوی در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵ روند نوسانی طی نموده است. خودکشی زنان استان در تمام سال‌های مورد بررسی از خودکشی مردان استان و از خودکشی زنان کل کشور کمتر بوده است. بیشترین میزان خودکشی زنان استان در سال ۱۳۹۵ با ۱/۹ اقدام به خودکشی در صد هزار زن استان و کمترین آن هادر سال ۱۳۹۰ با ۰/۵ اقدام به خودکشی در صد هزار زن استان رخ داده است. شایع‌ترین انواع خودکشی در زنان مسمومیت دارویی و خودسوزی است. بیشترین علت خودکشی مربوط به تنش‌های محیطی، اختلافات زناشویی، تهمت‌های ناموسی، ازدواج تحمیلی و مشاجرات خانوادگی می‌باشد.

جدول شماره ۴۵: مقایسه میزان اقدام به خودکشی استان خراسان رضوی و کل کشور در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵ (در هر صد هزار نفر جمعیت)

میزان			تعداد			شرح
زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	
۳/۵	۶/۶	۵/۱	۱۲۱۲	۲۳۸۲	۳۵۹۴	کل کشور
۲/۶	۶/۲	۴/۴	۹۵۲	۲۳۶۳	۳۳۱۵	
۳/۶	۷/۷	۵/۷	۱۴۰۲	۳۱۳۷	۴۵۳۹	
۱/۳	۴/۱	۲/۷	۳۵	۱۱۴	۱۴۹	استان خراسان رضوی
۰/۵	۰/۷	۰/۶	۱۵	۲۲	۳۷	
۱/۹	۵/۲	۳/۶	۶۲	۱۶۹	۲۳۱	

ماخذ: محاسبه شده بر اساس آمار نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

نمودار شماره ۱۶: مقایسه تعداد اقدام به خودکشی زنان و مردان استان خراسان رضوی در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵

بررسی توزیع درصد گروه‌های سنی زنان استان خراسان رضوی که در سال ۱۳۹۵ خودکشی کرده‌اند نشان می‌دهد که بیشترین زنان در گروه سنی ۱۸ تا ۲۴ سال با ۵۹٫۷ درصد قرار گرفته‌اند و مردان استان نیز در این گروه سنی بیشترین میزان اقدام به خودکشی را داشته‌اند.

جدول شماره ۴۶: تعداد و توزیع درصد اقدام به خودکشی به تفکیک جنس استان خراسان رضوی بر حسب گروه‌های سنی در سال ۱۳۹۵

شرح	تا ۱۷ سال	۱۸ تا ۲۴ سال	۲۵ تا ۳۴ سال	۳۵ سال و بیشتر	جمع
تعداد	کل	۱۰	۱۰۲	۶۷	۲۳۱
	مرد	۵	۶۵	۵۴	۱۶۹
	زن	۵	۳۷	۱۳	۶۲
توزیع درصد	کل	۴/۳	۴۴/۲	۲۹/۰	۱۰۰/۰
	مرد	۳/۰	۳۸/۵	۳۲/۰	۱۰۰/۰
	زن	۸/۱	۵۹/۷	۲۱/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: محاسبه شده بر اساس آمار نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

جدول شماره ۴۷: میزان اقدام به خودکشی زنان

رتبه استان در کشور	میانگین استان	میانگین کشور	عنوان
۱۸	۱/۹۴	۷/۳۵	میزان اقدام به خودکشی زنان در هر صد هزار نفر جمعیت زن
۲	۵۹/۶۸	۳۲	درصد زنان ۱۸ تا ۲۴ ساله که اقدام به خودکشی کرده اند از کل اقدام به خودکشی زنان

فرار دختران و زنان از منزل

روند کلی حاکم بر وضعیت فرار زنان و دختران استان خراسان رضوی نوسانی بوده است. در سال ۱۳۸۵ میزان فرار زنان استان ۲۵/۳ در صد هزار زن استان بوده که بسیار چشمگیر است. در تمام سال‌های مورد بررسی میزان فرار زنان استان از میزان فرار زنان کشور بیشتر بوده به جز در سال ۱۳۹۰ که میزان فرار زنان استان خراسان رضوی کمتر بوده است.

جدول شماره ۴۸: مقایسه فرار دختران و زنان از منزل در استان خراسان رضوی و کل کشور در سال‌های ۹۵ - ۱۳۸۵ (در هر صد هزار نفر جمعیت)

میزان				تعداد					شرح		
سایر	سالمند	پسران	زنان و دختران	کل	سایر	سالمند	پسران	زنان و دختران		کل	
۱/۲	۰/۱	۰/۶	۹/۹	۶/۴	۸۴۹	۵۸	۱۹۸	۳۳۱۶	۴۵۲۱	۱۳۸۵	کل کشور
۰/۶	۰/۱	۰/۵	۷/۳	۴/۵	۴۲۸	۵۰	۱۸۴	۲۷۳۴	۳۳۹۶	۱۳۹۰	
۲/۷	۰/۰	۰/۳	۴/۷	۵/۲	۲۱۹۰	۱۲	۱۱۴	۱۸۷۲	۴۱۸۸	۱۳۹۵	
۱/۱	۰/۶	۱/۲	۲۵/۳	۱۴/۹	۶۰	۳۶	۳۴	۷۰۴	۸۳۴	۱۳۸۵	استان
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۳/۳	۱/۷	۰	۰	۰	۹۹	۹۹	۱۳۹۰	خراسان
۰/۶	۰/۰	۰/۲	۵/۸	۳/۵	۳۷	۱	۵	۱۸۵	۲۲۸	۱۳۹۵	رضوی

ماخذ: محاسبه شده بر اساس آمار نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

جدول شماره ۴۹: میزان فرار زنان و دختران از منزل

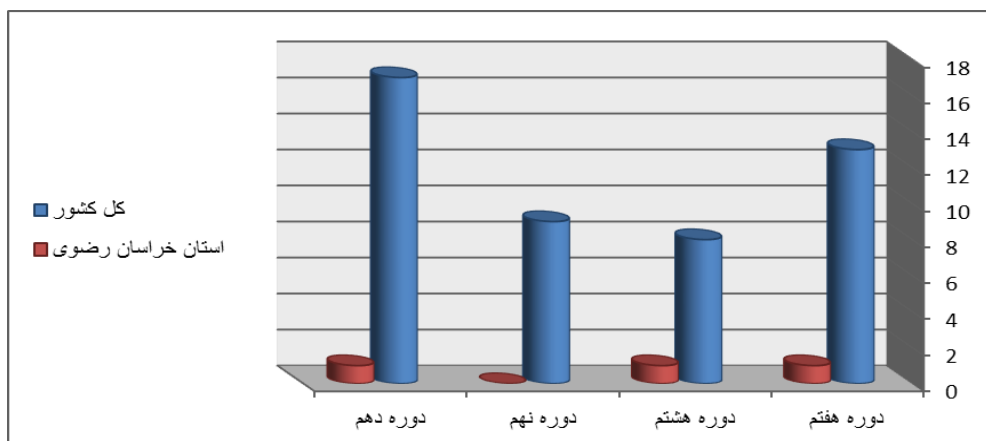
رتبه استان در کشور	میانگین استان	میانگین کشور	عنوان
۹	۵/۸۰	۵/۱۶	میزان فرار زنان و دختران از منزل در هر هزار نفر جمعیت زن

د- توصیف وضع مشارکت سیاسی زنان : یکی از عرصه‌هایی که به رغم نبودن موانع قانونی، حضور و مشارکت زنان در آن محدود مانده قانون گذاری یا مجلس شورای اسلامی است. از مجموع ۷۳ نماینده در دوره‌های مجلس شورای اسلامی در استان خراسان رضوی ۷۰ نماینده مرد و ۳ نماینده زن به مجلس شورای اسلامی راه یافته اند. در دوره هفتم ۱ نماینده و در دوره دهم نیز ۱ نماینده زن از استان خراسان رضوی به مجلس شورای اسلامی راه یافته اند. تعداد نمایندگان زن استان خراسان رضوی در مجلس شورای اسلامی نسبت به جمعیت زنان استان بسیار کم است ولی نسبت به تعداد نمایندگان زن دیگر استان‌ها میزان بالایی می‌باشد.

جدول شماره ۵۰: تعداد و درصد نمایندگان مجلس شورای اسلامی استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک جنس در دوره‌های هفتم تا دهم در سال‌های ۹۴ - ۱۳۸۲

شرح	سال	دوره	تعداد			درصد		
			کل	مرد	زن	کل	مرد	زن
کل کشور	۱۳۸۲	دوره هفتم	۲۹۰	۲۷۷	۱۳	۱۰۰	۹۶	۴
	۱۳۸۶	دوره هشتم	۲۸۶	۲۷۸	۸	۱۰۰	۹۷	۳
	۱۳۹۰	دوره نهم	۲۸۱	۲۷۲	۹	۱۰۰	۹۷	۳
	۱۳۹۴	دوره دهم	۲۸۶	۲۶۹	۱۷	۱۰۰	۹۴	۶
استان خراسان رضوی	۱۳۸۲	دوره هفتم	۱۹	۱۸	۱	۱۰۰	۹۵	۵
	۱۳۸۶	دوره هشتم	۱۸	۱۷	۱	۱۰۰	۹۴	۶
	۱۳۹۰	دوره نهم	۱۸	۱۸	۰	۱۰۰	۱۰۰	۰
	۱۳۹۴	دوره دهم	۱۸	۱۷	۱	۱۰۰	۹۴	۶

ماخذ: محاسبه شده بر اساس مار اداره کل فرهنگی و روابط عمومی مجلس شورای اسلامی

نمودار شماره ۱۷: تعداد نمایندگان زن مجلس شورای اسلامی استان خراسان رضوی و کشور در دوره‌های هفتم تا دهم در سال‌های ۹۴ - ۱۳۸۲

حضور زنان در شوراهای اسلامی شهر و روستا

شوراهای اسلامی شهر و روستا یکی از اشکال مدیریت محلی و مردمی است که به مردم سالاری و افزایش مشارکت مردم در سر نوشتشان منجر می‌شود. درصد حضور زنان استان خراسان رضوی در شوراهای اسلامی شهر و روستا در تمام دوره‌ها کمتر از میزان حضور زنان کل کشور است. درصد نمایندگی زنان در شوراهای اسلامی شهر و روستا استان خراسان رضوی روند صعودی داشته است. در دوره سوم ۱/۳ درصد از نمایندگان شوراهای اسلامی شهر و روستای استان زن بوده که این میزان در دوره چهارم، به ۳/۱ درصد افزایش یافته است. دوره چهارم بیشترین میزان حضور زنان در شوراهای اسلامی شهر و روستای استان خراسان رضوی را دارد. رشد حضور زنان در شوراهای اسلامی شهر و روستای استان خراسان رضوی به افزایش کارایی مدیریت شهری و روستایی و نگاه ویژه به تامین نیازهای زنان در محیط اجتماعی منجر می‌گردد.

جدول شماره ۵۱: تعداد و درصد نمایندگان شوراهای اسلامی شهر و روستا استان خراسان رضوی و کشور به تفکیک جنس در دوره‌های سوم تا پنجم در سال‌های ۹۶ - ۱۳۸۵

شرح	سال	دوره	تعداد			درصد		
			کل	مرد	زن	کل	مرد	زن
کل کشور	۱۳۸۵	دوره سوم	۱۰۹۱۳۶	۱۰۷۶۴۵	۱۴۹۱	۱۰۰	۹۸/۶	۱/۴
	۱۳۹۲	دوره چهارم	۱۷۹۳۱۵	۱۷۳۲۱۹	۶۰۹۶	۱۰۰	۹۶/۶	۳/۴
	۱۳۹۶	دوره پنجم	۰	۰	۰	-	-	-
استان خراسان رضوی	۱۳۸۵	دوره سوم	۸۱۶۸	۸۰۵۹	۱۰۹	۱۰۰	۹۸/۷	۱/۳
	۱۳۹۲	دوره چهارم	۱۲۹۱۳	۱۲۵۱۰	۴۰۳	۱۰۰	۹۶/۹	۳/۱
	۱۳۹۶	دوره پنجم	۰	۰	۰	-	-	-

ماخذ: محاسبه شده بر اساس اطلاعات سالنامه‌های آماری کشور

دهیاران زن

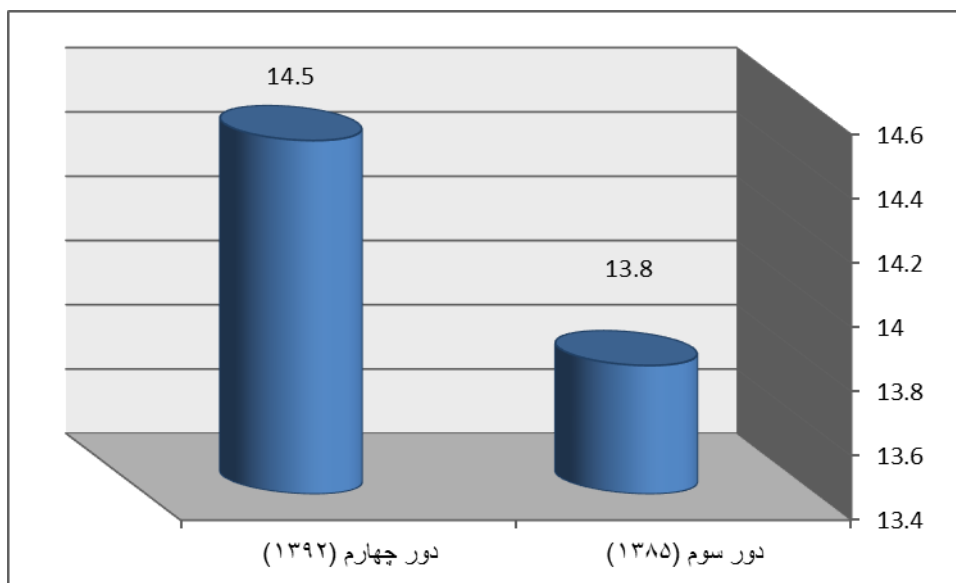
فعالیت زنان در حکومت‌های محلی مهم است زیرا آن‌ها از سویی می‌توانند مسائل خود را مطرح کنند و سیاست‌های عمومی را با نیازها و مشکلات زنان انطباق دهند و از سوی دیگر ارتباطی قوی میان اقتضانات زندگی زنان با ویژگی‌های حکومت محلی وجود دارد. حکومت‌های محلی از نظر دسترسی و امکان نقش آفرینی برای زنان در ابعاد خرد در مقایسه با سایر سطوح حکومت شرایط آسان‌تری دارند و از نظر نوع وظایف و کارکردهای تعیین شده وابسته به مکان محدود جامعه‌ی محلی اند و به نیازهای روز مره‌ی مردم در زندگی محلی پاسخ می‌دهند. دهیاری نهاد عمومی غیر دولتی است که باید به صورت خودکفا اداره شود.

اعضای شورای اسلامی روستا دهیار را به مدت ۴ سال انتخاب می‌کنند. آمارها نشان می‌دهند که از زمان تاسیس دهیاری تعداد زنان دهیار رو به افزایش گذاشته است. تعداد دهیاران زن استان خراسان رضوی در دوره سوم ۱۱۲ نفر بوده و در دوره چهارم با افزایش چشمگیر به ۲۷۶ دهیار زن رسیده است. سهم دهیاران زن استان از کل دهیاران زن کشور در دوره سوم ۱۳،۸ درصد بوده که در دوره چهارم به ۱۴،۵ درصد افزایش یافته است.

جدول شماره ۵۲: تعداد و سهم (درصد) دهیاران زن شوراهای اسلامی شهر و روستا استان خراسان رضوی از کل کشور در دوره‌های سوم و چهارم در سال‌های ۹۲ - ۱۳۸۵

درصد		تعداد		شرح
۱۳۹۲	۱۳۸۵	۱۳۹۲	۱۳۸۵	
دوره چهارم	دوره سوم	دوره چهارم	دوره سوم	
-	-	۲۱۶۷	۹۱۵	کل کشور
۱۴،۵	۱۳،۸	۲۶۷	۱۱۲	استان خراسان رضوی

ماخذ: محاسبه شده بر اساس آمار ارائه شده توسط معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری

نمودار شماره ۱۸: سهم (درصد) دهیاران زن شوراهای اسلامی شهر و روستا استان خراسان رضوی از کل کشور در دوره‌های سوم و چهارم در سال‌های ۹۲ - ۱۳۸۵

حضور زنان در پست‌های مدیریتی

فرآیند پیچیده توسعه و نقش منابع انسانی، به‌مثابه یکی از عوامل اصلی آن، نیازمند بازنگری در نقش نیروی انسانی به‌خصوص نقش زنان است که نیمی از جمعیت را تشکیل می‌دهند. مشارکت زنان در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری و برداشتن موانع از سر راه آنان باعث بهبود وضعیت سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه شده و نهایتاً این جریان می‌تواند زمینه‌ساز رشد و توسعه پایدار گردد.

در توسعه پایدار و محقق شدن عدالت اجتماعی، چنانچه به زن به عنوان نیروی فعال و سازنده نگریسته شود، به طور قطع تأثیر بسیاری در افزایش کمی و کیفی اهداف متعالی آن جامعه خواهد داشت و با توجه به این که نیمی از کل جمعیت جهان را زنان تشکیل می‌دهند و اغلب فعالیت‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی در سطح جامعه به دست زنان صورت می‌پذیرد، بنابراین می‌توانند نقش مهم و تأثیر گذاری در اعتلای آن جامعه داشته باشند.

حسب تصویب نامه شورای عالی اداری مورخ ۹۶/۴/۲۷ مقرر است تا پایان برنامه ششم توسعه (۱۴۰۰)، نسبت مدیران زن در پست‌های مدیریتی به ۳۰ درصد افزایش یابد. برابر تعاریف سازمان مدیریت و برنامه ریزی تعاریف واژگان سطوح مدیریت حرفه‌ای عبارتند از

مدیران ارشد: آن دسته از مدیرانی می‌باشند که وظیفه سیاست‌گذاری، خط‌مشی‌گذاری، برنامه‌ریزی کلان، هدایت و نظارت عالی بر عملکرد دستگاه را در واحدهای ستادی به عهده دارند.

مدیران میانی: به آن دسته از مدیرانی اطلاق می‌شود که وظیفه هماهنگی، ایجاد ارتباط بین سطوح عالی (مقامات) و یا مدیران ارشد را در واحدهای ستادی به عهده دارند. مانند: مدیران کل و معاونین آنان، معاونین سازمان‌ها، موسسات دولتی و مراکز مستقل و سمت‌های مدیریتی هم سطح آن‌ها

مدیران پایه: به آن دسته از مدیرانی اطلاق می‌شود که وظیفه اجرای سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها و برنامه‌های سازمانی را در واحدهای ستادی به عهده دارند مانند، روسای ادارات، روسای گروه‌ها و سمت‌های مدیریتی هم سطح آن‌ها

مدیران عملیاتی: شامل مدیران آن دسته از واحدهای عملیاتی یا اجرایی دستگاه‌های اجرایی نظیر مدارس، بیمارستان‌ها، ورزشگاه‌ها، موزه‌ها، مراکز فنی و حرفه‌ای و مراکز نگهداری معلولین هستند که تولید، تامین و ارائه خدمات اصلی و نهایی دستگاه را به عهده دارند.

جدول شماره ۵۳: برنامه ارتقاء سطوح مدیریت زنان در استان خراسان رضوی طی سالهای برنامه ششم

توسعه

سال ۹۶	سال ۹۷	سال ۹۸	سال ۹۹	سال ۱۴۰۰
%۹	%۶	%۵	%۵	%۵
جمع کل: %۳۰				

جدول شماره ۵۴: آمار تفکیکی پستهای مدیریتی زنان در دستگاههای اجرایی استان خراسان

رضوی - گزارش انتهای سال ۱۳۹۶

تعداد	سمت
۳۹	مدیر کل - معاون
۱۷۲	رئیس مرکز - رئیس اداره - رئیس دانشگاه
۵۳	مدیر گروه - عضو هیئت علمی - کارشناس مسئول
۲۹۶	سایر
۱	نمایندگان زن مجلس شورای اسلامی از استان خراسان رضوی
۳۰۵	دهیاران زن استان خراسان رضوی
۱۲	اعضای زن شورای شهر استان خراسان رضوی
---	اعضای زن شورای روستایی استان خراسان رضوی
۸۷۸	جمع نهایی

جدول شماره ۵۵: وضعیت تعداد مدیران زن در استانداری، فرمانداریها و بخشداری های استان

خراسان رضوی در پایان سال ۹۶

نام استان	معاون استاندار	مدیرکل	فرماندار		معاون مدیرکل	معاون فرماندار	بخشدار		رئیس اداره/رئیس گروه	رئیس مرکز	جمع
			عنوان شهرستان	تعداد			عنوان بخش	تعداد			
خراسان رضوی	-	۲ مدیرکل (دفتر امور بانوان - دفتر جذب و سرمایه گذاری)	-	-	۳	-	-	-	۳ رئیس گروه ۲۲ کارشناس مسئول	-	۱۰

استان خراسان رضوی در سال ۹۶ در تعداد مدیران پایه و میانی زن استانداری‌ها در میان ۳۱ استان رتبه ۱۶ را به خود اختصاص داده است. سیستان و بلوچستان دارای بالاترین و قم دارای پایین‌ترین تعداد مدیران در این گروه است

استان خراسان رضوی و ۱۲ استان دیگر در سال ۹۶ فاقد مدیران زن در بخش‌داری‌ها می‌باشند. استان فارس دارای بالاترین تعداد مدیران در این گروه است

استان خراسان رضوی و ۸ استان دیگر در سال ۹۶ فاقد مدیران پایه و میانی زن در فرمانداری‌ها می‌باشند. گیلان دارای بالاترین تعداد مدیران در این گروه است

ه - توصیف وضع مشارکت مدنی زنان

سازمان‌های مردم نهاد (سمن)

سازمان غیر دولتی NGO در کلی‌ترین معنایش به سازمانی اشاره می‌کند که مستقیماً بخشی از ساختار دولت محسوب نمی‌شود، اما نقش بسیار مهمی به عنوان واسطه بین فرد فرد مردم و قوای حاکم و حتی خود جامعه ایفا می‌کند. بسیاری از سازمان‌های مردم نهاد غیر انتفاعی هستند، بودجه این سازمان‌ها از طریق کمک‌های مردمی یا سازمان‌های دولتی تامین می‌شود. بعضی از سازمان‌های مردم نهاد نیمه مستقل وظایف و کارهای دولتی را نیز انجام می‌دهند.

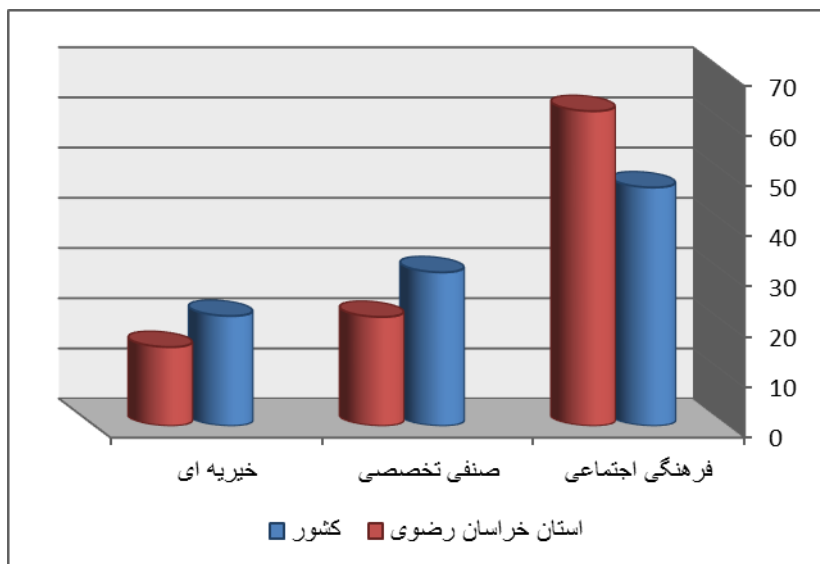
سازمان‌های مردم نهادی که موسسین و اداره کنندگان آن‌ها زنان باشند و یا سمن‌هایی که تمامی اهداف و یا یک بند از اساس نامه آن‌ها در رابطه با زنان و خانواده باشد در زمره سازمان‌های مردم نهاد فعال در حوزه زنان فرار می‌گیرند.

جدول زیر تعداد و توزیع درصد سمن‌های زنان کشور و استان خراسان رضوی را به تفکیک فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی، صنفی - تخصصی و خیریه‌ای نشان می‌دهد. در سال‌های ۹۶ - ۱۳۹۳ کل سمن‌های زنان استان خراسان رضوی روند نوسانی داشته و سمن‌های کشور روند صعودی داشته است، میزان کل سمن‌های زنان استان خراسان رضوی در سال ۱۳۹۳ از ۰/۴ سمن در هر صد هزار زن استان خراسان رضوی به ۲/۴ سمن در هر صد هزار زن در سال ۱۳۹۶ افزایش یافته است. میزان سمن‌های زنان استان از میزان سمن‌های زنان کشور در تمام سال‌ها کمتر بوده است. سمن‌های فرهنگی - اجتماعی بیشترین سهم سمن‌های زنان را در کل کشور به خود اختصاص داده‌اند. بیشترین سمن‌ها زنان استان در سال‌های مورد بررسی فرهنگی - اجتماعی بوده. در سال ۱۳۹۳ سمن‌های فرهنگی - اجتماعی سهم ۷۴/۴ درصدی داشته و در سال ۱۳۹۶ با کاهش به ۶۲/۷ درصد از مجموع سمن‌ها رسیده‌اند.

جدول شماره ۵۶: تعداد و توزیع درصد سمن‌های زنان کشور و استان خراسان رضوی به تفکیک نوع فعالیت در سال‌های ۹۶ - ۱۳۹۳

میزان کل سمن (در صد هزار نفر جمعیت)	درصد				تعداد				سال	شرح
	کل سمن	خبریه ای	صنفی تخصصی	فرهنگی اجتماعی	کل سمن	خبریه ای	صنفی تخصصی	فرهنگی اجتماعی		
۲/۱۸	۱۰۰	۱۵/۲	۲۰/۳	۶۴/۴	۱۷۰۱	۲۵۹	۳۲۶	۱۰۹۶	۱۳۹۳	کل کشور
۲/۹۶	۱۰۰	۱۷/۲	۲۶/۱	۵۶/۷	۲۳۳۳	۴۰۱	۶۱۰	۱۳۲۲	۱۳۹۴	
۳/۳۴	۱۰۰	۲۱/۱	۲۹/۸	۴۸/۴	۲۶۷۰	۵۶۳	۷۹۵	۱۲۹۳	۱۳۹۵	
۳/۳۶	۱۰۰	۲۱/۹	۳۰/۶	۴۷/۵	۲۷۲۲	۵۹۶	۸۳۲	۱۲۹۳	۱۳۹۶	
۰/۴	۱۰۰	۱۲/۸	۱۲/۸	۷۴/۴	۱۵۶	۲۰	۲۰	۱۱۶	۱۳۹۳	استان خراسان رضوی
۰/۸	۱۰۰	۱۱/۲	۱۱/۲	۷۷/۵	۱۷۸	۲۰	۲۰	۱۳۸	۱۳۹۴	
۲/۴	۱۰۰	۱۵/۷	۱۰/۸	۶۲/۷	۱۶۶	۲۶	۱۸	۱۰۴	۱۳۹۵	
۲/۴	۱۰۰	۱۵/۷	۲۱/۷	۶۲/۷	۱۶۶	۲۶	۳۶	۱۰۴	۱۳۹۶	

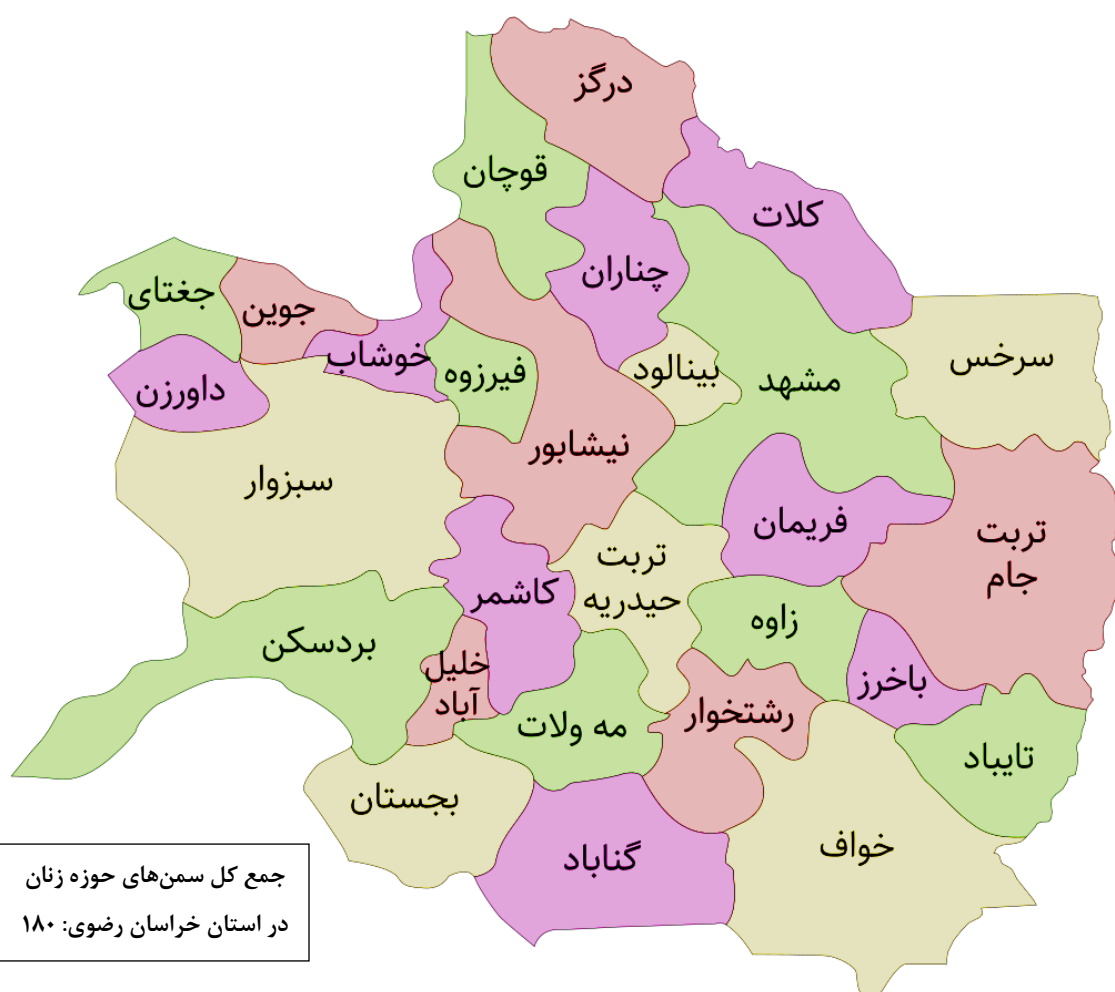
ماخذ: محاسبه شده بر اساس آمار ارائه شده توسط معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری

نمودار شماره ۱۹: توزیع درصد سمن‌های زنان کشور و استان خراسان رضوی به تفکیک نوع فعالیت در سال ۱۳۹۶

نمودار شماره ۲۰: توزیع تعداد سمن‌های زنان استان خراسان رضوی به تفکیک نوع فعالیت در سال ۱۳۹۶

جمع کل سمن‌های حوزه زنان
در استان خراسان رضوی: ۱۸۰

نقشه شماره ۷: سمن‌های حوزه زنان به تفکیک شهرستان

جدول زیر تعداد و توزیع درصد سمن‌های فرهنگی - اجتماعی زنان کشور و استان خراسان رضوی را به تفکیک فعالیت‌های فرهنگی - هنری - علمی - آموزش و پژوهش - حمایتها و خدمات و انجمن‌های مذهبی نشان می‌دهد.

در سال‌های ۹۶ - ۱۳۹۳ کل سمن‌های فرهنگی - اجتماعی زنان استان خراسان رضوی و کشور روند نوسانی داشته است، تعداد کل سمن‌های فرهنگی - اجتماعی زنان در استان خراسان رضوی از ۱۴ سمن در سال ۱۳۹۳ به ۵۴ سمن در سال ۱۳۹۶ افزایش یافته است، سمن‌های فرهنگی - هنری بیشترین سهم سمن‌های فرهنگی - اجتماعی زنان را در کل کشور به خود اختصاص داده‌اند. بیشترین سمن‌های فرهنگی - اجتماعی زنان استان در سال‌های مورد بررسی فرهنگی - هنری بوده، در سال ۱۳۹۳ سمن‌های فرهنگی - هنری سهم ۴/۷۱ درصدی داشته و در سال ۱۳۹۶ با کاهش، به ۶۸/۵ درصد از مجموع سمن‌ها رسیده است.

جدول شماره ۵۷: تعداد و توزیع درصد سمن‌های فرهنگی - اجتماعی زنان کشور و استان خراسان رضوی به تفکیک نوع فعالیت در سال‌های ۹۶ - ۱۳۹۲

شرح	سال	تعداد					درصد				
		فرهنگی، هنری	علمی آموزش و پژوهش	حمایت‌ها و خدمات اجتماعی	انجمن‌های مذهبی	کل	فرهنگی، هنری	علمی آموزش و پژوهش	حمایت‌ها و خدمات اجتماعی	انجمن‌های مذهبی	کل
کل کشور	۱۳۹۳	۶۱۷	۱۰۸	۲۴۲	۱۲۹	۱۰۹۶	۵۶/۳	۹/۹	۲۲/۱	۱۱/۸	۱۰۰
	۱۳۹۴	۸۵۶	۱۰۲	۲۴۵	۱۱۹	۱۳۲۲	۶۴/۸	۷/۷	۱۸/۵	۹/۰	۱۰۰
	۱۳۹۵	۹۰۲	۵۷	۱۱۹	۲۱۵	۱۲۹۳	۶۹/۸	۳/۴	۹/۲	۱۶/۶	۱۰۰
	۱۳۹۶	۸۸۵	۵۷	۱۲۶	۲۲۵	۱۲۹۳	۶۸/۴	۴/۴	۹/۷	۱۷/۴	۱۰۰
استان خراسان رضوی	۱۳۹۳	۱۰	۱	۳	۰	۱۴	۷۱/۴	۷/۱	۲۱/۴	۰/۰	۱۰۰
	۱۳۹۴	۱۹	۲	۳	۰	۲۴	۷۹/۲	۸/۳	۱۲/۵	۰/۰	۱۰۰
	۱۳۹۵	۴۸	۱	۶	۱۰	۶۵	۷۳/۸	۱/۵	۹/۲	۱۵/۴	۱۰۰
	۱۳۹۶	۳۷	۰	۶	۱۱	۵۴	۶۸/۵	۰/۰	۱۱/۱	۲۰/۴	۱۰۰

ماخذ: محاسبه شده بر اساس آمار ارائه شده توسط معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری

سمن‌های صنفی - تخصصی زنان به تفکیک نوع فعالیت

جدول زیر تعداد و توزیع سمن‌های صنفی - تخصصی زنان کشور و استان خراسان رضوی را به تفکیک فعالیت‌های کار آفرینی، حرفه آموزی و اشتغالی زایی، بهداشت و سلامت، حقوقی و ترویجی، زیست محیطی و شبکه‌های تخصصی را نشان می‌دهد.

در سال‌های ۹۶ - ۱۳۹۳ کل سمن‌های صنفی - تخصصی زنان استان خراسان رضوی و کشور روند صعودی داشته است. تعداد کل سمن‌های صنفی تخصصی زنان استان خراسان رضوی از ۹ سمن در سال ۱۳۹۳ به ۳۴ سمن در سال ۱۳۹۶ افزایش یافته است. سمن‌های بهداشت و سلامت بیشترین سهم سمن‌های صنفی - تخصصی زنان را در کل کشور به خود اختصاص داده‌اند. در سال ۱۳۹۳ بیشترین سمن‌های صنفی - تخصصی زنان استان خراسان رضوی کار آفرینی، حرفه آموزی و اشتغالی زایی بوده و سهم ۴۴/۴ درصدی از مجموع سمن‌ها را داشته است. در سال‌های ۱۳۹۴، ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ بیشترین سمن‌های صنفی - تخصصی زنان استان خراسان رضوی، بهداشت و سلامت بوده و سهم ۴۷/۴، ۴۲/۴، ۵۲/۹ درصدی از مجموع سمن‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول شماره ۵۸: تعداد و توزیع درصد سمن‌های صنفی - تخصصی کشور و استان خراسان رضوی به تفکیک نوع فعالیت در سال‌های ۹۶ - ۱۳۹۳

شرح	سال	تعداد					درصد					
		کل	شبکه‌های تخصصی	زیست محیطی	حقوقی و ترویجی	بهداشت و سلامت	کار آفرینی حرفه آموزی و اشتغالی زایی	کل	شبکه‌های تخصصی	زیست محیطی	حقوقی و ترویجی	بهداشت و سلامت
کل کشور	۱۳۹۳	۸۶	۷	۷۶	۲۲	۱۵۵	۳۴۶	۷	۷۶	۲۲	۱۵۵	۲۴۰
	۱۳۹۴	۱۰۲	۱۵	۹۷	۲۴	۳۷۲	۶۱۰	۱۵	۹۷	۲۴	۳۷۲	۲۱۵
	۱۳۹۵	۱۳۷	۶	۸۹	۲۸	۵۳۵	۷۹۵	۶	۸۹	۲۸	۵۳۵	۱۱۲
	۱۳۹۶	۱۴۳	۶	۹۱	۳۰	۵۶۲	۸۳۲	۶	۹۱	۳۰	۵۶۲	۱۰۸
استان خراسان رضوی	۱۳۹۳	۴	۰	۲	۰	۳	۹	۰	۲	۰	۳	۲۲
	۱۳۹۴	۴	۱	۵	۰	۹	۱۹	۱	۵	۰	۹	۲۶
	۱۳۹۵	۱۲	۰	۶	۱	۱۴	۳۳	۰	۶	۱	۱۴	۱۸
	۱۳۹۶	۱۰	۰	۵	۱	۱۸	۳۴	۰	۵	۱	۱۸	۱۴

ماخذ: محاسبه شده بر اساس آمار ارائه شده توسط معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری

سمن‌های خیریه‌ای زنان به تفکیک نوع فعالیت

جدول زیر تعداد و درصد سمن‌های خیریه‌ای زنان کشور و استان خراسان رضوی را به تفکیک فعالیت‌های خدمات خیریه‌ای و صندوق‌های قرض الحسنه نشان می‌دهد. در سال‌های ۹۶ - ۱۳۹۳ کل سمن‌های خیریه‌ای زنان استان خراسان رضوی و کشور روند صعودی داشته است و تعداد کل سمن‌های خیریه‌ای زنان استان خراسان رضوی از ۴ سمن در سال ۱۳۹۳ به ۶۷ سمن در سال ۱۳۹۶ افزایش یافته است. در تمام سال‌های مورد بررسی سمن‌هایی که خدمات خیریه‌ای ارائه می‌دهند بیشترین تعداد سمن‌های خیریه‌ای زنان استان خراسان رضوی را به خود اختصاص داده اند.

جدول شماره ۵۹: تعداد و توزیع درصد سمن‌های خیریه‌ای زنان کشور و استان خراسان رضوی به تفکیک نوع فعالیت در سال‌های ۹۶ - ۱۳۹۳

شرح	سال	تعداد			درصد	
		خدمات خیریه‌ای	صندوق‌های قرض الحسنه	کل	خدمات خیریه‌ای	صندوق‌های قرض الحسنه
کل کشور	۱۳۹۳	۲۵۲	۷	۲۵۹	۹۷/۳	۲/۷
	۱۳۹۴	۳۹۷	۴	۴۰۱	۹۹/۰	۱/۰
	۱۳۹۵	۵۶۱	۲	۵۶۳	۹۹/۶	۰/۴
	۱۳۹۶	۵۹۴	۲	۵۹۶	۹۹/۷	۰/۳
استان خراسان رضوی	۱۳۹۳	۴	۰	۴	۱۰۰	۰
	۱۳۹۴	۶	۰	۶	۱۰۰	۰
	۱۳۹۵	۵۵	۰	۵۵	۱۰۰	۰
	۱۳۹۶	۶۷	۰	۶۷	۱۰۰	۰

ماخذ: محاسبه شده بر اساس آمار ارائه شده توسط معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری

فصل دوم

پتانسیل ها و محدودیت ها استان

در قسمتهای قبلی سند، به بررسی وضعیت استان در حوزه‌های مختلف پرداخته شد. بر اساس داده‌های آماری و یافته‌های تحقیق، چالشها و تنگناهایی در استان وجود دارد که در تعدادی از آنها، استان خراسان رضوی از سطوح میانگین کشوری بالاتر و در برخی پایین تر است. در قسمت ذیل نقاط قوت، ضعف، فرصتها و قوت‌های استان (SWOT) در حوزه زنان و خانواده آمده است :

نقاط قوت

- ✓ وجود عناصر غنی فرهنگی، تاریخی، مذهبی از جمله آداب و رسوم کهن سنتی، هنرهای سنتی و ...
- ✓ وجود دشت‌های وسیع و هموار با اراضی مستعد کشاورزی و امکان تنوع کشت
- ✓ وجود جاذبه‌های متعدد گردشگری طبیعی و تاریخی
- ✓ وجود ذخایر معدنی متعدد (سنگهای تزئینی و ...)
- ✓ برخورداری از طیف وسیعی از محصولات و قابلیت‌های کشاورزی (پسته، زعفران، گیاهان دارویی، طیور، آبزیان، دام و...)
- ✓ حضور تجار فعال در سطوح ملی و بین المللی
- ✓ وجود نیروهای متخصص و دانشگاهی
- ✓ برخورداری از بازار صنایع دستی (قالی بافی، گلیم بافی، جاجیم، سفال و ...)
- ✓ نرخ پایین بیکاری زنان بویژه در زنان روستایی

نقاط ضعف

- * ضعف نسبی در برخورداری از زیر ساختهای تولیدی و زیر بنایی و گردشگری
- * پایین بودن شاخص‌های توسعه روستایی
- * کمبود نسبی مراکز فرهنگی، هنری و ورزشی
- * کمبود نسبی تشکلهای مردم نهاد در حوزه زنان
- * کمبود نسبی مراکز بهداشتی و درمانی
- * نرخ بالای بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی بویژه دارندگان مدارک تحصیلی فوق لیسانس و دکتری
- * عدم وجود بانک اطلاعات کامل و جامع در حوزه زنان
- * بالا بودن نرخ بسیاری از آسیبهای اجتماعی زنان در استان در مقایسه با کشور
- * سنتی بودن شیوه‌های تولید

- * نبود برنامه جامع ارتقا سلامت جسمی و روانی دختران در آموزش و پرورش
- * پایین بودن سهم زنان در سطوح مدیریتی و تصمیم‌گیریهای اقتصادی
- * نابرابری دستمزد زنان و مردان در شرایط یکسان و استفاده از زنان به عنوان نیروی کار ارزان
- * فقدان تشکلهای سازمانی و صنفی زنان و ساختارهای تقویت‌کننده پولی مالی و اعتباری جهت توسعه فعالیتهای نهادینه اقتصادی زنان
- * ضعف سیستمهای حمایت‌های اجتماعی از زنان سالمند
- * عدم برنامه ریزی و امکانات مناسب برای استفاده بهینه از اوقات فراغت به خصوص در زنان خانه دار
- * آموزش ناکافی بهداشت بلوغ و آرایه آن در زمان نامناسب
- * کاهش کیفیت زندگی و تغییر الگوی بیماری‌ها و افزایش بیماری‌های غیر واگیر مانند چاقی دیابت و بیماری‌های روانی مانند افسردگی اضطراب و ... در اثر تغییر سبک زندگی
- * عدم پوشش بیمه ای کلیه زنان شاغل در بخش رسمی
- * ناکارآمدی ساز و کار پوشش بیمه ای و فرار بیمه ای کارفرمایان در بخش‌های کارگری
- * عملکرد نامناسب بیمه اجتماعی در بازار غیر رسمی
- * عدم توانایی مالی زنان خانه دار برای بهره‌مندی از بیمه‌های خویش فرما و عدم حمایت در قوانین تامین اجتماعی از زنان خانه دار
- * وجود موانع در برابر تاسیس فعالیت و مشارکت سازمان‌های غیر دولتی در برنامه‌های کنترل و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی زنان
- * کمبود حمایت‌های اجتماعی از زنان در معرض آسیب و آسیب دیده
- * وجود مقررات دست و پاگیر و طولانی بودن مراحل تاسیس برای راه اندازی و ثبت سازمانهای مردم نهاد در حوزه زنان و خانواده

فرصت‌ها

- ✓ امکان دسترسی به بازارهای برون مرزی
- ✓ امکان برقراری و گسترش مبادلات فرهنگی و تجاری با افغانستان
- ✓ وجود بارگاه ملکوتی امام هشتم (ع)
- ✓ وجود تعداد کثیری کارآفرین در صنایع و واحدهای تولیدی متوسط و بزرگ
- ✓ نرخ بالای مشارکت اقتصادی زنان
- ✓ نرخ بالای باسوادی زنان بویژه در مقاطع تحصیلی دانشگاهی
- ✓ افزایش سن امید به زندگی

تهدیدها

- ❖ اثرات منفی نزدیک بودن به مرز از جمیع مشکلات بهداشتی، قاچاق ف اعتیاد و ...
- ❖ محدودیت‌های منطقه ای و مکانی
- ❖ مهاجرت اتباع بیگانه فاقد مدارک هویتی و رسمی و نهایتاً ازدواجهای غیر رسمی زنان استان با این گروه‌ها
- ❖ نرخ رو به رشد زنان سرپرست خانوار
- ❖ حاشیه نشینی در شهرهای بزرگ
- ❖ کودک همسری بویژه در شهرستانهای کوچک
- ❖ بالا بودن نرخ طلاق
- ❖ تاخیر در ازدواج و افزایش سن ازدواج
- ❖ کاهش متوسط بعد خانوار
- ❖ عدم تمایل زنان به ازدواج مجدد بعد طلاق یا فوت همسر
- ❖ ضعف گرایش زوجین جوان به فرزندآوری
- ❖ بروز طلاق‌های عاطفی و تغییرات در کارکردهای خانواده
- ❖ روند رو به رشد سالمندی در هرم جمعیت
- ❖ وجود ظلم و خشونت خانگی علیه زنان و کودکان
- ❖ به خطر افتادن سلامت روانی جسمی و اجتماعی والدین و فرزندان در اثر افزایش طلاق و افزایش زنان خود سرپرست

فصل سوم

اولویت بندی مسائل زنان

اهداف بلند مدت

- ✓ تقویت کارکرد خانواده و جایگاه زن در آن
- ✓ افزایش سطح باسوادی زنان
- ✓ ایجاد اشتغال پایدار و مولد مبتنی بر قابلیت‌ها و فرستهای استان
- ✓ افزایش سهم زنان از نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی و توانمند سازی زنان آسیب دیده و در معرض آسیب
- ✓ ارتقاء سطح سلامت و بهداشت زنان
- ✓ -ارتقاء سرمایه اجتماعی و فرهنگی زنان و خانواده
- ✓ شایسته سالاری در مدیریت و اداره جامعه
- ✓ افزایش مشارکت گروه‌های مختلف زنان در نظام تصمیم گیری و تصمیم سازی از طریق مجامع
- ✓ مشورتی زنان
- ✓ توسعه صنعت گردشگری تاریخی، فرهنگی، طبیعت گردی و زیارت
- ✓ توسعه پوشش خدمات بیمه ای بویژه در مناطق روستایی
- ✓ و گسترش تشکل‌ها و مشارکت‌های مردمی زنان در فرایند توسعه همه جانبه استان
- ✓ ارتقاء سطح مهارت و آگاهی زنان در بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی
- ✓ ایجاد انگیزه و مشوق برای جذب سرمایه گذاران ملی و بین المللی
- ✓ تبدیل شدن به قطب پزشکی و علمی و ساماندهی گردشگری سلامت

اهم اقدامات در راستای کاهش آسیب‌ها و مشکلات اولویت دار استان

جدول ذیل آسیبها، مخاطرات و مسایل اولویت در استان را نشان می دهد یافته ها حاکی ازان است که کودک همسری (ازدواج دختران کمتر از ۱۵ سال) و اعتیاد زنان و دختران ۱۸ تا ۲۴ سال مهمترین آسیب های حوزه زنان در استان خراسان رضوی است و به لحاظ تعداد بالاترین میزان را در میان سایر استانهای کشور دارد.

پس از این دو آسیب تعداد زنانی که سرپرستی خانواده را بر عهده دارند در رتبه بعدی قرار میگیرد دو مورد از عوامل موثر در سرپرستی بانوان طلاق و فوت همسران است استان خراسان رضوی با توجه به اینکه طی سالهای اخیر رتبه های بالای طلاق را داشته است لذا زنان سرپرست خانوار بویژه زنانی که به علت طلاق از همسران سرپرست شده اند در این استان از میانگین کشوری بالاتر بوده و رتبه دوم و سوم را در میان سایر استانها به خود اختصاص داده است.

فرار دختران و زنان از منزل آسیب و مشکل بعدی است که تعداد آن در استان خراسان رضوی بالا و از میانگین کشور بالاتر است هفتمین آسیب و مشکل اولویت را در استان کاهش ازدواج در جمعیت و سن ازدواج میبشد در این شاخص نیز امارها نشان میدهند استان خراسان رضوی وضعیت نامناسب تری نسبت به کشور دارد.

برخی از مشکلاتی که درسطرهای فوق الذکر آمد ناشی از حاشیه نشینی در شهرهای بزرگ این استان بویژه شهرستان مشهد است ۵۰ درصد جمعیت استان در شهر مشهد سکونت دارند از حدود ۳ میلیون جمعیت این شهر نزدیک به ۵۰ درصد در حاشیه شهر سکونت دارند با توجه به کمبود امکانات آموزشی، فرهنگی، اقتصادی و... در این مناطق بسیاری از آسیبها که در طی سالهای اخیر در این استان روند نزولی پیدا کرده از این مناطق منشاء میگیرد لذا سازماندهی امور فرهنگی و آموزشی حاشیه میتواند به نحو مطلوبی در کاهش آسیبها عمده اساسی این استان موثر واقع شود.

در بحث اولویتها، ۷ محور به شرح جدول ذیل اعلام شده .، این اولویت ها بر اساس سرشماری سال ۹۵ و وضعیت استان در مقایسه با میانگین کشوری مد نظر قرار گرفته است . در ۷ محور مذکور وضعیت استان مطلوب نیست لذا عمده برنامه هایی که در ادامه سند تدوین و ارایه شده است حول موضوعات ازدواج (کاهش ازدواج ، کودک همسری) ، اعتیاد ، طلاق و تبعات حاصل از آن (تعداد زنان فاقد همسر بر اثر طلاق ، زنان بد سرپرست و بی سرپرست)و همچنین فرار دختران و زنان از منزل می باشد .

لازم به ذکر است برخی از شاخص ها عمده در استان خراسان رضوی در حوزه زنان وضعیت مطلوبی دارد که به همین لحاظ از ذکر آن در جدول به عنوان مشکلات خودداری شد که دو مورد از عمده ترین آنها عبارتند از نرخ اشتغال زنان و میزان با سوادی زنان امارهای رسمی حاکی از آن است که وضعیت اشتغال زنان در استان مناسب بوده و فاصله معناداری با میانگین کشوری دارد نرخ اشتغال زنان استان نزدیک به ۸۳ درصد میباشد حدود ۷ درصد بالاتر از کشور است به صورتی که نرخ اشتغال زنان این استان در میان سایر استانها رتبه دوم را به خود اختصاص داده و شاخص مطلوبی است همچنین میزان با سوادی زنان در سنین ۶ سال و بالاتر در استان خراسان رضوی بیش از ۸۶ درصد است و رتبه ششم را در میان استانهای کشور دارد تعداد زنان با سواد این استان از میانگین کشور بالاتر است. هرچند این شاخص ها در استان در شرایط کنونی مناسب و مطلوب است اما نیازمند برنامه ریزی برای سالهای آتی بوده و در فصول بعدی به آن اشاره شده و برای آنها نیز برنامه تهیه شده است . ضمنا در فصل ششم کودک همسری (ازدواج های نامتعارف) طلاق و ازدواج در قالب یک اثر (تقویت و تحکیم بنیان) ، شاخص های فرار زنان و دختران و اعتیاد در میان زنان و دختران در قالب یک اثر (کاهش ناهنجاری های اجتماعی) و شاخص های اشتغال و بیکاری در قالب اثر (افزایش نقش زنان در فعالیتهای اقتصادی و ارتقای شاخص های اقتصادی استان) آمده و خروجی و برنامه مورد نظر برای آنها تدوین گردیده است .

جدول: اولویت مسائل نیازمند بهبود وضعیت زنان استان خراسان رضوی

ردیف	مشکل	میانگین استان	رتبه استان در کشور
۱		۶۸۲۰	اول
۲	زنان معتاد دستگیر شده در رده سنی ۱۸ تا ۲۴ سال از کل زنان معتاد و دستگیر شده	٪۱۰۰	اول
۳	تعداد خانواده هایی که زنان سرپرستی ان را بر عهده دارند	۲۵۸۹۰۸	دوم
۴	میزان زنان بی همسر بر اثر طلاق همسر در جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر از زنان	۲/۳	سوم
۵	میزان طلاق ثبت شده در هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر	۴/۷۷	ششم
۶	میزان فرار دختران و زنان از منزل در هر هزار نفر جمعیت زن	۵/۸۰	نهم
۷	میزان ازدواج ثبت شده در هر هزار نفر جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر	۱۱/۶۴	شانزدهم

- ✓ اجرای برنامه‌های اجتماع محور در راستای پیشگیری از اعتیاد
- ✓ برگزاری کارگاه‌های آموزشی جهت اشتغال و توانمند سازی زنان سرپرست خانوار
- ✓ پوشش بیمه ای زنان سرپرست خانوار در قالب بیمه‌های تامین اجتماعی روستایی و عشایر
- ✓ توسعه و گسترش مراکز مشاوره و رشد کارآفرینی ویژه زنان
- ✓ برگزاری جشنواره ها، نمایشگاهها، نشریات و ... جهت معرفی توانمندیهای بانوان
- ✓ تهیه بانک اطلاعات جامع از کلیه اقشار و گروه‌های زنان
- ✓ ایجاد دهکده‌های توریستی و مجتمع‌های گردشگری، فرهنگی و طبیعت گردی
- ✓ حمایت از سازمانهای مردم نهاد در حوزه‌های مختلف بویژه اجتماعی و اقتصادی
- ✓ تهیه سند جامع سلامت زنان و پیوسته‌های آن
- ✓ ایجاد شرایط تحصیل و سواد آموزی برای دختران لازم‌التعلیم و بازمانده از تحصیل
- ✓ توسعه زمینه‌های قانونی لازم برای پوشش حداکثری نظام جامع تامین اجتماعی گروه‌های مختلف زنان و خانواده
- ✓ توسعه زیرساختها و اجرای طرح‌های تامین خدمات مورد نیاز سلامت زنان
- ✓ ایجاد شبکه‌های تخصصی سازمانهای مردم نهاد در امر زنان و خانواده
- ✓ زمینه سازی جهت حضور موثر و فعال زنان در مجامع بین المللی جهت معرفی جایگاه و چهره واقعی زن ایرانی
- ✓ افزایش مشارکت زنان در سطوح تصمیم سازی و تصمیم گیری کشور
- ✓ توان افزایی زنان مدیر و نخبه

فصل چهارم
تجزیه و تحلیل
با تاکید بر علل و زنجیره عوامل

تغییرات جمعیتی

رشد شهرنشینی و کم رونق شدن روستاها طی ۱۰ ساله اخیر هم معلول عوامل متعدد است و هم خود عامل مسایل و مصائب فراوانی شده است افزایش مهاجرت از روستاها به شهرها، ناشی از عدم توازن رشد و توسعه در میان شهرها و روستاهاست. همچنین خشکسالی های اخیر باعث از بین رفتن بسیاری از مشاغل در روستاها و نهایتاً مهاجرت شده است. مهاجرت های بی رویه و بدون آماده سازی زیر ساختها در شهرها بویژه در کلان شهر مشهد سبب رشد حاشیه نشینی و آسیب های اجتماعی فراوانی شده که مرکز آنها در حاشیه شهر است

برای جلوگیری از مهاجرت بیشتر و بازگشت افراد به روستاها ضمن اینکه باید زمینه رشد در روستاها فراهم شود، ایجاد امکانات اشتغال در روستاها، تغییر الگوی کشت، توجه به صنایع دستی روستایی و گیاهان دارویی به عنوان اشتغال های خرد بانوان و توسعه بوم گردی روستایی باید در دستور کار مسئولین استان و جزء اقدامات مهم و اولویت دار قرار گیرد.

مقایسه درصد جمعیت در گروه های سنی مختلف حاکی از آنست که جمعیت زنان در گروه سنی ۰ تا ۱۴ سال در فاصله سالهای ۸۵ تا ۹۵ تغییر چندانی نداشته است، از درصد زنان ۱۵ تا ۶۴ سال کاسته شده و به جمعیت ۶۵ سال و بیشتر افزوده شده است. هر چند این تغییرات بسیار ناچیز و نامحسوس است اما نشان دهنده آنست که جمعیت زنان استان در حال پیر شدن بوده و در آینده در استان نیز همانند کشور با پیری جمعیت زنان مواجه است.

طبق آمار و اطلاعات سرشماری سال ۹۵ بیش از ۸/۵ درصد از زنان سرپرست خانوار کشور در استان خراسان رضوی هستند. هر چند تعداد زنان سرپرست خانوار طی سالهای ۸۵ تا ۹۵ افزایش یافته است اما در صد این خانوارها از سال ۹۰ تا ۹۵ بدون تغییر باقیمانده است.

با توجه به اینکه استان خراسان رضوی با داشتن بیش از ۲۵۰ هزار زن سرپرست خانوار در سال ۹۵ رتبه دوم را به خود اختصاص داده است لذا توجه بیشتر مسئولین استان به این گروه و برنامه ریزی برای ساماندهی آنان بویژه اشتغال آنان را می طلبد.

بیشترین علل مهاجرت به استان خراسان رضوی برای مردان پیروی از خانواده، جستجوی کار و تحصیل است در زنان بیشترین علل مهاجرت با تفاوت بسیار زیاد با سایر عوامل، پیروی از خانواده می باشد پس از آن تحصیل قرار می گیرد. الب توجه آنکه حدود ۳ درصد از زنان بدلیل دستیابی به مسکن مناسب تر و نزدیک به ۲ درصد برای یافتن شغل به ایت استان مهاجرت می کنند .

ازدواج و طلاق و آسیب‌های اجتماعی

میزان ازدواج ثبت شده در استان (تعداد ازدواج در هزار نفر جمعیت) از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ روند کاهشی داشته است.

درصد رشد سالانه تعداد ازدواج‌ها طی سالهای ۹۵- در نقاط شهری منفی بوده است و استان خراسان رضوی از این حیث رتبه ۲۱ را دارد. جالب توجه آنکه رشد سالانه تعداد ازدواج ثبت شده در همین مقطع زمانی در روستا، در استان نیز به طبع کشور، خیلی بیشتر از شهر منفی بوده است. به عبارت دیگر طی این سالها ازدواج در روستاها خیلی بیشتر از شهرها کم شده است که یکی از مهمترین علل آن خشکسالی‌های اخیر و مهاجرت مردان از روستا به شهر برای یافتن شغل است.

میانگین سن در اولین ازدواج طی سالهای ۸۵ تا ۹۵ در مردان افزایش و در زنان کاهش یافته است. با توجه به اینکه در کشور ما مردان نان آور خانواده هستند، بخشی از افزایش سن ازدواج در مردان ناشی از بیکاری جوانان بویژه فارغ التحصیلان دانشگاهی دارای مدرک تحصیلی لیسانس (که بیشترین سهم را در بین بیکاران دارند) می‌باشد.

به طور کلی اختلاف سن زوجین روند افزایشی را در سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ داشته است، به طوری که در سال ۱۳۸۵، اختلاف سن زن و مرد ۲/۵ سال بوده و در سال ۱۳۹۵ به ۴/۴ سال افزایش یافته است.

نرخ ثبت طلاق در ۴۰ سال گذشته همواره با نوساناتی رشد داشته است، اما از سال ۱۳۸۰ تاکنون افزایش این شاخص رشد بیشتری را نشان می‌دهد. کمترین نرخ ثبت طلاق در سال‌های بعد از انقلاب اسلامی، مربوط به دهه اول و دوم بعد از انقلاب است. در سال‌های اخیر نرخ طلاق در استان رو به افزایش است. به طوری که از ۳/۴ در سال ۱۳۸۵ به ۴/۸ در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است.

به طور کلی تعداد طلاق در استان از ۹۲۶۶ واقعه در سال ۱۳۸۵ به ۱۶۵۸۰ واقعه در سال ۱۳۹۵ رسیده است که به طور متوسط ۷۸ درصد رشد را نشان می‌دهد.

تعداد مردانی که در وضعیت طلاق بسر می‌برند بیش از زنان است. یکی از دلایل آن که زنان بیشتر از مردان در وضعیت طلاق به سر می‌برند، ناشی از گرایش و یافرفتهای کمتر زنان پس از طلاق به ازدواج مجدد در مقایسه با مردان است.

طی سالهای ۹۵-۸۵ میزان طلاق در نقاط شهری تقریباً دوبرابر شده و در نقاط روستایی به یک سوم تقلیل یافته است این امر با توجه به کاهش میزان ازدواج در روستا بیش از شهرها، قابل توجیه است.

درصد رشد سالانه تعداد طلاق طی دهه ی ۹۰-۱۳۸۵، نسبت به سالهای ۹۵-۱۳۹۰ با رشد قابل توجه همراه بوده است

شاخص نسبت طلاق به هر ۱۰۰ ازدواج در سال ۱۳۸۵ برابر ۱۲/۷ است. این شاخص طی سالهای ۸۵ تا ۹۵ با افزایش قابل توجهی همراه بوده و به بیش از ۲ برابر رسیده است.

نسبت طلاق به ازدواج در مناطق شهری نیز طی سال های ۹۵-۱۳۸۵ روند افزایشی داشته است. در مناطق روستایی نیز با یک دوره تاخیر از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ روند صعودی را آغاز کرده است. به طوریکه در سال ۱۳۹۵ در مناطق شهری در برابر هر ۱۰۰ ازدواج ۲۸/۸ طلاق و در مناطق روستایی در برابر هر ۱۰۰ ازدواج ۱۵/۴ طلاق به ثبت رسیده است.

نکته قابل توجه آنست که طی سالهای ۸۵ تا ۹۵ درصد طلاقها در خانواده‌هایی که ۴ سال از زندگی مشترک آنها می‌گذرد کاهش یافته و بر عکس درصد طلاقها در خانواده‌هایی که بیش از ۴ سال از زندگی مشترک آنها می‌گذرد طی این سالها افزایش یافته است

توزیع نسبی میانگین سن طلاق در سال ۱۳۹۵ برای مردان و زنان نشان میدهد که میانگین سن طلاق برای زنان ۲۹/۸ سال و برای مردان ۳۴/۸ سال است. الگوی سنی طلاق زوجین تا حد زیادی تابع الگوی سنی ازدواج است.

تعداد دادخواست های طلاق توافقی از ۱۸۰۶۵ مورد در سال ۱۳۹۲ به ۱۳۲۷۷ مورد در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است دادخواست‌های طلاق توافقی سال ۱۳۹۲ نسبت به سال ۱۳۹۵ حدود ۲۳/۷ درصد کاهش داشته است.

تعداد دادخواست‌های طلاق به درخواست زوجه از ۶۸۰۲ مورد در سال ۱۳۹۲ به ۶۴۷۵ مورد در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است دادخواست‌های طلاق به درخواست زوجه سال ۱۳۹۲ نسبت به سال ۱۳۹۵ حدود ۲/۲ درصد کاهش داشته است.

تعداد دادخواست‌های الزام به تمکین از ۱۰۷۶۴ مورد در سال ۱۳۹۲ به ۹۷۸۹ مورد در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است. الزام به تمکین سال ۱۳۹۲ نسبت به سال ۱۳۹۵ حدود ۱۰/۷ درصد کاهش داشته است. همچنین در سال ۱۳۹۲ تعداد دادخواست‌های مطالبه نفقه از ۱۷۴۳۵ مورد به ۱۳۷۳۱ مورد در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است.

بررسی وضعیت زناشویی نشان می‌دهد که طی سالهای ۹۵-۱۳۸۵، درصد زنان همسر دار و بدون همسر در اثر فوت همسر و طلاق با افزایش همراه بوده و درصد زنان هرگز ازدواج نکرده با کاهش رو به رو بوده است. این تغییرات می‌تواند ناشی از تحولات ساختار سنی جمعیت نیز باشد. طی سالهای ۸۵ تا ۹۵، درصد مردان همسر دار، بدون همسر بر اثر فوت همسر و بدون همسر بر اثر طلاق افزایش یافته است.

احتمال ازدواج مجدد در زنان بی همسر ۵۰ ساله و بیشتر، بسیار کمتر از مردان با همین شرایط می‌باشد که موجب بالا رفتن آمارهای مربوط به زنان سرپرست خانوار در گروه‌های سنی مذکور می‌باشد

یکی از پدیده‌های اجتماعی که در استان خراسان رضوی بیش از سایر نقاط کشور به چشم می‌خورد کودک همسری و ازدواج‌های زود هنگام و نامتعارف است. اینگونه ازدواج‌ها ضمن اینکه آسیب‌های اجتماعی فراوانی را بر جامعه تحمیل می‌کند، در سلامت این کودکان آثار مخربی دارد. بارداری در سنین پایین احتمال ابتلا به بسیاری از بیماری‌ها را افزایش می‌دهد ضمن اینکه فرزندان این قبیل مادران نیز دچار بیماری‌های متعددی هستند. موضوع پیشگیری از کودک همسری و آثار و تبعات منفی آن هم در ابعاد اجتماعی و هم سلامت زنان و خانواده باید مورد توجه برنامه ریزان و مسئولین ذیربط قرار گیرد.

در موضوع اعتیاد بیشترین زنان معتاد در سال ۱۳۹۵ در گروه‌های سنی ۱۸ تا ۲۴ سال بوده اند در صورتی که در مردان بیشترین تعداد مربوط به گروه‌های سنی زیر ۱۷ سال است.

اعتیاد در میان زنان استان بیش از زنان کشور است. با توجه به مهاجر پذیر بودن استان در همجواری با مرزهای کشور افغانستان که مرکز توزیع مواد مخدر است بخشی از این افراد از سایر استانها به این استان آمده و با دلایل مختلف به دام اعتیاد می‌افتند. البته آمارها حاکی از آنست که طی سالهای اخیر سن ابتلا به اعتیاد در زنان و دختران در حال کاهش است و نوع مواد مخدر جدید نیز که آثار آن دیرتر ظهور و بروز می‌کند، شاید در شناسایی به موقع و پیشگیری از این معضل موثر است.

سواد

طی سالهای ۹۵-۱۳۸۵، وضعیت زنان ساکن در نقاط شهری به لحاظ سواد و آموزش مناسب‌تر از وضعیت زنان و مردان ساکن روستایی و نامطلوب‌تر از مردان ساکن در نقاط شهری می‌باشد. بررسی آماری نشان می‌دهد که میزان باسوادی مردان و زنان در جمعیت ۶ ساله و بالاتر در سال ۱۳۹۵ و همچنین در نقاط شهری و روستایی تفاوت وجود دارد. در سال ۱۳۹۵ در نقاط شهری استان تفاوت نرخ باسوادی مردان و زنان در جمعیت ۶ ساله و بالاتر کمتر از نرخ باسوادی مردان و زنان در جمعیت ۶ ساله و بالاتر نقاط روستایی است (در نقاط شهری این تفاوت ۴/۵ و در نقاط روستایی ۹/۲ می‌باشد). نرخ باسوادی زنان روستایی کشور در سال ۱۳۸۵ برابر با ۶۸/۹ درصد بوده که در سال ۱۳۹۵ به ۷۲/۸ درصد رسیده است. این نرخ در استان از ۸۲/۲ درصد به ۸۵/۶ درصد افزایش یافته است. به عبارت دیگر طی ۱۰ سال (۹۵-۸۵) نرخ باسوادی زنان روستایی در استان و کشور تقریباً به یک میزان (نزدیک به ۴ درصد) افزایش داشته است این تغییر در مناطق شهری چه در استان و چه در کشور پایین است (نزدیک به ۲/۵ درصد) یعنی طی این سالها تعداد زنان روستایی که تحت تعلیمات سواد آموزی قرار گرفته اند نسبت به زنان شهری رشد بیشتری داشته است.

مشارکت اقتصادی

نرخ اشتغال زنان ۱۰ ساله و بالاتر استان، طی ۱۰ ساله اخیر روند کاهشی داشته است اما این نرخ در روستاها افزایش یافته و از ۸۶/۱ در سال ۸۵ به ۸۷/۵ در سال ۹۵ رسیده است. نرخ اشتغال استان از میانگین کشور بالاتر بوده و رتبه استان در این شاخص در میان سایر استانها دوم می‌باشد. نرخ بیکاری زنان ۱۰ ساله و بالاتر نیز همانند نرخ اشتغال زنان در کل استان روند افزایشی داشته است. مقایسه این نرخ بر اساس منطقه سکونت حاکی از آنست که نرخ بیکاری در میان زنان روستایی طی سالهای ۸۵ تا ۹۵ کاهش یافته است. به عبارت دیگر درصد زنان فعال روستایی شاغل در طول سالهای اخیر افزایش و درصد زنان فعال روستایی بیکار کاهش یافته است. این امر ناشی از اجرای برنامه‌های استان در راستای ارتقا توانمندیهای بانوان روستایی است که بخشی از این برنامه‌ها در حوزه اشتغال و فعالیتهای اقتصادی روستاست.

لازم به ذکر است همواره نرخ اشتغال زنان بسیار کمتر از نرخ اشتغال مردان بوده است.

تعداد زنان بیکار فارغ التحصیل دانشگاهی در استان در سال ۹۵ به میزان ۲۹۱۰۸ نفر بوده است. بر اساس نتایج سرشماری سال ۱۳۹۵، از مجموع ۲۳۱۸۴۵ نفر جمعیت بیکار در استان، ۲۸/۲ درصد آنان (۶۵۲۶۵ نفر) دارای تحصیلات عالی هستند. نسبت جمعیت مردان بیکار دارای تحصیلات عالی به کل جمعیت مردان بیکار ۲۰/۵ درصد و نسبت زنان بیکار دارای تحصیلات عالی به کل جمعیت زنان بیکار ۵۲/۶ درصد است. از کل جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان ۶۵۲۶۵ نفر بیکار دارای تحصیلات عالی هستند که ۳۶۱۵۷ نفر (۵۵ درصد) مرد و ۲۹۱۰۸ نفر (۴۵ درصد) نیز زن هستند.

۸۹ درصد از مردان بیکار بالای ۱۰ سال دارای مدرک تحصیلی لیسانس و فوق دیپلم و ۱۱ درصد نیز دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس و دکتری (حرفه ای و تخصصی) هستند در مقایسه با مردان ۸۴ درصد از زنان بیکار بالای ۱۰ سال دارای مدرک تحصیلی لیسانس و فوق دیپلم و ۱۶ درصد نیز دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس و دکتری (حرفه ای و تخصصی) هستند. به عبارت دیگر سطح تحصیلات زنان بیکار (۱۰ ساله و بیشتر) در استان نسبت به مردان در همین گروه سنی بالاتر است. بخشی از این تفاوت ناشی از افزایش سطح تحصیلات بانوان است و بخشی نیز حاصل عدم وجود مشاغل مرتبط با نوع و میزان تحصیلات این گروه از بانوان در بازار کار است.

جدول شماره ۶۰: نرخ اشتغال

۸۴/۹	سال ۱۳۸۵	کل
۸۲/۵	سال ۱۳۹۵	
۸۴/۱	سال ۱۳۸۵	شهری
۸۱/۲	سال ۱۳۹۵	
۸۶/۱	سال ۱۳۸۵	روستایی
۸۷/۵	سال ۱۳۹۵	

جدول شماره ۶۱: نرخ بیکاری

۱۵/۱	سال ۱۳۸۵	کل
۱۷/۵	سال ۱۳۹۵	
۱۵/۹	سال ۱۳۸۵	شهری
۱۸/۸	سال ۱۳۹۵	
۱۳/۹	سال ۱۳۸۵	روستایی
۱۲/۵	سال ۱۳۹۵	

در سالهای اخیر نرخ مشارکت اقتصادی زنان در بازار کار رسمی و به تبع آن نرخ رشد تعداد زنان بیمه شده افزایش یافته است اما با وجود آنکه نرخ اشتغال زنان در استان بیش از نرخ اشتغال زنان کشور است اما نسبت مردان بیمه شده اصلی به زنان در کشور و استان تقریباً یکسان است. از بیش از ۸۵۰ هزار بیمه شده اصلی نزد سازمان تامین اجتماعی استان تنها ۱۶۰ هزار نفر ۱۹ درصد از بیمه شدگان زن هستند که نشان از حمایت ضعیف سازمان تامین اجتماعی از زنان به واسطه اشتغال بیشتر در مشاغل غیر مزد و حقوق بگیر عمدتاً در گروه بیمه شدگان اختیاری (غیراجباری) قرار می گیرند.

بهداشت و سلامت

براساس آخرین آمار و اطلاعات موجود که از دانشگاه علوم پزشکی اخذ شده، سن امید به زندگی در استان طی سالهای اخیر افزایش یافته است و در زنان برابر با ۷۷/۴۷ و در مردان ۷۴/۷ می باشد.

جدول شماره ۶۲: امید به زندگی در زنان استان خراسان رضوی

در سال ۱۹۹۰، ۱۹۹۵، ۲۰۰۰، ۲۰۰۵، ۲۰۱۰ و ۲۰۱۵

سال	امید به زندگی در زنان استان
۱۹۹۰	کمتر از ۶۸ سال
۱۹۹۵	کمتر از ۶۸ سال
۲۰۰۰	بین ۶۸-۷۱ سال
۲۰۰۵	بین ۷۱-۷۳ سال
۲۰۱۰	بیشتر از ۷۶ سال
۲۰۱۵	بیشتر از ۷۶ سال

جدول شماره ۶۳: امید به زندگی

شاخص	کل	زن	مرد
سن امید به زندگی در سال ۹۶	۷۶/۰۶	۷۷/۴۷	۷۴/۷

اطلاعات فوق الذکر حاکی از نتایج مثبت اقدامات حوزه سلامت در استان است. خوشبختانه به جز بیماری‌های مفصلی در سایر بیماری‌های مزمن درصد زنان در استان نسبت به کشور پایین‌تر است. بخشی از این امر ناشی از امکانات درمانی مناسب در استان بوده و بخشی بدلیل بالا بودن سطح آگاهی‌های زنان استان در حوزه سلامت است. اما همچنان نیاز است مراجع ذیربط بویژه دانشگاه علوم پزشکی و مراکز بهداشت نسبت به آگاه‌سازی زنان که محور خانواده هستند اقدامات اساسی داشته باشند.

در رابطه با کاهش باروری در سطح حوزه دانشگاه علوم پزشکی مشهد این کاهش تا حدی تابع کاهش کشوری بوده اما در حال حاضر طبق اعلام اداره ثبت احوال شاخص میزان باروری کلی برابر ۳/۳ می‌باشد که البته صرفاً مربوط به سال ۱۳۹۴ بوده و با توجه به اینکه یکساله می‌باشد قابل اعتماد نیست و در صورت نیاز به شاخص معتبر می‌بایست از نتایج پیمایش‌های کشوری استفاده نمود (سرشماری آمار و نفوس و مسکن). با توجه به طرح گذران وقت مرکز آمار ایران در پاییز ۱۳۹۳، در بین زنان کمترین متوسط زمان صرف شده به ترتیب مربوط به فعالیت‌های داوطلبانه و خیریه، فعالیت‌های تفریحی و فرهنگی و فعالیت‌های ورزشی می‌باشد و بنابراین به نظر می‌رسد با توجه به نقش‌های متعددی که زنان در خانواده دارند و می‌بایست از سلامت جسمی و روحی مناسبی برخوردار باشند، کمتر اختصاص دادن زمان توسط آن‌ها به فعالیت‌های تفریحی به خصوص فعالیت‌های ورزشی، نکته قابل تأملی است که می‌بایست به آن توجه شود.

فصل پنجم

راهکارها

۱- ازدواج های نامتعارف (در سنین غیرقانونی - ازدواج برای دختران کم سن و سال با مردان مسن - ازدواج دختران ایرانی با اتباع بیگانه به صورت غیرقانونی)

۱-۱ - راهکار

- برگزاری کارگاههای آموزشی برای خانواده‌ها در مناطق مختلف بویژه حاشیه شهرهای بزرگ
- برگزاری همایش‌های آموزشی با موضوع ازدواج
- راه‌اندازی و ایجاد کانون‌های فرهنگی اجتماعی در سطح شهرها بویژه مناطق حاشیه نشین
- تاسیس و توسعه سازمانهای مردم نهاد در حوزه آسیبهای اجتماعی زنان
- حمایت از طرحها و پایان‌نامه‌های دانشجویی با موضوع آسیب‌شناسی ازدواج‌های نامتعارف
- برگزاری نشست‌های کتاب‌خوان با هدف توسعه کتب مرتبط با آگاه‌سازی والدین و دختران از تبعات ازدواج‌های نامتعارف
- اطلاع رسانی و آگاه‌سازی وسیع توسط دستگاه‌های اجرایی زیربط (دادگستری - شهرداری - بهزیستی - اتباع خارجی و ...) به جامع مخاطب بویژه والدین و کودکان در معرض این آسیب
- تولید و پخش برنامه‌های آموزشی از صدا و سیما استان

۲ - اعتیاد زنان و دختران بویژه در سنین ۱۸ تا ۲۴ سال

۱-۲- راهکار

- برگزاری آموزشهای پیشگیری از اعتیاد توسط تیم‌های اجتماع محور در سطح شهر بویژه نقاط آسیب‌پذیر
- ارائه آموزش‌های مهارتی به بانوان معتاد بهبود یافته در کمپ‌های دولتی ارجاعی و درمان اجباری آسیب دیدگان
- ارائه آموزشهای مهارتی به بانوان زندانی در سطح زندانهای استان
- آموزش و پیشگیری اولیه از اعتیاد به بانوان روستایی
- برگزاری نمایشگاه‌های کتاب در کتابخانه‌های عمومی با موضوع کاهش آسیب‌های اجتماعی در حوزه زنان و خانواده
- برگزاری دوره‌های آموزشی پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی برای زنان کارگر
- توسعه فضاهای ورزشی، تفریحی و آموزشی ویژه زنان

۳ - کاهش ازدواج

۳-۱- راهکار

- برگزاری جلسات اتاق فکر اندیشه ورزان در حوزه خانواده با حضور صاحب نظران و کارشناسان این حوزه
- تدوین برنامه‌های نظارتی برای دستگاه‌های اجرایی مرتبط با بند ۴ سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در موضوع ازدواج آسان و موفق
- تولید و پخش برنامه‌های آموزشی از صدا و سیمای استان
- برگزاری اردوهای گردشگری خانواده محور برای جوانان
- تشکیل هسته‌های مردمی پیوند مهر با هدف تشکیل، حفظ در تحکیم خانواده
- برگزاری دوره‌های آموزشی کسب مهارت‌های انتخاب و زندگی موفق
- تسهیل در دریافت وام‌های ازدواج
- فعال‌سازی سازمانهای مردم نهاد جهت تأمین کالاهای مورد نیاز زوجین جوان
- تعمیق باورهای دینی و اسلامی در میان جوانان بویژه مسایل مرتبط با ازدواج
- برگزاری همایش ازدواج آسان، پایدار و آگاهانه

۴ - افزایش طلاق

۴-۱- راهکارها

- برگزاری کارگاه‌های آموزشی پیشگیری و کاهش طلاق (آموزش‌های پیش از ازدواج - مهارت‌های زندگی و ...)
- افزایش ساعات آموزشی مراکز بهداشت در بدو ازدواج از ۲ ساعت به حداقل ۲۴ ساعت
- ارائه مشاوره و خدمات تخصصی مددکاری جهت زوجین متقاضی طلاق
- ارائه خدمات مشاوره به افراد و خانواده‌ها به منظور تحکیم بنیان خانواده
- تولید و پخش برنامه‌های آموزشی از صدا و سیمای استان
- افزایش مراکز مشاوره ازدواج و تحکیم بنیان خانواده
- استفاده از ظرفیت سازمانهای مردم نهاد جهت برگزاری دوره‌های آموزشی و آگاه‌سازی زنان در معرض طلاق
- توسعه و تقویت استقلال زنان بویژه مشاغل خانگی جهت کاهش و رفع مشکلات اقتصادی خانواده

۵ - افزایش نرخ اشتغال و کاهش نرخ بیکاری بویژه در میان فارغ التحصیلان دانشگاهی

۵-۱- راهکار

- برگزاری دوره‌های آموزشی با موضوعات اشتغال و کارآفرینی بانوان در شهر و روستا برای گروه‌های مختلف با نیازهای مختلف
- ایجاد و افزایش مراکز مشاوره تخصصی به بانوان علاقمند به سرمایه‌گذاری و راه‌اندازی کارگاه
- برگزاری نشست‌های تخصصی و جلسات و کمیته‌های اقتصادی
- مصاحبه با زنان کارآفرین موفق استان و پخش از صدا و سیما
- توسعه تعاونیهای بانوان
- برگزاری نمایشگاه و بازارچه‌های خوداشتغالی در حوزه‌های مختلف اقتصادی ویژه بانوان
- توسعه و گسترش استارت آپها حوزه زنان
- توسعه زیرساختهای IT جهت استفاده از فناوری‌های نوین در ایجاد اشتغالهای مجازی
- شبکه‌سازی شاخه‌های مختلف اشتغال از طریق پشتیبانهای مشاغل بویژه در حوزه خانگی و IT و ICT
- تسهیل پرداخت تسهیلات به بانوان کارآفرین و صاحبان ایده‌های جدید
- ایجاد مراکز رشد کارآفرینی ویژه بانوان بویژه بانوان فارغ‌التحصیل دانشگاهی
- بازبینی آموزشهای سطوح تحصیلی مختلف مدارس و دانشگاهها
- ایجاد و توسعه مهدهای کودک کارآفرینی
- ایجاد زیرساختهای لازم جهت توسعه گردشگری سلامت و زیارت
- توسعه صنایع بسته‌بندی بویژه محصولاتی که قابلیت صادرات دارند از جمله زعفران، پسته و کشمش و ...
- روزرسانی پارچه بافی و فرش بافی با نیازهای روز جامعه
- شناسایی واحدهای تولید یا توزیعی مشکل دار و برطرف نمودن مشکلات آنان
- استفاده از ظرفیت‌های خالی واحدهای تولیدی

۶ - فرار زنان و دختران از منزل

۶-۱- راهکار

- برگزاری سلسله نشستهای گفتمان دینی با موضوع آگاه‌سازی و پیشگیری از فرار از منزل
- ارائه آموزشهای مهارتی به دختران در کانون‌های اصلاح و تربیت
- برگزاری نشستهای طرح گفتگوی بین نسلی جوان و خانواده
- تولید و پخش برنامه‌های آموزشی از صدا و سیما استان
- آگاه‌سازی از خطرات پیش روی دختران در معرض آسیب فرار از منزل از طریق بیلبوردهای آموزشی و ...
- برگزاری برنامه‌های همایش‌های خانوادگی در راستای افزایش تعاملات گرم میان افراد خانواده
- توسعه فضاهای ورزشی و تفریحی ویژه خانواده‌ها

فصل ششم

چشم انداز و ترسیم وضع مطلوب

با بهره گیری از زبان تغییر

۵-۱ اثر مورد انتظار: تقویت و تحکیم بنیان خانواده‌های ساکن در استان خراسان رضوی	
مفروضات / مخاطرات	
دستاورد ۱: کاهش ازدواج‌های نامتعارف (کودک همسری - ازدواج دختران ایرانی با اتباع غیرایرانی به صورت غیرقانونی - ازدواج دختران کم سن و سال با مردان مسن)	
<ul style="list-style-type: none"> - عدم تامین بودجه کافی - پائین بودن میزان علاقمندی والدین به شرکت در همایش‌ها - کمبود افراد متخصص 	خروجی ۱-۱: برگزاری سلسله همایش‌های آموزشی با موضوع ازدواج با رویکرد آگاه‌سازی والدین و کودکان در معرض آسیب
فعالیت:	
<p>۱-۱ شناسایی افراد واجد شرایط و مکان‌هایی که بیشترین مخاطب را دارند توسط اداره آموزش و جوانان</p> <p>۲-۱ استفاده از کارشناسان مجرب و متخصص و دارای توان علمی و اجتماعی لازم جهت انتقال صحیح مطالب</p> <p>۳-۱ تامین بودجه مورد نیاز</p> <p>۴-۱ انتخاب مجری</p> <p>۵-۱ هماهنگی با ادارات و دستگاه‌های اجرایی مرتبط</p> <p>۶-۱ نظارت و ارزیابی همایش‌ها</p> <p>۷-۱ تهیه و توزیع جزوات، کتب و CDهای آموزشی در همایش‌ها</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - روند طولانی جهت راه‌اندازی کانون فرهنگی اجتماعی - کمبود زیرساخت‌های لازم - کم‌رنگ بودن نقش زنان در حرکت‌های اجتماعی - عدم استفاده از پتانسیل‌های موجود 	خروجی ۱-۲: راه‌اندازی و توسعه کانون‌های فرهنگی و اجتماعی در سطح شهرها بویژه شهرهای کوچک، روستاها و مناطق حاشین نشین
فعالیت:	
<p>۱-۲ اطلاع‌رسانی عمومی جهت معرفی کانون و شناسایی افراد علاقمند به فعالیت در قالب کانون‌های فرهنگی و اجتماعی</p> <p>۲-۲ راهنمایی متقاضیان تاسیس کانون فرهنگی و اجتماعی</p> <p>۳-۲ برگزاری کارگاه‌های آموزشی جهت توجیه اهداف و رویکردهای ایجاد کانون‌های فرهنگی و اجتماعی</p> <p>۴-۲ تسهیل در ایجاد کانون‌های فرهنگی و اجتماعی و کمک به انجام استعلامات در کوتاه‌ترین زمان ممکن</p> <p>۵-۲ تهیه برنامه‌های مدرن و هدفمند براساس شاخص‌های مورد نظر استان و اعلام به کانون‌های فرهنگی</p> <p>۶-۲ نظارت بر عملکرد کانون‌ها</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - عدم برگزاری نشست‌ها به صورت مدون و پیوسته - استقبال پائین افراد جامعه بویژه جوانان از کتاب و کتاب‌خوانی - کمبود اعتبارات ویژه طرح 	خروجی ۱-۳: برگزاری نشست‌های کتاب‌خوان با هدف توسعه کتاب مرتبط با آگاه‌سازی والدین و دختران از تبعات ازدواج‌های نامتعارف
فعالیت:	
<p>۱-۳ شناسایی کتب با محتواهای مرتبط توسط اداره کل کتابخانه‌ها</p> <p>۲-۳ تعیین مکان برگزاری نشست‌های کتاب‌خوان</p> <p>۳-۳ هماهنگی با دستگاه‌های اجرایی مرتبط بویژه شهرداریها جهت اطلاع‌رسانی به مخاطبین توسط اداره کل کتابخانه‌ها</p> <p>۴-۳ تبلیغ کتب شناسایی شده از طریق بیل‌بردهای سطح شهر، رسانه‌ها، صدا و سیما و سایر مراکز اطلاع‌رسانی</p> <p>۵-۳ برگزاری مسابقات از کتب مطرح شده در نشست‌ها</p> <p>۶-۳ تهیه و توزیع خلاصه کتب، CDها و محتواهای آموزشی به صورت انیمیشن و ...</p>	

<ul style="list-style-type: none"> - عدم تامین بودجه مورد نیاز جهت اجرای طرح تحقیقات - عدم همکاری دستگاهها اجرایی جهت ارائه آمار و اطلاعات دقیق 	<p>خروجی ۴-۱: انجام تحقیقات میدانی با موضوع آسیب شناسی ازدواج های نامتعارف</p>
<p>فعالیت:</p> <p>۴-۱-۱ تعیین عناوین و موضوعات مورد نظر به تفکیک مکان هایی که قرار است تحقیق انجام شود توسط دانشگاه فردوسی</p> <p>۴-۱-۲ فراخوان جهت انتخاب پژوهشگران واجد شرایط</p> <p>۴-۱-۳ تهیه، تدوین و بررسی پروپوزال طرح</p> <p>۴-۱-۴ تامین بودجه و اعتبار مورد نیاز</p> <p>۴-۱-۵ اجرای طرح تحقیق نظارت بر نحوه اجرا و استفاده از خروجی های تحقیق در برنامه های عملیاتی دستگاه های اجرایی و بخش خصوصی</p>	
<p>دستاوردها: کاهش طلاق</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - کمبود مشاوران متخصص در شهرستانهای کوچک و روستاها - کمبود اعتبارات - روند طولانی اخذ مجوز مراکز مشاوره - عدم ارتباط و انسجام فی مابین مراکز مشاوره در نحوه ارائه خدمات مشاوره 	<p>خروجی ۲-۱: افزایش مراکز مشاوره ازدواج و تحکیم بنیان خانواده</p>
<p>فعالیت:</p> <p>۲-۱-۱ برنامه ریزی جهت تامین مکان و امکانات لازم ویژه احداث مراکز مشاوره بویژه در روستاها و شهرهای کوچک توسط اداره کل بهزیستی</p> <p>۲-۱-۲ استفاده از کارشناسان مجرب روانشناسی</p> <p>۲-۱-۳ تشکیل کمیته جهت سهولت در فرایند صدور مجوز</p> <p>۲-۱-۴ تهیه GIS مراکز مشاوره روانشناختی با هدف سوق دادن مراکز با مناطق کم برخوردار</p> <p>۲-۱-۵ برگزاری دوره های آموزشی توجیهی برای مراکز با رویکرد آشنایی مراکز با اهداف و برنامه های استان</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - کمبود اعتبارات - موازی کاری میان دستگاه های اجرایی در امر آموزشی - عدم وجود اساتید مبرز و متخصص جهت ارائه محتوای مورد نیاز اقشار و گروه های مختلف جوانان - عدم استقبال والدین جهت شرکت در کارگاه های آموزشی - مکان های سنتی به موضوع زندگی مشترک فی مابین زوجین جوان 	<p>خروجی ۲-۲: برگزاری کارگاه های آموزشی پیشگیری و کاهش طلاق برای والدین و فرزندان</p>
<p>فعالیت:</p> <p>۲-۲-۱ تشکیل هسته مرکزی آموزشی خانواده با رویکرد کاهش موازی کاری میان دستگاهی و تدوین محتوای آموزشی مرتبط با هر یک از گروه های سنی و شرایط و موفقیت های اجتماعی فردی و خانوادگی</p> <p>۲-۲-۲ تدوین محتوای آموزشی مرتبط</p> <p>۲-۲-۳ شناسایی و اطلاع رسانی به جامعه مخاطب</p> <p>۲-۲-۴ تامین فضا و امکانات مورد نیاز جهت برگزاری کلاسها در شهرها و بویژه روستاها و شهرستانهای کوچک</p> <p>۲-۲-۵ برگزاری دوره و نظارت بر آن جهت بهبود آموزشها</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - زمان ناکافی زوجین در زمان اجرای دوره ها - منع قانونی از طرف مراکز بهداشت وابسته به دانشگاه علوم پزشکی 	<p>خروجی ۲-۳: افزایش ساعات آموزشی بدو ازدواج مراکز بهداشت از ۲ ساعت به حداقل ۲۴ ساعت</p>

<ul style="list-style-type: none"> - کمبود امکانات - عدم پیش بینی بودجه جهت افزایش آموزشها 	
<p>فعالیت:</p> <p>۲-۳-۱ برگزاری جلسات هماهنگی فی مابین دانشگاه علوم پزشکی، دفاتر اسناد رسمی، دادگستری و دفتر زنان و خانواده</p> <p>۲-۳-۲ تهیه محتوای آموزشی مورد نیاز</p> <p>۲-۳-۳ تامین فضا و امکانات جهت برگزاری دوره‌های آموزشی</p> <p>۲-۳-۴ استفاده از الزامات قانونی و اهرمهای تشویقی جهت سوق دادن زوجین به حضور در این کلاسها قبل از ازدواج</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - در قسمت افزایش نقش زنان در فعالیتهای اقتصادی مفصل توضیح داده خواهد شد. 	<p>خروجی ۲-۴: توسعه و تقویت استقلال اقتصادی زنان جهت کاهش مشکلات اقتصادی خانواده‌ها به عنوان یکی از دلایل عمده طلاقها</p>
<p>فعالیت:</p> <p>در قسمت افزایش نقش زنان در فعالیتهای اقتصادی مفصل توضیح داده خواهد شد</p>	
<p>دستاوردها: افزایش نرخ ازدواج در میان جوانان</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - عدم همکاری برخی دستگاههای اجرایی در راستای اجرای برنامه‌ها - عدم نظارت بر فعالیتهای انجام شده توسط دستگاههای اجرایی مرتبط 	<p>خروجی ۳-۱: تدوین برنامه‌های نظارتی برای دستگاههای اجرایی مرتبط با بند ۴ سیاستهای ابلاغی مقام معظم رهبری در موضوع ازدواج آسان و موفق</p>
<p>فعالیت:</p> <p>۳-۱-۱ احصاء دستگاههای اجرایی که در زمینه ازدواج موفق و آسان دارای تکلیف هستند شامل ادارات کل ورزش و جوانان، فرهنگ و ارشاد اسلامی، بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، دادگستری و بهزیستی</p> <p>۳-۱-۲ تشکیل کمیته کاری با موضوع ازدواج موفق و آسان جهت استخراج شرح وظایف مرتبط با موضوع ازدواج آسان و موفق</p> <p>۳-۱-۳ تدوین برنامه و ابلاغ به دستگاههای اجرایی</p> <p>۳-۱-۴ نظارت بر اجرا و ارزیابی و پایش مستمر</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - عدم حمایت سازمانهای مربوطه - نبود بودجه کافی - ممانعت برخی از خانواده‌ها نسبت به حضور جوانان در برنامه‌های اردوئی - مشغله کاری والدین 	<p>خروجی ۳-۲: برگزاری اردوهای گردشگری خانواده محور برای جوانان</p>
<p>فعالیت:</p> <p>۳-۲-۱ هماهنگی اداره کل ورزش و جوانان با دستگاههای اجرایی زیربط جهت برنامه‌ریزی</p> <p>۳-۲-۲ شناسایی و اطلاع رسانی به مخاطبین (والدین و فرزندان)</p> <p>۳-۲-۳ استفاده از کارشناسان مجرب و متخصص جهت حضور در اردو و ارائه آموزشهای غیر مستقیم</p>	

۳-۲-۴ برگزاری مسابقات علمی - هنری - فرهنگی و اجتماعی	
۳-۲-۵ برگزاری برنامه‌های اجرای زنده موسیقی و تفریحی با هدف ارائه آموزشهای غیرمستقیم	
<p>خروجی ۳-۳: تشکیل هسته‌های مردمی پیوند مهر با هدف تشکیل، حفظ و تحکیم خانواده</p>	<p>- ضعف روحیه کارگروهی و مردمی و اعتماد ضعیف به این گروهها</p> <p>- هماهنگی کم میان دستگاههای اجرایی ذیربط</p>
<p>فعالیت:</p> <p>۳-۳-۱ تشکیل جلسه با شهرداری‌ها در هر شهرستان و شوراهای شهر و روستا جهت استفاده از ظرفیت شورای اجتماعی محلات</p> <p>۳-۳-۲ اطلاع رسانی به مردم جهت تشکیل هسته‌های مردمی توسط اداره کل امور اجتماعی</p> <p>۳-۳-۳ شناسایی و ایجاد ارتباط و هماهنگی فی مابین متقاضیان تشکیل هسته مردمی توسط اداره کل ورزش و جوانان</p> <p>۳-۳-۴ ایجاد هسته‌های مردمی و در نهایت ایجاد شبکه فی مابین هسته‌های مردمی در هر شهر و فی مابین شهرستانهای استان و روستاها</p> <p>۳-۳-۵ برگزاری جلسات توجیهی برای تدوین و تبیین رویکرد استان در تشکیل این هسته‌ها</p>	
<p>خروجی ۳-۴: تسهیل پرداخت وام‌های ازدواج و افزایش سقف این تسهیلات</p>	<p>- کمبود اعتبارات</p> <p>- روند کند پرداخت تسهیلات</p> <p>- کم بودن مبلغ تسهیلات</p>
<p>فعالیت:</p> <p>۳-۴-۱ رایزنی با سازمان مدیریت و برنامه ریزی و بانک مرکزی جهت افزایش بودجه و اعتبارات جهت پرداخت وام ازدواج</p> <p>۳-۴-۲ هماهنگی با بانکهای عامل استان جهت کاهش مدت رسیدگی به پرونده‌های دریافت تسهیلات و پرداخت به موقع این تسهیلات</p> <p>۳-۴-۳ استفاده از حداقل ضمانت‌ها و وثایق در پرداخت این تسهیلات</p>	
<p>خروجی ۳-۵: فعال‌سازی سازمانهای مردم نهاد جهت تامین کالاهای موردنیاز زوجین جوان</p>	<p>- تعداد زیادی افراد متقاضی و کمبود امکانات و تجهیزات سازمانهای مردم نهاد در این حوزه</p> <p>- عدم هماهنگی بین دستگاههای اجرایی ذیربط</p>
<p>فعالیت:</p> <p>۳-۵-۱ فراخوان به سازمانهای مردم نهاد موجود و توجیه موضوع و انتخاب سمن‌های واجد شرایط</p> <p>۳-۵-۲ هماهنگی با ادارات کل ورزش و جوانان، صنعت و معدن و تجارت، اتحادیه و اتاق اصناف جهت همکاری با سمن‌های فعال در این حوزه</p> <p>۳-۵-۳ برقراری ارتباط میان سمن‌های موضوع بحث با نهادهای حمایتی، خیریه‌ها و تشکل‌های مرتبط جهت مدنی افراد نیازمند</p>	

۵-۲ اثر مورد انتظار: کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی در زنان استان خراسان رضوی	
مفروضات / مخاطرات	
دستاورد ۱: کاهش گرایش به فرار زنان و دختران استان خراسان رضوی از منزل	
<ul style="list-style-type: none"> - عدم تامین بودجه - عدم تخصیص فضاهای مناسب در مناطق مختلف شهر جهت برگزاری نشست‌ها - ناکافی بودن تسهیل‌گران واجد شرایط جهت هدایت نشست‌ها 	خروجی ۱-۱: برگزاری نشست‌های گفتگوی بین نسلی جوانان و خانواده
فعالیت: ۱-۱-۱ تشکیل کمیته برنامه‌ریزی، نظارت و ارزیابی متشکل از آموزش و پرورش، ورزش و جوانان، دانشگاه‌ها با دبیری اداره کل ورزش جوانان و ریاست دفتر زنان و خانواده استانداری ۱ + ۴ تامین مکان برگزاری، انتخاب تسهیل‌گران مجرب و متخصص، انتخاب زمانهای مناسب، انتخاب مسائل اولویت‌دار جوانان و خانواده ۱ + ۳ فراخوان جهت برگزاری نشست‌ها برای جوانان و خانواده‌های آنان ۱ + ۴ برگزاری نشست‌ها ۱ + ۵ ارزیابی مطالب ارائه شده در نشست‌ها	
<ul style="list-style-type: none"> - کمبود بودجه تخصیصی برای برگزاری دوره‌های آموزشی - موازی کاری و تداخل محتوای آموزشی در میان متولیان امر - استفاده از مدرسان غیر متخصص 	خروجی ۱-۲: برگزاری دوره‌های آموزشی برای خانواده‌ها با رویکرد افزایش تاب‌آوری و تعاملات بین افراد خانواده
فعالیت: ۱-۲-۱ تنظیم تفاهم نامه با مراکز آموزشی جهت تامین محتوا و مدرس متخصص و واجد شرایط ۱-۲-۲ تامین مکان جهت برگزاری دوره‌ها ۱-۲-۳ فراخوان و شناسایی خانواده‌های در معرض آسیب ۱-۲-۴ تدوین برنامه برگزاری دوره‌های آموزشی ۱-۲-۵ برگزاری دوره‌ها، نظارت و ارزیابی آن	
دستاورد ۲: کاهش اعتیاد در میان زنان و دختران در سنین ۱۸ تا ۲۴ سال	
<ul style="list-style-type: none"> - فقدان زیرساخت‌های مناسب بویژه در شهرستانهای کوچک و روستاها - ناهماهنگی میان دستگاه‌های متولی - عدم تخصیص بودجه کافی به برنامه‌های ورزشی و تفریحی 	خروجی ۱-۲: توسعه فضاها و برنامه‌های ورزشی و تفریحی و آموزشی ویژه دختران و زنان جوان
فعالیت: ۱-۲-۱ برگزاری جلسات با شوراهای شهر و روستا جهت احداث پارک ویژه بانوان توسط ستاد مبارزه با مواد مخدر ۱-۲-۲ هماهنگی با سازمان‌های زیربسط (مدیریت برنامه‌ریزی - ورزش و جوانان - شوراهای شهر و روستا) جهت تامین بودجه و اعتبار مورد نیاز ۱-۲-۳ برگزاری مسابقات ورزشی و تفریحی ویژه خانواده‌ها در سطح شهرستانها در روستاها	
<ul style="list-style-type: none"> - عدم همکاری دستگاه‌های اجرایی متولی و ناهماهنگی در 	خروجی ۲-۲: آموزش و اطلاع‌رسانی در سطح وسیع در جامعه

<p>انجام وظایف</p> <ul style="list-style-type: none"> - عدم تامین بودجه مورد نیاز - دسترسی آسان به مواد مخدر 	
<p>فعالیت:</p> <p>۲-۲-۱ تبیین و تعیین موضوعات مورد نظر توسط ستاد مبارزه با مواد مخدر در استان</p> <p>۲-۲-۲ تشکیل کمیته آموزش و اطلاع رسانی با موضوع امنیت با ریاست دفتر زنان و خانواده با هدف هماهنگ‌سازی دستگاههای اجرایی زیربسط</p> <p>۲-۲-۳ هماهنگی با سازمانهای مردم نهاد فعال در حوزه کاهش اعتیاد جهت توسعه آموزشهای هماهنگ و اثربخش با استفاده از اساتید مجرب و متخصص</p> <p>۲-۲-۴ تشکیل تیمهای اجتماع محور جهت آموزش پیشگیری از اعتیاد</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - روند طولانی ثبت و صدور مجوز سازمان مردم نهاد - عدم نظارت کافی بر فعالیتهای انجام شده توسط سمن‌ها و تامین محتوای مورد نیاز - عدم وجود شبکه سمن‌ها جهت هم افزایی میان آنها 	<p>خروجی ۲-۳: تامین و توسعه سازمانهای مردم نهاد در حوزه پیشگیری از آسیبهای اجتماعی زنان بویژه کاهش اعتیاد</p>
<p>فعالیت:</p> <p>۳-۱-۱ اطلاع رسانی عمومی جهت شناسایی افراد متعهد، متخصص و علاقمند به فعالیتهای عام المنفعه در حوزه اعتیاد</p> <p>۳-۱-۲ راهنمایی متقاضیان ایجاد سمن</p> <p>۳-۱-۳ برگزاری کارگاههای آموزشی جهت توجیه اهداف و رویکردها ایجاد سمن‌های تخصصی</p> <p>۳-۱-۴ ایجاد ارتباط و هماهنگی میان سمن‌های تخصصی حوزه‌های مختلف با سمن‌های حوزه اعتیاد</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - سختگیری سازمان زندانها و مراکز ترک اعتیاد جهت حضور افراد متخصص جهت ارائه آموزش - عدم تامین اعتبار و بودجه کافی به منظور آموزش - ناهماهنگی میان مخاطبین آموزشها 	<p>خروجی ۲-۴: افزایش آموزشهای مهارتی به بانوان زندانی و بانوان بهبود یافته در کمپ‌های دولتی و خصوصی</p>
<p>فعالیت:</p> <p>۴-۱-۱ تشکیل جلسه با اداره کل زندانها، سازمان بهزیستی و ستاد مبارزه با مواد مخدر و نیروی انتظامی جهت تعیین شاخصهای مدرسین و محتوای آموزشی و اجازه ورود به افراد با شرایط خاص</p> <p>۴-۱-۲ تهیه و توزیع کتب با محتوای یکسان و برای سطوح مختلف و افراد با آگاهی‌ها و اطلاعات متفاوت</p> <p>۴-۱-۳ برگزاری کارگاههای آموزشی در محیط زندان و کمپ‌های ترک اعتیاد</p> <p>۴-۱-۴ برگزاری مسابقات کتابخوانی از محتواهای آموزشی ارائه شده به اشخاص</p>	
<p>۳-۵ اثر مورد انتظار: افزایش نقش زنان استان خراسان رضوی در فعالیتهای اقتصادی و ارتقای شاخصهای اقتصادی استان توسط آنان</p>	
<p>مفروضات / مخاطرات</p>	
<p>دستاورد ۱: تسهیل شرایط اشتغال زنان و دختران فارغ التحصیل دانشگاهی</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - کمبود اعتبارات، اشتغال‌زا برای فارغ‌التحصیلان دانشگاهی - مشکل در تامین وثایق و ضمانت‌های بانکی - کوتاه بودن مدت بازپرداخت تسهیلات و دوره تنفس 	<p>خروجی ۱-۱: سهولت در پرداخت تسهیلات اشتغالزایی به زنان و دختران فارغ‌التحصیل دانشگاه</p>

فعالیت:

- ۱-۱-۱ تشکیل کارگروه تخصصی اشتغال بانوان فارغ‌التحصیل دانشگاهی برای تعیین اولویتهای اشتغال در این گروه، میزان تسهیلات مورد نیاز برای هر طرح، شرایط و ضوابط داخلی برای پرداخت سریع و آسان و نظارت بر اجرا
- ۱-۱-۲ ایجاد دبیرخانه دائمی توسعه کسب و کار بانوان
- ۱-۱-۳ استفاده از حداقل ضمانت‌ها و وثائق در پرداخت تسهیلات و افزایش مدت بازپرداخت تسهیلات
- ۱-۱-۴ پرداخت مرحله‌ای تسهیلات
- ۱-۱-۵ تامین سرمایه در گردش در فصل تولید

خروجی ۱-۲: برگزاری نمایشگاهها و بازارچه‌های خوداشتغالی ویژه زنان فارغ‌التحصیل دانشگاهی

- کمبود اعتبارات
- کمبود فضاهای مناسب
- عدم شناسایی کافی از تولیدکنندگان واقعی جهت حضور در این نمایشگاهها

فعالیت:

- ۱-۲-۱ انتخاب مجری
- ۲-۲-۲ تنظیم و تدوین تقویم سالیانه برگزاری نمایشگاهها در سه سطح روستا - شهرستان و استان
- ۲-۲-۳ تامین مکان‌های مورد نیاز برای برگزاری نمایشگاه
- ۲-۲-۴ تعیین کالاهای مورد نیاز برای عرضه در نمایشگاهها
- ۲-۲-۵ حمایت از تولید کنندگان جهت شرکت در نمایشگاه
- ۲-۲-۶ برگزاری work shop در محل نمایشگاه
- ۲-۲-۷ ایجاد زمینه شبکه‌سازی در میان تولیدات عرضه شده در نمایشگاهها

خروجی ۱-۳: شبکه‌سازی شاخه‌های مختلف اشتغال از طریق پشتیبانها بویژه در حوزه IT و استارت آپها

- عدم همکاری و هماهنگی میان سازمانهای مرتبط
- فقدان آموزشهای مرتبط جهت ایجاد شبکه‌های مختلف
- فقدان افراد متخصص و کارآمد جهت ارائه آموزشهای مورد نیاز

فعالیت:

- ۱-۳-۱ انتخاب مشاور و مجری ترجیحاً از میان افراد علاقمند و متخصص و با تجربه
- ۳-۲-۲ تهیه پروپوزال جامع از طرح براساس مقایسه با سایر کشورها توسط اداره کل تعاون کار و رفاه اجتماعی
- ۳-۲-۳ برگزاری جلسات با حضور مسئولین زیربط
- ۳-۲-۴ شناسایی مشاغل بومی که قابلیت ورود در شبکه را دارند
- ۳-۲-۵ اطلاع رسانی به جامعه مخاطب
- ۳-۲-۶ آموزش و توانمندسازی بانوان جهت ایجاد شبکه و توسعه و تقویت آن

دستاوردها: آماده‌سازی زنان و دختران برای ورود به بازار کار**خروجی ۱-۲:** توسعه مراکز رشد کارآفرینی در دانشگاهها و آموزش و پرورش

- فقدان دستورالعمل و ماده قانونی خاصی جهت توسعه مراکز در غیر از دانشگاهها
- نبود اعتبار و بودجه خاص
- فقدان افراد متخصص و کارآمد و با تجربه در این امر

<p>فعالیت:</p> <p>۲-۱-۱ ایجاد دبیرخانه دائمی مراکز رشد کارآفرینی</p> <p>۲-۱-۲ انتخاب مشاور طرح از بین افراد مطلع و با تجربه</p> <p>۲-۱-۳ تعیین مکان جهت اجرای طرح و پیش بینی بودجه مورد نیاز</p> <p>۲-۱-۴ رایزنی با سامان مدیریت و برنامه ریزی جهت تامین بودجه‌های مورد نیاز</p> <p>۲-۱-۵ کسب نظر مثبت خیرین مدرسه ساز جهت حضور در امر خیر اشتغال و تامین امکانات مورد نیاز مراکز</p> <p>۲-۱-۶ تدوین دستورالعمل اجرایی جهت ایجاد مراکز</p> <p>۲-۱-۷ اطلاع رسانی به جامعه مخاطب</p> <p>۲-۱-۸ نظارت بر اجرا توسط تیم تعیین شده در دستورالعمل</p>	
<p>خروجی ۲-۲: ایجاد و توسعه مراکز مشاوره تخصصی به بانوان علاقمند</p> <p>به سرمایه‌گذاری و راه‌اندازی کارگاه‌های تولید یا ارائه خدمات تخصصی</p>	<p>- کمبود افراد متخصص و آگاه</p> <p>- روند طولانی در ارائه مجوز</p>
<p>فعالیت:</p> <p>۲-۲-۱ اطلاع رسانی در سطح جامع</p> <p>۲-۲-۲ شناسایی افراد متخصص و با تجربه در زمینه مشاوره‌های تخصصی اشتغال</p> <p>۲-۲-۳ تشکیل جلسات جهت ارائه رزومه و برنامه‌های تخصصی اشتغال</p> <p>۲-۲-۴ ایجاد مراکز مشاوره و ارائه آموزش‌های تخصصی به این مراکز جهت آشنایی با اطلاعات روز و آخرین دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌ها</p> <p>۲-۲-۵ حمایت از مراکز مشاوره تخصصی</p> <p>۲-۲-۶ عبور طرح‌های نیازمند اشتغال از فیلتر مراکز مشاوره تخصصی با هدف حمایت از طرح‌های اشتغال که قابلیت اجرایی دارند</p>	
<p>خروجی ۲-۳: برگزاری دوره‌های آموزشی با موضوعات اشتغال و کارآفرینی بانوان در شهر و روستا برای گروه‌های مختلف با نیازهای متفاوت</p>	<p>- کمبود اعتبارات مورد نیاز</p> <p>- موازی کاری فی مابین دستگاه‌های اجرایی ذیربط</p>
<p>فعالیت:</p> <p>۲-۳-۱ شناسایی نیازهای آموزشی در حوزه اشتغال و کارآفرینی در هریک از دو سطح روستا و شهر</p> <p>۲-۳-۲ تامین مکان جهت ارائه آموزشها</p> <p>۲-۳-۳ شناسایی و آموزش در سنین واجد شرایط و آگاه از نحوه و دروس مورد نیاز در آموزش‌های مهارتی و شغلی</p> <p>۲-۳-۴ برگزاری جلسات توجیهی برای جامعه هدف و مخاطبین</p> <p>۲-۳-۵ تنظیم تفاهم‌نامه‌های چند جانبه فی مابین استانداری، فرمانداری، مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و واحدهای تولیدی جهت آموزشهای جوار کارگاه</p>	
<p>دستاورد ۳: افزایش نرخ اشتغال زنان و سهم آنان در بازار کار استان</p>	
<p>خروجی ۳-۱: شناسایی واحدهای تولیدی و خدماتی مشکل‌دار و رفع یا کاهش مشکلات آنها</p>	<p>- مشکلات قانونی در فضای کسب و کار</p> <p>- بروکراسی اداری در صدور مجوزها و سایر مراحل تولید</p> <p>- مشکلات ایجاد شده توسط ادارات دارایی، تاثیر اجتماعی، شهرداری و ...</p>

فعالیت:

- ۳-۱-۱ بازدید از واحدهای تولید فعال، مشکل دار و درحال تاسیس
- ۳-۱-۲ شناسایی احصاء و دسته‌بندی مسایل و مشکلات واحدهای تولیدی
- ۳-۱-۳ ارجاع مشکلات قانونی واحدهای تولیدی به مبادی زیربط
- ۳-۱-۴ برگزاری جلسات با حضور نمایندگان مجلس و تولیدکنندگان جهت طرح موضوعات و مشکلات قانونی مبتلا به آنان
- ۳-۱-۵ هماهنگی با دستگاههای اجرایی زیربط، رفع مشکلات و کاهش بروکراسی اداری
- ۳-۱-۶ تشکیل ستاد تسهیل اشتغال بانوان

فصل هفتم

ماتریس پایش و ارزیابی

اثر: تقویت و تحکیم بنیان خانواده های ساکن در استان خراسان رضوی							
مسئول	دوره اندازه گیری	روش جمع آوری	منابع اطلاعات	مقدار هدف	مقدار پایه	شاخص های ارزیابی	
دفتر زنان و خانواده استانداری	سالانه	داده خام	گزارش های دستگاه های اجرائی ذی ربط	-	-	میزان ازدواج های نامتعارف	دستاورد ۱: کاهش ازدواج های نامتعارف (کودک همسری -)
اداره کل ورزش و جوانان	سالانه	داده خام	اداره کل ورزش و جوانان	-	-	تعداد همایش ها شرکت کنندگان دوره	خروجی ۱-۱ برگزاری سلسله همایش های آموزشی با موضوع ازدواج با رویکرد وآگاه سازی والدین در معرض آسیب
فرمانداری ها	سالانه	داده خام	خانه تشکل ها	۳۰	۳	تعداد کانون های فرهنگی و اجتماعی	خروجی ۱-۲ راه اندازی و توسعه کانون ملی فرهنگی و اجتماعی در سطح شهرها بویژه شهرهای کوچک، روستاها و مناطق حاشیه نشین
اداره کل کتابخانه ها	سالانه	داده خام	-	۱۲	-	تعداد ثبت های کتابخوان	خروجی ۱-۳ برگزاری نشست های کتابخوان با هدف توسعه کتاب مرتبط با آگاه سازی والدین و دختران از تبعات ازدواج های نامتعارف
دانشگاه فردوسی	سالانه	پرسشنامه داده خام	دانشگاه ها	-	-	تعداد تحقیقات انجام شده	خروجی ۱-۴ انجام تحقیقات میدانی با موضوع آسیب شناسی ازدواج های نامتعارف
دفتر امور اجتماعی استانداری اداره کل ثبت احوال	سالانه	داده خام	مرکز ثبت احوال و سامانه های آماری	-	-	تعداد طلاق ها	دستاورد ۲: کاهش طلاق
اداره کل بهزیستی	سالانه	داده خام	سازمان نظام روانشناسی	-	-	تعداد مراکز مشاوره ازدواج	خروجی ۱-۲ افزایش مراکز ازدواج و تحکیم بنیان خانواده
اداره کل بهزیستی معاونت پیشگیری از وقوع جرم - ورزش و جوانان	سالانه	داده خام	استانداری	-	-	تعداد کارگاه های آموزشی	خروجی ۲-۲ برگزاری کارگاه های آموزشی پیشگیری و کاهش طلاق برای والدین و فرزندان دادگستری

اثر: تقویت و تحکیم بنیان خانواده های ساکن در استان خراسان رضوی							
مسئول	دوره اندازه گیری	روش جمع آوری	منابع اطلاعات	مقدار هدف	مقدار پایه	شاخص های ارزیابی	
دانشگاه علوم پزشکی	سالانه	داده خام	مراکز بهداشت زیر نظر دانشگاه علوم پزشکی	-	-	ساعات آموزش (نفر- ساعت)	خروجی ۳-۲: افزایش ساعات آموزشی بدو ازدواج مراکز بهداشت از ۲ ساعت به حداقل ۲۴ ساعت
سازمان مدیریت و برنامه ریزی	سالانه	داده خام	سالنامه آماری مرکز آمار	-	-	نرخ اشتغال زنان	خروجی ۴-۲: توسعه و تقویت استقلال اقتصادی زنان جهت کاهش مشکلات اقتصادی خانواده ها به عنوان یکی از دلایل عمده طلاق ها
استانداری	سالانه	داده خام	مرکز آمار و ثبت احوال	-	-	نرخ ازدواج	دستاوردها: ۳-۱: افزایش نرخ ازدواج در میان جوانان
دفتر زنان و خانواده استانداری	سالانه	داده خام	استانداری دفتر طرح و برنامه سازمان مدیریت	-	-	تعداد برنامه ها	خروجی ۱-۳: تدوین برنامه های نظارتی برای دستگاه های اجرایی مرتبط با بند ۴ سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری در موضوع ازدواج آسان و موفق
اداره کل ورزش و جوانان	سالانه	داده خام	گزارشات اداره کل ورزش و جوانان	-	-	تعداد اردوهای گردشگری خانواده محور	خروجی ۲-۳: برگزاری اردوهای گردشگری خانواده محور برای جوانان
اداره کل امور اجتماعی استانداری	سالانه	داده خام	گزارشات آماری	-	-	تعداد هسته های مردمی پیوند	خروجی ۳-۳: تشکیل هسته های مردمی پیوند مهر با هدف تشکیل، حفظ و تحکیم خانواده
شورای هماهنگی بانک ها	سالانه	داده خام	گزارشات آماری شورای هماهنگی بانک ها	کلیه متقاضیان وام	-	تعداد وام های ازدواج پرداخت شده	خروجی ۴-۳: تسهیل پرداخت وام های ازدواج و افزایش سقف این تسهیلات
استانداری دفاتر امور اجتماعی امور بانوان و خانواده	سالانه	داده خام	خانه تشکل ها	در هر شهرستان حداقل یک سمن	-	تعداد سازمان های مردم نهاد فعال در حوزه تأمین کالاهای مورد نیاز زوجین جوان	خروجی ۵-۳: فعال سازی سازمان های مردم نهاد جهت تامین کالاهای مورد نیاز زوجین جوان

اثر: کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی در زنان استان خراسان رضوی							
مسئول	دوره اندازه گیری	روش جمع آوری	منابع اطلاعات	مقدار هدف	مقدار پایه	شاخص های ارزیابی	
استانداری ادارات کل امنیتی سازمان زندانها دادگستری نیروهای انتظامی	سالیانه	داده خام	گزارشات دستگاههای امنیتی و انتظامی	-	-	تعداد دختران و زنان فراری	دستاورد ۱: کاهش گرایش به فرار زنان و دختران استان خراسان رضوی از منزل
اداره کل ورزش و جوانان	سالیانه	داده خام	اداره کل ورزش و جوانان	حداقل چهار نشست	۰	تعداد نشست	خروجی ۱-۱: برگزاری نشست‌های گفتگوی بین نسلی جوانان و خانواده
استانداری و دستگاه های اجرایی ذیربط	سالیانه	داده خام	دفتر زنان و خانواده استانداری فرمانداری ها	در هر سال حداقل ۳۰ دوره	-	تعداد دوره ها (نفر-ساعت)	خروجی ۱-۲: برگزاری دوره‌های آموزشی برای خانواده‌ها با رویکرد افزایش تاب‌آوری و تعاملات بین افراد خانواده
ستاد مبارزه با مواد مخدر	سالیانه	داده خام	گزارشات آماری	۰	-	تعداد زنان معتاد در فاصله ۱۸ تا ۲۴ سال	دستاورد ۲: کاهش اعتیاد در میان زنان و دختران در سنین ۱۸ تا ۲۴ سال
اداره کل ورزش و جوانان	سالیانه	داده خام	اداره کل ورزش و جوانان	-	-	مترائ فضاهاى ورزشی ویژه زنان و دختران	خروجی ۱-۲: توسعه فضاها و برنامه‌های ورزشی و تفریحی و آموزشی ویژه دختران و زنان جوان
دفتر زنان و خانواده استانداری	سالیانه	داده خام	دفتر زنان و خانواده استانداری	-	-	تعداد دوره های آموزشی	خروجی ۲-۲: آموزش و اطلاع رسانی در سطح وسیع در جامعه
اداره امور اجتماعی	سالیانه	داده خام	خانه تشکل ها	-	-	تعداد سمن های فعال در	خروجی ۲-۳: تامین و توسعه سازمانهای مردم نهاد

اثر: کاهش ناهنجاری های اجتماعی در زنان استان خراسان رضوی							
مسئول	دوره اندازه گیری	روش جمع آوری	منابع اطلاعات	مقدار هدف	مقدار پایه	شاخص های ارزیابی	
استانداری - دفتر زنان و خانواده استانداری						حوزه اعتیاد	در حوزه پیشگیری از آسیبهای اجتماعی زنان بویژه کاهش اعتیاد
اداره کل بهزیستی - سازمان زندانها و اقدامات تامینی	سالانه	داده خام	گزارشات اخذ شده از اداره کل زندانها و بهزیستی	-	-	تعداد زنان و دختران آموزش دیده (نفر - ساعت)	خروجی ۲-۴: افزایش آموزش های مهارتی به بانوان زندانی و بانوان بهبود یافته در کمپ های دولتی و خصوصی

اثر: افزایش نقش زنان استان خراسان رضوی در فعالیتهای اقتصادی و ارتقای شاخصهای اقتصادی استان توسط آنان

مسئول	دوره اندازه گیری	روش جمع آوری	منابع اطلاعات	مقدار هدف	مقدار پایه	شاخص های ارزیابی	
بانکهای استان و دفتر زنان و خانواده استانداری	سالانه	داده خام	گزارشات اخذ شده از بانک ها	-	-	-	دستاورد ۱: تسهیل شرایط اشتغال زنان و دختران فارغ التحصیل دانشگاهی
شورای هماهنگی بانکها - کارگروه اشتغال استان	سالانه	داده خام	گزارشات شورای هماهنگی بانکها	-	-	تعداد تسهیلات پرداختی اشتغال به زنان	خروجی ۱-۱: سهولت در پرداخت تسهیلات اشتغالزایی به زنان و دختران فارغ التحصیل دانشگاه
فرمانداریها و دستگاههای اجرایی ذیربط	سالانه	داده خام	فرمانداری ها	در هر سال حداقل ۳۰نمایشگاه	-	تعداد نمایشگاهها	خروجی ۲-۱: برگزاری نمایشگاهها و بازارچه های خوداشتغالی ویژه زنان فارغ التحصیل دانشگاهی
اداره تعاون ، کار و رفاه اجتماعی	سالانه	داده خام	اتاق بازرگانی	در هر سال حداقل دو شبکه	صفر	تعداد شبکه های اشتغال بانوان	خروجی ۳-۱: شبکه سازی شاخه های مختلف اشتغال از طریق پشتیبانها بویژه در حوزه IT و استارت آپها
اداره تعاون ، کار و رفاه اجتماعی	سالانه	داده خام	سایت های رسمی و مرکز آمار	-	-	نرخ اشتغال	دستاورد ۲: آماده سازی زنان و دختران برای ورود به بازار کار
دانشگاه فردوسی - اداره کل آموزش و پرورش - استانداری	سالانه	داده خام	دانشگاهها - آموزش و پرورش	-	-	تعداد مراکز رشد کارآفرینی	خروجی ۱-۲: توسعه مراکز رشد کارآفرینی در دانشگاهها و آموزش و پرورش
اداره تعاون ، کار و رفاه اجتماعی	سالانه	داده خام	انجمن صنفی مراکز مشاوره کارآفرینی	۶۰	۲۰	تعداد مراکز مشاوره تخصصی کارآفرینی	خروجی ۲-۲: ایجاد و توسعه مراکز مشاوره تخصصی به بانوان علاقمند به سرمایه گذاری و راه اندازی کارگاههای تولید یا ارائه خدمات تخصصی

اثر: افزایش نقش زنان استان خراسان رضوی در فعالیتهای اقتصادی و ارتقای شاخصهای اقتصادی استان توسط آنان

مسئول	دوره اندازه گیری	روش جمع آوری	منابع اطلاعات	مقدار هدف	مقدار پایه	شاخص های ارزیابی	
اداره آموزش فنی و حرفه ای و فرمانداریها	سالانه	داده خام	انجمن صنفی آموزشگاهها و دستگاههای اجرایی ذیربط	-	-	تعداد دوره های آموزشی برگزار شده	خروجی ۲-۳: برگزاری دورههای آموزشی با موضوعات اشتغال و کارآفرینی بانوان در شهر و روستا برای گروههای مختلف با نیازهای متفاوت
دفتر بانوان و خانواده استانداری اقتصادی	سالانه	داده خام و دادههای تحلیلی	سایت مرکز آمار ایران	-	-	نرخ اشتغال	دستاورد ۳: افزایش نرخ اشتغال زنان و سهم آنان در بازار کار استان
اداره کل صنعت و معدن و تجارت - اتاق بازرگانی و سایر تشکل های صنفی حوزه	سالانه	داده خام	گزارش دستگاههای اجرایی و واحد های تولیدی	-	-	تعداد واحد های تولیدی مشکل دار	خروجی ۱-۳: شناسایی واحدهای تولیدی و خدماتی مشکل دار و رفع یا کاهش مشکلات آنها

منابع و ماخذ

- برنامه ششم توسعه
- اطلس زنان، ۳ جلدی (گزارش اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شهرستان های استران خراسان رضوی سال ۱۳۹۵)
- سیاست های جمعیت (سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری)
- سیاست اشتغال (سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری)
- سیاست های سلامت (سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری)
- آمار و اطلاعات اداره ثبت احوال
- اطلاعات اخذ شده از دادگستری
- گزارش تحلیلی سیمای جرایم، دعاوی و آسیب های اجتماعی استان خراسان رضوی (معاون اجتماعی و پیشگیری از جرم دادگستری خراسان رضوی) انتشار مرکز مطالعات اجتماعی و جرم شناسی
- سایت درگاه آمار ایران
- اطلاعات اخذ شده از دفتر امور بانوان و خانواده استانداری خراسان رضوی
- اسماعیلی، ف. ا.، نخعی، م.، و خداداد، م. (۱۳۹۴). بررسی علل فرار دختران جوان. اولین کنفرانس بین المللی علوم اجتماعی و جامعه شناسی.
- اشرفزاده، ن. (۱۳۸۵). خشونت علیه زنان. پنجمین همایش سراسری علوم انسانی و هنر.
- ترابی، ل. (۱۳۹۵). بررسی جایگاه زنان در قوانین سازمان تامین اجتماعی. نخستین کنگره ملی زنان موفق ایران.
- جمشیدزاده، ف. ل.، رفیعی، ح.، یاسمی، م.، و رحیمی، س. (۱۳۷۳-۱۳۸۰). روند خودکشی و اقدام به خودکشی در ایران. فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی.
- جمشیدی ها، غ.، و قلی پور، س. (۱۳۸۹). مدرنیته و خودکشی دختران و زنان. مجله بررسی مسایل اجتماعی ایران.
- حانی، ط.، و عجم، م. (۱۳۸۱). بررسی علل طلاق در شهر گناباد سال ۱۳۸۱. فصلنامه افق دانش.
- صدراالشرافی، م.، خنکدار، م.، شمخانی، ا.، و یوسفی افراشته، م. (۱۳۹۵). آسیب شناسی طلاق (علل و عوامل) و راهکارهای پیشگیری از آن. پورتال جامع علوم انسانی.
- عنبری، م.، و بهرامی، ا. (۱۳۸۹). بررسی آثار فقر و خشونت بر میزان خودکشی در ایران مورد مطالعه : روستاهای شهرستان پلدختر. مجله بررسی مسایل اجتماعی ایران.
- غضنفری، ف. (۱۳۹۶). عوامل موثر بر خشونت علیه زنان در استان لرستان. فصلنامه علمی پژوهشی یافته.
- کار، م. (۱۳۷۸). زنان خانه دار و سیاست تامین اجتماعی. تامین اجتماعی.

- کدیور، پ. و زاهدی، ف. (۱۳۸۲). سبک های مقابله با بحران و اقدام به خودکشی در دختران دانشجوی. فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی.
- مدرسی یزدی، ف. س.، فرهمند، م. و افشانی، ع. (۱۳۹۶). بررسی انزوای اجتماعی دختران مجرد و عوامل فرهنگی اجتماعی موثر بر آن. مسایل اجتماعی ایران.
- مرادزاده، ع. (۱۳۸۶). امنیت اخلاقی پدیده بدحجابی و اختلال فرهنگی. ماهنامه سراج بسیجی.
- مشکئی، م. (۱۳۹۰). بررسی وضعیت و عوامل مرتبط با طلاق از دیدگاه زوجین مطلقه شهرستان. فصلنامه افق دانش.
- مومنی زاده، ن. (۱۳۹۳). تحلیل مقایسه ای در خصوص زنان سرپرست خانوار. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- هاشمی، س.، فاطمی امین، ز. و فولادیان، م. (۱۳۹۵). عوامل مؤثر بر فرار دختران از منزل. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- خودکشی iran.ir
- طلاق jamaran.tasnim.news
- بیکاری yjc.ir خبرنگاران جوان
- کودک همسری ion.ir
- مجمع مشورتی زنان moje.news.com
- نقش حضور زنان در پستهای مدیریتی farsnews.com issmaoir.azavi
- مشارکت اجتماعی زن moi.ir
- خانه تشکل iina.com
- پستهای مدیریتی خراسان رضوی tasnimnews.com
- سازمانهای مردم نهاد ngobase.ir
- سمن های استان خراسان isna.ir
- بیکاری irna.ir
- مشارکت سیاسی farsnews.com irna.com
- جمعیت شناختی fa.wikipedia.org
- تجرد قطعی دختران khorasan.isna.ir
- شکاف دهک درآمدی خراسان tnews.ir
- کارآفرینی shccima.ir
- اشتغال amar.org.ir